STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 02039

SEFER NIFLAOT HA-KEDOSHIM

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol
of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from
a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights
in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain
or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.
If you hold an active copyright to this work – or if you know who does –
please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ספר

נפלאות הקדושים

דא זענען בעשריבען אלע וואונדערליכע מעשיות פון דעם
גרויסען בערִיהמטען הייליגען און געטליכען תנא

רבי שמעון בן יוחאי

מיט זיין חברותא

ארויסגענומען פון זוהר הקדוש און פון פיעל מדרשים אלע
זעהר וואונדערליכע מעשיות וואס האבען זיך פערלאפען אין
יענע צייטען.

פערלאג און אייגענטהום פון בוכהאנדלונג
ש. קנאסטער,ווארשא, פראנצישקאנער 39.

ווארשא

שנת תרע"א לפ"ק

Druk: Sz. Sikora i I. Milner Warszawa Nowolipki 6.

אינהאלט

№		זייטע
	אינהאלט	—
	פאָררעדע	—
1	די קרוינונג אינ'ם הימעל פון רבי אֶלעזר'ן	5
2	די מעשה פונ'ם געשטאלט	6
3	דער דור המבול	6
4	די בערג אררט	6
5	דאָס וואונדערליכע קינד — אבא	7
6	דער פאָטער מיט זיינע צוויי זוהן	8
7	די מעשה מיט דעם בעכער	9
8	דער סוד פון זיווג	10
9	דאָס פעסעל וואָס קלינגט אין האַלבע נאכט	10
10	דער מלאך וויל חרוב מאכין די וועלט און רבי שמעון שטערט איהם	11
11	דער משפט פון די מתים אויף יענער וועלט	12
12	די קראנקהייט פון רבי אֶליעזר הגדול	—
13	וועגין תחיית המתים	14
14	די שרעק פאר'ן יצר הרע	12
15	צו א חלום בעדייטעט עפעס	15
16	צוויי נסים צו איין מענטש	15
17	חזקיה האט זיך געטראָפען מיט די חברותא	16
18	דער פויגעל וואָס איז מגלה סודות !	17
19	דאָס קול פון א קבר	18
20	די וואונדערליכע הייל	19
21	די רויז	21
22	אנ'עוף אויף רבי אֶלעזור'ס קאָפּ	21
23	דער געפסול'טער	22
24	א כהן געהרגעט דורך זיין חבר א כהן	22
25	א מענטש וואָס איז ארויס פון א שפאלט פון א שטיין	23
26	דער מענטש מיט די קרייטעכער	24
27	די צוויי שטערען	26
28	די מגפה	27
29	אֵליהו הנביא	28
30	דער מלאך המות	28
31	אֵליהו הנביא מיט א שליחות פונ'ם הימעל צו רבי שמעון	29
32	דער מענטש מיט די צרעת אויפ'ן פנים	30
33	די הייל פון די מכשפים	31
34	א מעשה מיט א קבר וואָס ס'האט געשטורימט	32
35	דער יוד אֶלעזור מיט א פלעק אויפ'ן פנים	33
36	דער שלאנג וואָס פערגיפטעט מענטשען	35
37	רבי יהודא מיט רבין שמועסין אין לערנען	37
38	א וואונדערליכע מעשה פון א יוד וואָס ער איז געוואָרען רבי	37

אינהאלט

[illegible]		זייטע
39	דער ערימער בעל צדקה	38
40	די הרי [illegible]	40
41	דאס פנים פון רבי חזקיה [illegible]	41
42	צוליעב וואס דער צדיק ל[illegible]רט אויף דער וועלט	42
43	רבי פנחס בן יאיר איז נאכ'ן טוידט געקומען צו רבי אבא'ן און רבי יוסי	43
44	דאס אייזיל וואס האט דערשפירט א פנים חדשות	43
45	דאס ערד ציטערנעש	44
46	משנה מקום משנה מזל	45
47	דער יונגער מאנן איז נתגלה געווארען	45
48	דער ארימאנן וואס איז שיעור געשטארבען	47
49	רבי יצחק גיעט אוועק אנ'ארימאנן א האלבען „מעה כסף"	48
50	די אראבער	49
51	א קינד בעהט אויף זיין טוידטען טאטען און דאס גיבעהט ווערט אנגענומען	51
52	די פויגלען פיהרען א בריעף צו רבי שמעון'ן	55
53	דער מלאך המותווארט אויף רבי יצחק'ן און רבי שמעון הייסט איהם אוועקגעהן	56
54	דער וואונדערליכער דאקטער	58
55	די פטירה פון'ם געטליכען תנא רבי שמעון בן יוחאי ז"ל	59
56	די קראנקהייט פון רבי אליעזר'ן	63
57	די קראנקהייט פון רבי יוחנן בן זכאי	64
58	רבי עקיבא אין געפענגעניש	65
59	רבי חנינא האט געבעטען אז דער רעגען זאל נישט גיין און עס איז מקויים געווארען	66
60	די מעשה פון רבי נחום איש גם זו (זעהר וואונדערליך)	66
61	די וואונדער וואס חוני המעגל האט בעוויזען מיט א רעגען	68
62	געשלאפען זיעבציג יאהר	69
63	רבי ינאי האט געיאגט א שלאנג	70
64	אין וועלכען זכות מען לעבט	70
65	רבי תנחומא האט געבעהטען אויף רעגען	71
66	דער ויכוח פון די מטרוניתא מיט רבי יוסי'ן	71
67	א שלאנג האט פערגיפטעט א חתן אין דערצייט פון'ם „חתן מאהל"	72
68	רבי חנניה איז מיט זיין תפלה מחיה דאס ווייב	73
69	א מעשה פון מדרש	74

פאררעדע

ליעבע לעזער! איך גיעב אייך היינט א טהייערען אוצר, א אוצר וועלכעס פיעל זענען געוועזען שוין פון לאנג דורשטיג דאס צוזעהען, איך האב אלעס איבערגעזעצט אין א לייכטע זשארגאן כדי עס זאל זיין לייכט צום לייענען פאר יעדער'ן. עס האט מיך פיעל מיהע געקאסט איידער איך האב דאס געבראכט אינ'ם פולען ארדנונג, אלזא פערהאף איך אז יעדער קלוגער מענטש וועט מיר שטארק דאנקבאר זיין פאר מיין ארבייט. יעדער לעזער וועט געוויס וויסען ווי צו שאצען דעם טהייערן אוצר און איהם אפצוגעבין א נ'ארט אין זיין ספרים שראנק און איך פערהאף אז ער וועט אויך מיר א ביסעל דאנקבאר זיין.

הערויסגעבער

ש. נ. ש.

וארשא „ח"י ליום שבט" שנת „תרע"א" לפ"ק.

מודעה.

כאשר ידוע לכל אשר כל אדם יכול לאסור את שלו על כל העולם. ובכן הנני מודיע בזה שאני אוסר באיסור הנאה גמור וחמור על כל העולם לבל יהין שום איש להדפים ספרי זה בלתי רשותי, לא כלו ולא מקצתו לא במדינה זו ולא במדינה אחרת, ומלבד האיסור ענש יענש על פי חק הקיר"ה כידוע, ולהשומעים יונעם ותבא וכו'.

דברי המו"ל.

1.

די קרוינינג אינ'ם הימעל פון רבי אלעזר'ן.

דער געטליכער תנא ר' שמעון בן יוחאי האט אמאהל געמאכט זעהר א גרויסע סעודה און ער האט אויף די סעודה פארבעטען די חכמי המשניות און פיעל תנאים. די שטוב וואס די סעודה איז געוועזען, איז געוועזען באדעקט מיט פיעל טהייערע פערפוצינג און די כלים זענען געוועזען זעהר שעהנע. אלע רבנים האט ער געזעצט ביי איין זייט טהיש און ער איז געזעסען ביי די צווייטע זייט טהיש, און ער איז געוועזען זעהר פרעהליך, האבען איהם די רבנים געפרעגט פארוואס ער איז עפים הײנט מעהר פרעהליכער ווי אלע מאהל האט ער זיי געענטפערט אז צוליעב דעם איז ער היינט פרעהליכער ווי אנ'אנדער מאהל וויל היינט נידערן אראפ די הייליגע נשמות אויף די ארבע כנפות החיות צו מיין זוהן רבי אלעזר און דאריבער בין איך היינט זעהר פרעהליך דען דאס איז ביי מיר די גרעסטע שמחה פון אלע שמחות. דערנאך האט ער געזעצט זיין זוהן ר' אלעזר נעבען זיך און האט צו איהם געזאגט: זעה מיין קינד דעם היינטיגען טאג וועסטו בעקומען איין הייליגע נשמה עליונה. —

אזוי ווי רבי שמעון האט ארויסגערעדט אווארט אזוי איז די גאנצע שטוב ארומגענומען געווארען מיט א שטיק פייער, און ווי די רבנים האבען דאס פייער דערזעהן זענען זיי פון רבי שמעון'ס שטוב ארויסגעגאנגען, און א גאנצען טאג האבען זיי געזעהן ווי פון די שטוב געהט ארויס א שטארקער רויך. און די צייט וואס זיי זענען געשטאנען אין דרויסען איז אנגעקומען רבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא האט ער געזעהן ווי די חכמים שטעהן אין דרויסען און וואונדערן זיך האט ער זיי געפרעגט וואס דאס איז. האבען זיי איהם געענטפערט אז דא פון רבי שמעון'ס שטוב געהט ארויס ארויך און דער רויך איז פון אש של מעלה (הימלישען פייער) און זיי האבען איהם דערצעהלט אז היינט קרוינט מען רבי אלעזר'ן מיט א הייליגע קרוין. אזוי ווי זיי שטעהן און שמועסען מיט רבי יוסי'ן זעהן זיי ווי עס איז פונ'ם הימעל אראפ פיער פליגעל פון דעם נשר של אש (פייערדיגען אדלער) און האט ארומגערינגעלט רבי שמעון מיט זיין זוהן רבי אלעזר'ן. רבי יוסי האט דארט זיך אזוי לאנג געזוימט ביז דאס פייער איז אוועק געגאנגען און נאכ'ן איז ער צוגעגאנגען צו רבי שמעון, רבי שמעון האט איהם געפרעגט וואס ער ברויך האט ער איהם געענטפערט אז ער וואלט גערן געגעבען זיין טאכטער פאר רבי אלעזר'ן, האט איהם רבי שמעון געענטפערט אז ער באשטייט דערויף אז עס זאל אזוי זיין און ער האט אריינגערופען די רבנים און ער האט פאר זיי א שידוך געטהוען מיט זיין זוהן רבי אלעזר. זיי אלע זענען דארטען געזעסען דריי טעג נאכנאנד און האבען דארט געלערענט משניות, זיי האבען קיין איין סוד אין לערנען נישט אדורך געלאזט און רבי שמעון האט זיי אלסדינג געזאגט.

2.

די מעשה פונ'ם געשטאלט.

רבי שמעון האט געזאגט אז אזוי ווי ער זאגט די ווערטער „סוד ד' ליראיו" קומט א געשטאלט און פרעגט זיך: שמעון, שמעון וואס איז דאס? און נאכהער ווערט דאס געשטאלט פערהוילען און ער זעהט עס נישט מעהר. האט רבי שמעון געזאגט צו זיינע חברים אז ווייל דאס קול האט גערופען שמעון נישט—רבי שמעון איז א סימן אז דאס האט דער אייבערשטער גערופען און אצינד איז די צייט צו מגלה זיין (אנטפלעקען) גרויסע סודות אין דעם פסוק, און ער האט געזאגט אז ס'איז בודאי קיינעם קיין רשות נישט געגעבען געווארען צו מגלה זיין, נאר—איהם און ער האט אנגעהויבען גרויסע סודות צו זאגען.

3.

דער דור המבול.

רבי חייא און רבי יהודא זענען געגאנגען אין וועג אריין און זענען צו געקומען צו גאנץ גרויסע בערג און האבען דארטען געזעהן גרויסע ביינער וואס די ביינער זענען נאך געליגען פונ'ם דור המבול, די ביינער זענען געוועזען אזוי גרויס אז זיי האבען אויף איין ביין געמאכט דריי הונדערט טריט, זיי האבען זיך זעהר שטארק געוואונדערט אויף דעם און האבען געזאגט אז דאריבער האבען די חכמים געזאגט אז דער „דור המבול" האבען זיך פאר קיין דין ועונש נישט געשראקען אזוי ווי עס ווערט געבראכט אין איוב קאפיטל כ"ח דען די וואסער איז געקומען פון תהום האבען זיי מיט זייערע פיס צו געשטאפט דעם תהום (אבגרונד) ביז די וואסער איז ארויס געקומען גאנץ הייס דאס די פיס זייערע זענען זיי פארברענט געווארען דערפון און זיי זענען געפאלען און געשטארבען.

4.

די בערג אררט.

רבי חייא מיט רבי יוסי זענען געגאנגען אין וועג זענען זיי ארויף געקומען אויף די בערג „אררט" און זיי האבען דארטען געזעהן די סמנים פון „דור המבול" האט רבי חייא געזאגט צו רבי יוסי אז די צייכען פונ'ם דור המבול לאזט הקב"ה בלייבען

ביז לדורות כדי מען זאָל זעהען אַז זייערע חטאים (זינדען) וועלען נישט אָפּגעמעקט ווערען דען אַזוי איז דער סדר פון הקב"ה דאָס זעלבע איז ביי די צדיקים אַז זייער געדעכעניש זאָל בלייבען לדור דורות.

5.

דאָס וואונדערליכע קינד—אַבאַ.

רבי חזקיה איז געגאַנגען אין וועג פון די שטאָדט קפוטקיא צו די שטאָדט לוד האָט איהם אויפ'ן וועג באַגעגענט רבי יוסי, זאָגט רבי יוסי צו איהם איך וואונד[illegible] זעהר אויף דיר וואָס דו געהסט אַליין? מיר האָבען דאָך געלערנט אַז אַ מענטש זאָל אַליין נישט געהן אין וועג אַריין, האָט איהם רבי חזקיה געענטפערט אַז ער זאָל איהם נישט חושד זיין ווייל ס'וועט באַלד צו איהם קומען אַ יונגעל האָט איהם רבי יוסי ווידער אָנגעפרעגט און איהם געזאָגט אַז איף דעם איז איהם נאָך מעהר וואונדער אַז ער זאָל געהן אין וועג אַריין מיט אַזוי אַ מענטש וואָס מען קאָן מיט איהם נישט עוסק זיין אין לערנען: מיר האָבען דאָך געלערנט ווער עס געהט. אין וועג און איז נישט עוסק אין לערנען איז ער אין אַ סכנה? — יאָ, דאָס איז ריכטיג אַזוי — האָט איהם רבי חזקיה געענטפערט. אַזוי ווי זיי שמועסען קומט צוגעהן דאָס יונגעל פרעגט רבי יוסי דעם יונגעל פון וועלכע שטאָדט ער איז האָט ער געענטפערט אַז ער איז פון די שטאָדט לוד און אַזוי ווי איך האָב געהערט אַז דער תלמוד חכם געהט אַהין אַזוי האָב איך מיך אָנגעברייט מיט איהם צוגעהן און צו באַדינען איהם. זאָגט ווידער רבי יוסי צום יונגעל: מיין קינד צו קאָנסטו עפּיס לערנען? ענטפערט דאָס יונגעל. איך קען יאָ אַביסעל, איך געדענק ווען מיין פאָטער האָט מיט מיר געלערנט פרשת הקרבנות און אַז ער האָט געלערנט מיט מיין עלטער'ן ברודער האָב איך אויך צוגעהערט. אַזוי — זאָגט רבי יוסי צו איהם — זאָג־זשע מיר עפּיס פון דעם וואָס דו האָסט געלערנט? האָט דער יונגעל איהם אָנגעהויבען צו מגלה זיין גרויסע סודות פאַר גרויס שמחה האָט רבי יוסי דעם יונגעל אָנגעהויבען קושען און האָט צו איהם געזאָגט: פיעל גוטעס איז געווען ביי דיר פון וואָס איך אַליין האָב דערפון נישט געוואוסט און דאַריבער וועל איך שוין מיין וועג אָהן דיר נישט געהן, בעוויל דער וועג איז מיט דער שכינה אָנגעברייט פאַר אונז. און ער האָט איהם אָנגענומען פאַר די האַנד און זענען אין וועג אַריין געגאַנגען, אין מיטען וועג האָט ער איהם געפרעגט וואָס זיין פאָטער האָט עפּיס אויפגעטהוען חידושים אין לערנען האָט דאָס יונגעל אָנגעהויבען צו זאָגען גרויסע סודות אויפ'ן פסוק „ישקני מנשיקות פיהו" — רבי יוסי האָט איהם געפרעגט ווי דער נאָמען זיינער איז האָט ער געענטפערט — אַבא, אַזוי — זאָגט רבי יוסי, אַבא איז טייטש — פאָטער. און ער האָט איהם געבענשט אַז ער זאָל זיין אַ פאָטער אין דער חכמה און מיט לאַנגע יאָהרען:

6.

דער פאטער מיט זיינע צוויי זיהן:

רבי יצחק איז א מאהל געזעסען אין וועג, דערווייל האט ער געזעהן א דורךגעהן איין מענטש מיט צוויי קינדער, און ווי דאס האט אויסגעוויזען האט דער מענטש געוואלט זיין דער פאטער פון די קינדער. אזוי ווי זיי געהן הערט רבי יצחק ווי איינער צום צווייטען זאגט: „די וועלט וואלט נישט געקענט האבען קיין קיום ווען נישט דער ווינד" וואס ער איז אונז מגלה גרויסע סודות. רבי יצחק האט דאס דערהערט איז ער צו זיי נעהנטער צוגעגאנגען און זאגט צו זיי; ביי אייך איז דא אזעלכע גרויסע סודות און איך זאל מיט אייך נישט גיהן? ענטפערן זיי איהם: דו געה דיר דיין וועג און מיר — אונזער וועג בעוויל מיר מוזען איילען אין שטאדט אריין אויף דער חתונה פון איינעם פון אונז. רבי יצחק איז פון זיי אוועק געגאנגען און ער איז געקומען צום תנא רבי שמעון און ער האט איהם דערצעהלט פיעל הויכע סודות פון זיי. רבי שמעון הערענדיג די אלע סודות האט געענטפערט צו רבי יצחק: זיי האבען אלסדינג גאנץ ריכטיג געזאגט, און דאס וואס זיי האבען געזאגט האבען זיי מקבל געוועזען פון זייער זיידען רבי צדוק חלשא, זייער זיידען האט מען גערופען רבי צדוק חלשא צוליעב דעם וואס ער האט געפאסט פירציג יאהר, און דאריבער האט מען איהם גערופען חלשא דאס איז טייטש שלאפער ווייל ער האט געפאסט אז ירושלים זאל נישט חרוב ווערען, ער האט מפורש געוועזען גרויסע סודות אין די תורה און האט עס איבערגעגעבען צו זיינע קינדער. — אין א קליינער צייט ארום האט רבי יצחק ווידער זיך געטראפען מיט יעניגע מענטשען וואס האט געפיהרט צוויי קינדער, נאר דאס מאהל נישט מיט צוויי נאר מיט איין קינד. רבי יצחק פרעגט איהם: ווי איז דער צווייטער? דעם צווייטען האב איך חתונה געמאכט — איז געוועזען זיין ענטפער — און יעצט איז ער אין שטאדט ביי זיין שווער. נאכהער ווי זיי האבען זיך געגעבען צום דערקענען פרעגט איהם רבי יצחק פארוואס ער האט איהם אויף די חתונה נישט געבעטען, האט ער איהם געענטפערט: דא אויפ'ן ארט שוועהר איך אז איך האב דיך אויף די חתונה נית געבעטען צוליעב דריי טעמים: ערשטענס: איך האב דיך נישט געקאנט און טאמער ביזטו א גרויסער מאן וואס איך וועל דיר נישט קענען אבגעבען דיין כבוד ווי געהעריג איז; צווייטענס: מיר האבען זיך געאיילט אין וועג דאריבער האב איך דיך נישט געוואלט מטריח זיין און דריטענס: כדי דו זאלסט חלילה נישט בלייבען פארשעמט, ווייל ביי אונז איז א מאדע אז אויף די חתונה גיעט יעדער איינציגער פערשיעדענע מתנות צו חתן כלה און טאמער האסטו נישט זאלסטו נישט פארשעמט בלייבען. האט איהם רבי יצחק געענטפערט: השי"ת זאל דיך אויך אזוי דן זיין לכף זכות און אויף רבי יצחק'ס פראגע ווי ער הייסט האט ער געענטפערט אז ער הייסט „צדוק זוטא" (דער קליינער צדוק) — אין דיעזע צייט וואס ער האט מיט איהם גערעדט האט ער פון איהם אפגעלערנט דרייצעהן סודות און פון זיינע זיהן — דריי.

7.

די מַעֲשֶׂה מִיט דֶעם בֶּעקֶער.

רבי אַבּא אַז עֶר אִיז גֶעקוּמֶען קַיין „אֶרץ ישראל” האָט עֶר אוֹיסגֶעזוּכְט אַ מֶענְטשׁ, וואָס זאָל קאָנֶען זיין אַ גוּטֶער, אַז וועֶר עֶם וויל לאַנג לעֶבֶען און זַיין אַ עושר זאָל קוּמֶען צוּ אִיהם און עֶר וועֶט מִיט אִיהם תּוֹרה לעֶרנֶען וועֶט עֶר פאַר דִי תּוֹרה לעֶרנֶען אַלסדִינג בּעֶקוּמֶען. צווִישׁעֶן דִי מעֶנטשׁעֶן וואָס זעֶנֶען צוּ אִיהם גֶעקוּמעֶן אִיז גֶעווֶעזֶען אֵיינֶער אַנ׳ עם הארץ וואָס עֶר האָט צוּ אִיהם גֶעזאָגְט אַז עֶר וויל טהוּעֶן אַלֶע מִינִי התפעלות און זיך שטאַרק מִיה גֶעבֶּען תּוֹרה צוּלעֶרנֶען אַבִּי אַ עושר צוּ ווערֶען. רבי אַבּא האָט אִיהם גֶעזאָגְט אַז עֶר זאָל תּוֹרה לעֶרנֶען וועֶט עֶר ווערֶען אֵיין עושר און עֶר האָט אִיהם גֶעפְרעֶגט ווִי עֶר הֵייסט האָט עֶר גֶעעֶנטפֶערט אַז עֶר הֵייסט — יוסי, רבי אַבּא האָט אִיהם אַרַיינגֶעשִׁיקט צוּ זַיינֶע תלמידים אַז זֵיי זאָלֶען מִיט אִיהם תּוֹרה לעֶרנֶען און זאָלֶען אִיהם רוּפֶען: „יוסי דעֶר האַר פוּן רַייכטהוּם און עָהרֶע” — עֶר אִיז טאַקי גֶעזעֶסֶען און האָט גֶעלעֶרֶענט און אֵיינמאָהל אִיז עֶר גֶעקוּמעֶן צוּ רבי אַבּא און זאָגט צוּ אִיהם: רבי וואו אִיז מַיין רַייכטהוּם? אִיהר האָט דאָך מִיר צוּגֶעזאָגְט — רַייכטהוּם פוּנ׳ם לעֶרנֶען! רבי אַבּא האָט זיך שטאַרק גֶעוואוּנדֶערט דעֶרוֹיף און זאָגְט אַז פוּן דִי ווערטעֶר אִיז גֶעדרִינגֶען אַז עֶר לעֶרנט תּוֹרה, שלא לשמה. רבי אַבּא אִיז פוּן אִיהם אַוועֶק גֶעגאַנגֶען אִין אַ בּאַזוּנדֶער צִימֶער און האָט אוֹיף אִיהם גֶעוואָלט מתפלל זַיין אַז עֶר זאָל שטאַרבֶּען דעֶרווַייל האָט עֶר דעֶרהעֶרט ווִי אַ בּת קול שרַייעט צוּ אִיהם, „זַיי נִישט מעֶניש (שטראָף נִישט) בּעֶווַייל עֶר וועֶט זַיין אַ גרוֹיסעֶר למדן און אַ צדיק” דאָס דעֶרהעֶרנדִיג אִיז צוּרִיק פוּנ׳ם צִימֶער אַרוֹיס גֶעגאַנגֶען און צוּ אִיהם צוּגֶעגאַנגֶען און עֶר האָט גֶעזאָגְט: מַיין קִינד לעֶר׳ן וועֶל אִיך דִיר גֶעבֶּען רַייכטהוּם. דעֶרווַייל אִיז צוּ רבי אַבּא׳ן צוּ גֶעקוּמעֶן אַ מעֶנטש און האָט גֶעהאַלטֶען אַ בּאַכעֶר פוּן גִין-גאָלד אִין דעֶר האַנד און אַרוֹיס נעֶמעֶנדִיג דעֶם בּעֶכעֶר רבי אַבּא׳ן צוּ ווַייזֶען אִיז דִי שטוּב פִיעֶל גֶעווארֶען מִיט לִיכטִיגקֵייט, און דעֶר מעֶנטש האָט צוּ רבי אַבּא׳ן גֶעזאָגְט: רבי אִיך וויל זוכה זַיין צוּ תּוֹרה נאָר אִיך האָב שוֹין אַזוֹי לאַנג נִישט גֶעלעֶרנט על כן וויל אִיך אֵיינעֶם אַוועֶק גֶעבֶּען דעֶם בּעֶכעֶר אַז עֶר זאָל פאַר מִיר תּוֹרה לעֶרנֶען, דעֶר בּעֶכעֶר אִיז זֵייעֶר אֵיין טהַייעֶרעֶר, אִיך האָב גֶענוּמֶען בירושה פוּן מַיין פאָטעֶר פוּן זַיין גרוֹיסעֶן אוצר, עֶר האָט גֶעהאַט אוֹיף זַיין טִישׁ אַזעֶלכֶע — דרַייצעֶהן. רבי אַבּא האָט דעֶם בּעֶכעֶר גֶענוּמעֶן און אַוועֶק גֶעגעֶבֶּען צוּ רבי יוסי׳ן און האָט צוּ אִיהם גֶעזאָגְט: נעֶם דעֶם בּעֶכעֶר און לעֶרעֶן תּוֹרה, רבי יוסי האָט צוּגֶענוּמעֶן דעֶם בּעֶכעֶר און עֶר האָט זיך גֶעזעֶצט תּוֹרה לעֶרנֶען. אֵיינמאָהל האָט רבי יוסי בּעֶקרוּגעֶן גרוֹיס חשק (לוּסט.) צוּם לעֶרנֶען און פוּן גרוֹיס לִיעבשאַפט האָט עֶר אָנגעֶהוֹיבּעֶן צוּ ווֵיינֶען, ווִי רבי אַבּא האָט אִיהם גֶעזעֶהן ווֵיינֶען פרעֶגט עֶר אִיהם וואָס עֶר ווֵיינט, רבי — אִיז גֶעווֶעזֶען זַיין עֶנטפֶער — דאַרוּם ווֵיין אִיך ווַייל אִיך בִּין גֶעווֶעזֶען אַזוֹי פעֶרנאַרט און האָב אַוועֶק גֶעגֶעבֶּען עולם הבא פאַר עולם הזה און אִיך וויל נִישט דִיעזֶען בּעֶכעֶר און עֶר האָט אִיהם אַוועֶק גֶעגֶעבֶּען צוּ רבי אַבּא׳ן. רבי אַבּא — דאָס דעֶרהעֶרנדִיג — האָט צוּ זיך גֶעזאָגְט: „יעֶצט זעֶה אִיך אַז עֶר לעֶרנט שוֹין יאָ תּוֹרה לשמה” און עֶר

האָט דעם בעכער צוריק געגעבען צו דעם וואָס האָט איהם פריהער געבראַכט און האָט צו איהם געזאָגט אַז ער זאָל דעם בעכער פאַרקויפען און פאַר דעם געלד וואָס ער וועט בעקומען פונ'ם בעכער זאָל ער איהם צוטהיילען פאַר אָרימע לייט, און ער האָט איהם צו געזאָגט צו געבען אַ חלק אין דער תורה. פון דאַמאָלס אָן האָט מען רבי יוסי'ן גערופען „רבי יוסי בן פזי" צוליעב דעם בעכער פון גין גאָלד וואָס ווערט אָנגערופען — פז, רבי יוסי בן פזי מיט זיינע אַלע קינדער זענען געוועזען גרויסע תלמידי חכמים און זעהר גרויסע צדיקים.

8.

דער סוד פון זיווג.

רבי יהודא האָט געשיקט צו רבי אֶלעזר'ן פרעגען דעם סוד פון נשמות בזה הלשון: דעם סוד פון נשמות ווייס איך נאָר דאָס איינע איז מיר קשה: דער וואָס האָט שוין געהאַט איינמאָהל זיין זיווג וואו נעמט ער ווידער? האָט רבי אֶלעזר געענטפערט צו רבי יהודא'ן אַז עס שטייט (אין שופטים קאַפיטל כ"ח) ביי די בני בנימין (בנימין'ס קינדער) וואו וועלען די איבערגעבליבענע נעמען ווייבער? נאָר נאָכדעם שטייט: „און זיי האָבען געחאַפּט פון די, וועלכע זיי האָבען נאָר געוואָלט" אַזוי דאָ אויך ביי זיי איז געזאָגט געוואָרען „טאָמער וועט אַנ'אַנדערער צוגעמען מיט תפילות און בקשות" און דאַרום איז דאָס טאַקי ביים איבערשטען שוועהר ווי קריעת ים סוף (והבן).

9.

דאָס פּעסיל וואָס קלינגט אין האַלבע נאַכט.

רבי אַבא איז געגאַנגען פון די שטאָדט „טבריא" צו די שטאָדט „טרוניא" צו זיין שווער, און מיט איהם איז מיטגעגאַנגען רבי יעקב בר רב. אין מיטען וועג ביים דאָרף „טרשא' זענען זיי אַריינגעגאַנגען זיך אָפּרוהען צו אַ דאָרטיגען בעל הבית רבי אַבא האָט געפרעגט דעם בעל הבית צו ביי איהם אין שטוב איז פערהאַנען אַ האָהן, האָט דער בעל הבית איהם געפרעגט צו וואָס ער באַדאַרף עפּיס אַ האָהן האָט ער געענטפערט: בעווייל דער האָהן זאָל מיך אויפוועקען אין האַלבע נאַכט צום לערנען. אַזוי — זאָגט דער בעל הבית — צו דעם האָב איך אַ בעסער מיטעל ווי אַ האָהן! איך נעם אָט דאָס פּעסעל און איך גיס עס אָן פיעל מיט וואַסער, אונטען איז דאָ אַ קראַן פון וועלכען דאָס וואַסער גיסט זיך צוריק אַרויס טראָפּען ווייז און נאָכהער אַז דאָס פּעסעל ווערט לעדיג — דאָס איז פונקט אין מיטען דערנאַכט —

הויבט דאס פעסיל אן זיך צו דרייען פונקט ווי א ראד און עס הייבט אן קלונגען אז מען הארכט עס אין גאנצען הויז, איהר וועט אודאי פרעגען פון וואנען איך בין דאס דאזיגע דערגאנגען טא הערטושע אוים: ביי מיר איז געוועזען אן אלטער מאן וואס פלעגט שטענדיג זיך אויף היבען אין האלבע נאכט האט ער זיך דאס דאזיגע געמאכט צו זיין געברויך און דאס איז זעהר פראקטיש. רבי אבא האט געלויבט השי"ת וואס איהם איז אויסגעקומען אונטער אזא האויל געלעגענהייט אויף איבערנאכטיגען די נאכט. אין מיטען האלבע נאכט ווען רבי אבא מיט רבי יעקב זענען געשלאפען האט דאס פעסיל זיך אנגעהויבען דרייען און קלינגען און פון קול זענען אויפגעקומען רבי אבא מיט רבי יעקב, זיי האבען זיך געזעצט לערנען, אין מיטען האבען זיי געהארכט ווי דער בעל הבית מיט זיינע דריי קינדער זיצען און לערנען און זאגען גרויסע סודות אויף דעם פסוק „חצות לילה אקום להודות לך" (אין האלבע נאכט וועל איך אויף שטעהן דיר לויבען) האט רבי אבא געזאגט צו רבי יעקב אז היינט וועלען זיי זיך באהעפטען מיט כביכול די שכינה. זיי זענען אריינגעגאנגען צום בעל הבית און האבען צו איהם געזאגט אז ער האט זעהר וואוילע סודות געזאגט נאר זיי ווילען וויסען פון ווען ער האט דאס געהערט, האט ער זיי געענטפערט אז דאס האט ער אויך פונ'ם אלטען יודען געהארכט און ער האט געהאלטען אין איין סודות זאגען. רבי אבא איז פון זיין ארט אויפגעשטאנען און ער האט איהם געקושט און ער האט געזאגט „געלויבט איז השי"ת וואס האט מיך דא אהער געבראכט די זעלבע סודות זענען פאר רבי שמעון אויך געזאגט געווארען". דער בעל הבית האט נאך אלץ ווייטער געזאגט גרויסע סודות. רבי אבא איז פון זיין ארט ווידער אויפגעשטאנען און האט געזאגט: איך האב געמיינט אז די חכמה איז נאר פערהאנען בלויז ביי די גרויסע מענטשען און יעצט זעה איך אז אויך ביי קלענערע מענטשען איז זי דא און אפילו ביי די קינדער וואס זענען ערצויגען געווארען אינ'ם דור פון רבי שמעון, וויי איז צו דעם דור וואס רבי שמעון וועט אוועק געהן פון זיי. רבי אבא האט זיינע הענד אויפ'ן בעל הבית'ס קאפ ארויף געלייגט און ער האט איהם געבענ[illegible] זיי זיך ווידער געזעצט לערנען ביז אין טאג אריין.

דער מלאך וויל חרוב מאכען די וועלט און רבי שמעון שטערט איהם.

רבי שמעון איז א מאהל ארויס געגאנגען אין גאס האט ער דערזעהן ווי א גרויסע פינסטערניש קומט אן אויף דער וועלט האט ער געזאגט צו זיין זוהן רבי אלעזר קום לאמיר זעהען וואס השי"ת וויל דא עפיס טהוען אויף דער וועלט, אזוי ווי זיי געהן אין גאס זעהען זיי א מלאך וואס די גרויס זיינע איז ווי א גרויסער בארג און פון זיין מויל גייט ארויס א פלאם פייער. רבי שמעון פרעגט איהם וואס ווילסטו דא עפיס טהוען? ענטפערט ער אז ער איז געקומען חרוב מאכען די וועלט ווייל אין דעם דור איז נישט דא קיין דרייסיג (30) צדיקים, ווארום השי"ת האט געזאגט צו

אברהמ'ן אז ס'מוז זיין אין יעדען דור דרייסיג צדיקים (מטעם ואברהם היו יהי'ה, יהי"ה בג' ל. אימתי יהי' לגוי גדול בזמן שתהי' ל' צדיקים בכל דור ודו"ק) זאָגט רבי שמעון צום מלאך איך בעהט דיך אז דו זאָלסט געהן צו השי"ת און אידם זאָגען אז איך יוחאי'ס זוהן בין דאָ איז שוין גענוג, דער מלאך איז געגאנגען און האָט דאָס אין הימעל געזאָגט נאָר השי"ת האָט צו איהם געזאָגט געה און מאך חרוב די וועלט און קוק נישט אויף דעם וואָס יוחאי'ס זוהן האָט צו דיר געזאָגט, דער מלאך איז ווידער אראָפּ געקומען אויף דער וועלט. רבי שמעון — ווי ער האָט אידם נאָכאַמאָהל דערזעהן — האָט צו איהם געזאָגט: אויב דו וועסט נישט אוועקגעהן וועל איך אויף דיר גוזר זיין אז די זאָלסט נישט אריין קומען אין הימעל אריין און זאָלסט קומען אויפ'ן ארט וואו עז"א ועזא"ל זענען דאָרינבער זאָג איך דיר נאָכאמאָהל: געה צוריק ארויף אין הימעל אריין און זאָגען צו הקב"ה אז אויב עס איז ניטאָ דרייסיג צדיקים איז גענוג — צוואנציג, אזוי ווי ביי אברהמ'ן שטייט, און אויב עס איז נישטאָ קיין צוואנציג איז גענוג — צעהן און אויב עס איז קיין צעהן אויך נישטאָ איז גענוג איך, מיט מיין זוהן אלעזר אזוי ווי עס שטייט דורך צוויי עדות זאָל בלייבען שטעהן די וועלט וואָס זי ווערט אנגערופען — דבר. און אז קיין צוויי איז אויך נישטאָ איז גענוג איך אליין בין דאָ, איך בין „צדיק יסוד עולם" דער צדיק איז דער פונדאמענט דער וועלט. אין די צייט וואָס רבי שמעון האָט דאָס אלסדינג צום מלאך געזעדט איז אראָפּ א „בת קול" פונ'ם הימעל און האָט אויסגעשריען: „וואויל איז צו דיר רבי שמעון דאָס השי"ת איז גוזר א גזרה און דו ביזט זי מבטל"

11.

דער משפט פון די מתים אויף יענער וועלט.

רבי יצחק און רבי יהודא זענען געגאנגען אין וועג, זאָגט רבי יהודא דער דין וואָס דער אויבערשטער האָט געטהוען אינ'ם דור המבול און אין סדום דאָס איז געוועזען א דין של גהינם. די רשעים פונ'ם גהינם ווערען אויך געמשפט מיט פייער און וואסער. ווארום פריהער ווערען די רשעים אין גהינם געמשפט צוועלף חדשים דאָרטען ווערען זיי געלייטערט און דערנאָך ברענגט הקב"ה די צדיקים זיי זאָלען שטעהן פאר די טהיר פון גהינם זיי זאָלען זעהן זייער דין, די צדיקים בעהטען פאר זיי פון וואָס דער אויבערשטער קריגט אויף זיי רחמנות און ברענגט זיי אויף זייער ארט וואו זיי געבראַוכען צו זיין און פון דעם טאָג-אָן האָט שוין דער גוף (קערפּער) מנוחה אינ'ם קבר און די נשמה קומט אויף איהר ארט.

12.

די קראנקהייט פון רבי אליעזר הגדול.

רבי אליעזר הגדול איז קראנק געוואָרען אום פרייטאָג, און זיין זוהן הו"קינוס

איז געזעסען נעבען איהם און רבי אליעזר (דער פאטער זיינער האט איהם מגלה געוועזען גרויסע סודות נאר דער זוהן האט זיי נישט געוואלט מקבל זיין ווייל ער האט געמיינט אז דער פאטער איז נישט קלאר אין דעם וואס ער זאגט. דערנאך ווי ער האט אדער געזעהן אז דער פאטער זיינער איז טאקי יא קלאהר האט ער פון איהם מקבל געוועזען הונדערט=איין=און=אכציגע סודות פון די תורה און אז רבי אליעזר איז געקומען צו מגלה זיין דעם סוד פון „אבני שיש טהור” האט ער אנגע־הויבען צו וויינען און האט צו זיין זוהן הורקינוס געזאגט: „הער=צו מיין זוהן איך זעה אז אויך דו ווערסט געשווינד אוועק=גיין פון דער וועלט”. דערוויילע זענען אריינגעקומען די „חכמי הדור” צו מבקר זיין איהם. ער ווי ער האט זיי געזעהן האט זיי אנגע־הויבען שעלטען פארוואס זיי זענען ביז יעצט צו איהם נישט געקומען איהם צו משמש זיין, דען ס'שטייט דאך בפירוש „ווער עס איז משמש א תלמיד חכם איז גרעסער ווי ער לערינט מיט איהם. בינו לבינו איז רבי עקיבא אנגעקומען פרעגט ער איהם „עקיבא וואס ביזטו ביז איצטער נישט געקומען? האט רבי עקיבא געענטפערט: רבי, איך האב קיין צייט נישט געהאט”, אזוי — זאגט רבי אליעזר הגדול צו איהם — איך וואונדער מיך צו די ווערסט שטארבען מיט דיין טוידט און ער האט איהם גע־שאלטין אז זיין טוידט זאל זיין ערגער פון אלע. רבי עקיבא האט זעהר שטארק אנגעהויבען וויינען און האט איהם געבעטען אז ער זאל מיט איהם תורה לערנען, און רבי אליעזר הגדול האט אנגעהויבען זאגען „מעשה מרכבה” איז אראפ א פייער און ס'האט זיי ביידע ארום געריינגעלט. ווי די אנדערע חכמים האבען דאס דערזעהען האבען זיי געזאגט אז פון דאנען איז געדרונגען אז מיר זענען נישט ווערט צו הערען די סודות התורה און זיי זענען ארויס געגאנגען. רבי אליעזר האט — דורך די צייט וואס זיי זענען געוועזען אין דרויסען — מגלה געוועזען צו רבי עקיבא גרויסע סודות און חידושים, דאס פייער איז דערווייל אוועק געגאנגען און ער האט מיט איהם גע־לערנט אין איין זאך דריי הונדערט הלכות און ער האט מיט איהם געלערענט די טעמים פון שיר השירים און רבי עקיבא האט ווידער אנגעהויבען צו וויינען. דאס פייער איז ווידער אנגעקומען און האט זיי ווידער ארום געריינגעלט. זיי האבען נאך אלץ געלערנט שיר השירים און ווי זיי זענען געקומען צום פסוק „סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני” האט רבי עקיבא נישט געקאנט איינהאלטען און ער האט אנגעהויבען זעהר שטארק וויינען און שרייען און ער האט נישט געקאנט רעדען צוליעב די מורא פאר דער שכינה וואס זי איז דארט געוועזען. רבי אליעזר האט מיט איהם געלערענט אלע סודות פון שיר השירים און שמות, און ער האט איהם באשווארען אז ער זאל מיט זיי (מיט די שמות) נישט בענוצען, כדי דער אויבעשטער זאל חס ושלום נישט חרוב מאכען די וועלט צוליעב די קדושה וואס איז דא אין שיר השירים. רבי עקיבא האט אנגעהויבען פון איהם צו ארויס=געהן מיט א געשריי און א געוואלד „וויי איז צו די וועלט וואס זיי אלע ווערען בלייבען א יתום נאך דיר”. די חכמים זענען צוריק אריין געגאנגען צו רבי אליעזר'ן, יעדער האט עפיס געפרעגט און ער האט אלעם פארענטפערט. אז ער איז געווארען א גוסס האט ער זיינע ביידע הענד אויפ'ן הארצען ארויף געלייגט און האט געזאגט: „וויי איז צו דיר, וועלט, וואס איך געה אוועק פון דיר. אלע הימלישע ליכטיגקייט און לויטערקייט געהן אוועק פון דיר,

וועלט, ווי צו דיר. ווי צו אייך צוויי העגד וואס איהר זענט צוויי תורות אין איהר וועט פארגעסען ווערען פון די וועלט". — נאכהער האט ער וויטער געזאגט: די תורה וואס איך האב געלערנט פון מיינע רבנים און דאס וואס איך האב אליין פערשטאנען איז אויף אזוי פיעל! אז, ווען אלע מענטשען אין דער וועלט זאלען זיין שרייבער וואלטען זיי דאס נישט געקענט אויפשרייבען. און מיינע תלמידים — האט ער וויטער געזאגט — האבען פון מיר נישט מחסר געוועזען נאר אויף אזוי פיעל ווי מען טהוט ארייין פארב אין איין אויג און איך פון מיינע רביים האב מחסר געוועזען, אזוי ווי איינער טרונקט אפ פונ'ם ים. די חכמים האבען איהם, נאכ'ן, ווידער געפרעגט שאלות, זיי האבען איהם געפרעגט א דין פון חליצה, האט ער זיי אין דארין געזאגט גרויסע סודות און האט אויסגעשריען — טהור. זאגענדיג דאס ווארט „טהור" איז ביי איהם די הייליגע נשמה ארויס געגאנגען און רבי עקיבא איז בעת מעשה נישט געוועזען דערביי. נאך שבת ווי רבי עקיבא איז נאר געוואהר געווארען דערפון, האט ער זיינע קליידער צוריסען, און ער האט צוריסען זיין פלייש און ער האט געזאגט מיט א געשריי: הימלען, הימלען זאגט צו דער זון און צו דער לבנה אז, די ליכט וואס האט מעהר פון זיי געלייכטעט איז פינסטער געווארען. — רבי יצחק האט געזאגט אז אלע טאג וואס רבי אליעזר הגדול האט געלעבט, האט די תורה געלויכטען אזוי ווי אינ'ם טאג וואס זי איז געגעבען גע־ווארען אויפ'ן בארג־סיני. — רבי יהודא זאגט אז אין די צייט וואס די נשמה ברויך פונ'ם צדיק צו ארויס געהן, איז דאס א פריידע פאר איהם, ווייל ער איז פארזיכערט אז ער וועט בעקומען גרויס שכר אזוי ווי דער פסוק זאגט: די נשמה דערזעהט די שכינה לויפט זי ארויס פונ'ם גוף, און לויפט אנטקעגען, די שכינה, און בוקט זיך פאר איהר.

13.

וועגען תחיית המתים.

רבי יעקב זאגט אז די רשעים פון די יודען וואס האבען מחלל שבת געוועזען עפענטליך (בפרהסיא) און האבען געלייקענט אין תורה און אין תחיית המתים, די, געהן אינ'ם גיהנם אריין און ווערען דארט געמשפט לדורות. אבער צו תחייה המתים וועלען זיי אויך אויפשטעהן.

14.

די שרעק פאר'ן יצר הרע.

רבי יוסי איז אמאהל געגאנגען אין וועג האט ער געזעהן (אויפ'ן וועג קיין בבל)

ווי שעהנע בחורים געהן בעזאמען מיט שעהנע ווייבער, האט ער זיי געפרעגט צו זיי קלערען גאר נישט מאמער וועלען זיי חס ושלום געשטראכילט ווערען פונ'ם יצר הרע און ער ווערט זיי אנרערען, צו זינדיגען, האבען זיי איהם געענטפערט, ווייל זיי קומען נישט ארויס פון קיין שלעכטע מחשבות (געדאנקען) נאר פון קדושה דאריבער האבען זיי פאר'ן יצר הרע נישט קיין מורא, ווייל אויך רבי יהודא האט געזאגט אויף דעם פסוק „והתקדישתם והייתם קדוש" אז דער וואס איז זיך מקדש בעת הזיווג קומען פון איהם ארויס גוטע קינדער, און זיי האבען פאר דעם יצר הרע נישט קיין מורא. נאך האט ער געזאגט; אז ווען איינער געהט אין וועג און ער דערזעהט שענע ווייבער און ער האט מורא פאר'ן יצר הרע, זאל ער זיינע אויגען אפקעהרען אין א זייט און ער זאל זאגען: „ס"ך טפא"ן אגז"ר אגז"ר נ"א ברי"ד נ"א חקי"ל פו"ק פו"ק דאבו"י קדיש"א דשבת"א הו"א וועט ער ניצול ווערען.

15.

צו א חלום בעדייטעט עפים.

רבי חייא און רבי יוסי זענען געוועזען ביי רבי שמעון, זאגט רבי חייא: מיר האבען געלערענט אז אזא חלום וואס מען איז איהם נישט פותר איז גלייך צו א בריעף וואס מען לייענט איהם נישט אדורך, דארוף פרעג איך צו דער חלום ווערט נישט מקוים, צו ווערט ער יא מקוים נאר ער ווייסט נישט? ער ווערט יא מקוים נאר דער מענטש ווייסט נישט — האט רבי שמעון געענטפערט — בעווייל עס ווערט יעדער זאך פריהער אויבען אין הימעל אויסגערופען. עס איז נישט פער-האנען קיין איין זאך אין דער וועלט וואס זאל נישט זיין אבהייננגיג אין א חלום אדער אין א כרוז, אזוי ווי עס שטייט השי"ת טהוט נישט פריהער די זאך ביז וואנען ער רופט עס אויס — אויבען און פון אויבען צושפרייט זיך עס צו די נביאים און אז עס איז נישטא קיין נביאים, איז צו די — חכמים; און אז קיין חכמים זענען אויך נישטא, ווייסט מען עס דורך א חלום; און אויב דער חלום איז אויך נישט אין דורך די פויגעל דער הימעל.

16.

צוויי נסים צו איין מענטש.

רבי אבא איז א מאהל געזעסען נעבען טויער פון די שטאדט — לוד, און ער האט געזעהן ווי א מענטש וואס איז געוועזען זעהר מיעד האט זיך אריינגעזעצט אין

א גרובעל פון א שטיין, און ווייל דער מענטש איז געוועזען זעהר מיעד איז ער־
באלד איינגעשלאפען. פלוצלינג האט רבי אבא דערזעהן ווי א שלאנג קריכט אריף־
אויף דעם שלאפדיגען מענטשענס קערפער און באותו הרגע וואס דער שלאנג האט
געוואלט זיך נעהנטער צו ריקען האט ער זיך פארטשעפעט אין א צווייגעל און דאס
צווייגעל איז ארויף אויפ'ן שלאנג און האט איהם געהרגת אויפ'ן ארט, דער מענטש
האט זיך פון זיין שלאף אויף געכאפט, ער טהוט א קוק א געהרג'טער שלאנג ליגט
איהם אויפ'ן קערפער! ער זעצט זיך אויף און וויל פון זיך דעם שלאנג אראפ־
שאקלען. און באותו הרגע וואס ער האט זיך אויפגעזעצט האט זיך א בוים אינטער
איהם איינגעבראכען, און ווען ער וואלט זיך נישט אויפגעזעצט וואלט דער בוים,
איהם צום טויט געבראכט. דא איז איהם געשעהן צוויי נסים ווארום דער שלאנג
האט דאך איהם אויך שיעור געקאנט טוידטען ווען נישט דער נס וואס א צווייגעל
האט איהם (דעם שלאנג) דערהרג'ט. — רבי אבא איז צוגעגאנגען צו דעם מענטש
און האט איהם געבעטען אז ער זאל איהם זאגען זיינע מעשים טובים פארוואס
ס'איז איהם געשעהן אזעלכע צוויי זעלטענע נסים. דער מענטש האט איהם דער־
צעהלט אז זיין גאנץ לעבען פיהרט ער זיך אז א מענטש טהוט איהם א שלעכט'ס איז
ער זיך נישט נוקם אן דעם מענטש נאר ער איז איהם באלד מוחל און נאכמעהר
ער אליין זעהט נאך צו טהוען איהם גרויסע טובות. ווי רבי אבא האט דאס דער־
הערט האט ער אנגעהויבען וויינען און ער האט צו דעם מענטש געזאגט: דאס איז
דאך נאך גרעסער ווי יוסף הצדיק, בעוויייל יוסף הצדיק האט דאך אזא זאך געטהוען
אנטקעגען זיינע ברידער און די טהוסט אזעלכעס קעגען פרעמדע מענטען. די מעשה
פון יוסף הצדיק איז פאלגענדעס: בעת ווען יעקב אבינו האט יוסף'ן געשיקט צו
זיינע ברידער געוואהר ווערען וואס זיי מאכען, האבען זיי איהם אין א גרוב ארייג־
געלייגט (אין דעם גרוב איז איהם געשעהן א נס, וואס דער אייבערשטער האט
געשטערט די שלאנגען איהם אנצורירען) און נאכהער איהם פארקויפט צו א באנדע
טערקין. די טערקין האבען איהם ווידער פערקויפט קיין מצרים, פון וואס, ווען
נישט גאט'ס נסים וואלט ער א לאנגע צייט אין די תפיסות געזעסען, נאר גאט האט
מיט איהם א נס געטהוען און ער איז נאר אין מצרים א גרויסער מאנן (משנה למלך)
געווארען. אבער אין תוך ארײן האבען דאך זיינע ברודער איהם געוואלט גרויסע
יסורים אנטהוען און זיך געוואלט אן איהם נוקם זיין. לסוף ער האט גאר אנדערש
געטהוען: אז זיי זענען צו איהם אין די הונגער יאהרען עסענווארג געקומען קויפען
האט ער זיי פארקויפט און קיין געלד האט ער ביי זיי נישט גענומען. — עס איז
רעכט — האט ווייטער רבי אבא צום מענטש געזאגט — וואס הקדוש ברוך הוא
האט דיר אזעלכע צוויי נסים געטהוען.

17.

הזקיה האט זיך געטראפען מיט די חברותא.

רבי יהודא מיט רבי יוסי זענען געקומען אין דער שטאדט „כפר חנן” איז צו־

זיי צו געקומען א מענטש. די אייזלען זיינע וואס ער איז אויף זיי געפאהרען זענען געשטאנען אין אנ'אנדער ארט. האט רבי יהודא צו רבי יוסי'ן געזאגט: מיר האבען געלערנט אז דוד המלך איז קיינמאהל נישט געשלאפען מעהר ווי זעכציג אטהעמ'ס, און דאס איז דער שיעור ווי להבדיל א פערד'ס א שלאף טא פארוואס-זשע שטייט אז אין האלבע נאכט שטעהט ער אויף צו לויבען גאט? אמער אז ער האט אזוי ווייניג געשלאפען איז ער דאך נאך פריהער ווי אין האלבע נאכט אויף-געוועזען? דער מענטש האט דאס געהערט האט ער איהם געענטפערט: זייט וויסען אז ווען עס איז נאכט געווארען האט ער זיך געזעצט עוסק זיין אין פסק'נען דינים און אין תורה ביז וואנען עס איז געווארען נאהנט צו האלבע נאכט און ער האט געשלאפען ביז האלבע נאכט, און נאכהער אז ס'איז נאר געווארען האלבע נאכט איז ער שוין אויפגעשטאנען און געלויבט צו השי"ת. דרום ווייל דוד המלך איז א „חי וקים" דאריבער האט ער זיך געהיטען נישט צו טועם זיין דעם טעם פון „טוידט". ווייל דער שלאף פון א מענטש איז א זעכציגס'ט חלק פון טוידט און אין א שלאף מעהר, פון ניין-און-פינפציגע מינוט איז מען שוין טועם דעם טעם פון מיתה. און דוד המלך האט זיך שטארק געהיטען דאס, נישט טועם צו זיין, און ער איז נישט געשלאפען לענגער ווי זעכציג אטהעמ'ס, און ס'זאל אויף איהם נישט געוועלטיגען קיין אנדער זאך אויסער „חיים עליונים". ווארום אז עס קומט אין מיטען דערנאכט און די „קדושה עליונה" הויבט זיך אן צו ערוועקען און דער מענטש שלאפט דאן, דאן ווערט ער אנגעקניפט אינ'ם „מות" און ער ווערט באהעפט אין די טומאה. אבער דוד המלך האט זיך פון דעם אלעם געהיטען און ער האט אכטונג געגעבען אויף „כבוד השי"ת". — רבי יהודא מיט רבי יוסי האבען איהם געקישט און איהם געבעטען אז ער זאל זיי זאגען זיין נאמען און ער האט זיי געזאגט אז ער הייסט — חזקיה. נאכהער האבען זיי צו איהם געזאגט אז ער זאל וואס א מאהל, מעהר גע-שטארקט ווערען אין די תורה, רבי יהודא האט איהם געבעטען אז ווייל ער האלט שוין אין זאגען זאל ער זיי נאך סודות זאגען האט ער זיי געזאגט גרויסע סודות ביז וואנען רבי אלעזר איז אנגעקומען. רבי אלעזר אז ער האט זיי דערזעהן האט ער פערשטאנען אז אויף געוויס איז די „שכינה" דא פערהאן און ער האט פערלאנגט זיי זאלען איהם זאגען אין וואס זיי זענען עוסק, זיי האבען איהם דערצעהלט די גאנצע אויבענדערמאהנטע מעשה.

18.

דער פויגעל וואס איז מגלה סודות.

רבי אלעזר, רבי חייא און רבי יוסי זענען א מאהל געשטאנען ביים טהויער פון די שטאדט לוד. האט זיך רבי יוסי צו זיי געווענדעט: איך וועל דערצעהלען וואס איך האב דעם היינטיגען טאג געזעהן, און ער האט זיי דערצעהלט אז ער האט אינ'ם

היינטיגען טאג געזעהען, ווי א עוף איז געפלויגען און האט דריי מאהל אויפגעהויבען דעם קאפף און נאכהער האט דער פויגעל איינמאהל אראפ געגידערט און געשריען: „די עליונים וואס שוועבען אין הימעל אין די רעכט זייטע" „דריי הערר'ן וועלען אויפגירעכט ווערען" „איינער וואס איז אויף די טראהן געזעסען וועט שוין מעהר נישט זיצען" „מעןווארפט איהם אראפ און מען פיהרט איהם אין פייער" „מען פיהרט איבער זיין געוועלטיגקייט פון איהם און אויך — זיין קיום" „דריי עמודים שלטונים עליונים שטעהן אויף. אויף דער וועלט". און ער האט נאכהער צו דעם עוף געזאגט: זאג מיר די פויגעל וואס בעדייטען דיינע רייד? ווער זענען די דריי עמודים? וועמען וועט מען פון טראהן אראפ ווארפען? האט דער עוף איהם אראפ געווארפען „דריי פעדער'ן" פון זיין רעכטען פליעגעל און „איין פעדער" פון זיין לינקען פליעגעל, און יעצט — פרעגט ער זיי — אז אזוי ווי ער ווייסט נישט וואס דאס בעדייטעט זאלען זיי איהם דאס זאגען. רבי אלעזר האט גענומען די דריי פעדערין און ער האט צו זיי געשמעקט איז איהם בלוט פון זיינע נאז לעבער ארוים, האט ער געזאגט אז דאס בעדייטעט, אז ס'וועלען אויפשטעהן דריי הערר'ן (שרים) און וועלען גוזר זיין שלעכטע גזירות, רחמנא ליצלן, אויף יודען. נאכהער האט ער גענומען די איינציגע פעדער פונ'ם עוף'ס לינקען פליעגעל און ער האט צו איהר (צו די פעדער) געשמעקט, איז ארוים א שווארצע פייער, האט ער געזאגט אז דאס בעדייטעט, אז עס איז אפגעטהוען די געוועלדיגקייט פון מצרים, און עס איז אנגעברייט צו זיין א מלך, וואס איז געוועזען אין דער צייט פון חורבן, און „אנטיוכוס" איז איינער פון די דריי, ער וועט געוועלדיגען איבער זיי; ער וועט ברעכען מויערען און וועט בויען מויערען. רבי אלעזר האט די פעדער'ן געווארפען אויף דער ערד, זענען די דריי פעדער'ן געפלויגען אויף די איינע פעדער, האט רבי אלעזר דער פון יאממערליך געוויינט אין דער צייט וואס רבי אלעזר האט געוויינט איז פערביי געגאנגען א קליין יונגעלע און ער האט געלייענט א פסוק פון תנ"ך (משא מצרים הנה ד' רוכב על עב קל ובא מצרים) און ווידער איז א קליין יונגעלע פערביי געגאנגען און געלייענט (ארץ מצרים לשמה תהיה) א דריטעס קליין יונגעלע איז אויך פערביי געגאנגען און האט געלייענט (ואבדה חכמת מצרים) האבען זיי (די דריי חכמים) ווידער געזעהן ווי דער לינקער פליעגעל איז פארברענט געווארען. — האט רבי אלעזר צו זיי געזאגט: דאס קול פון דעם עוף און דאס, וואס די דריי קינדער האבען געזאגט איז, א גאנצע נבואה און השי"ת וויל אונז מגלה זיין הייליגע סודות: די געוועלדיגקייט פון מצרים איז שוין אויף געוויס אפגעטהוען געווארען און איינער פון די דריי מלכים וועט געוועלטיגען איבער זיי, און ער, ער וועט דאס ברעכען און בויען — מויערען.

19.

דאס קול פון א קבר.

רבי יהודא בר שלום מיט רבי אבא זענען געגאנגען אונטער-וועגינס, אז זי

זענען געוואָרען הונגעריג זענען זיי אַרײַן אין אַ אָרט ווי מען קען און מען בעקומט עסען און האָבען דאָרטען געגעסען. נאָכ'ן עסען זענען זיי אַרויס געגאַנגען אויף דער גאַס, און האָבען זיך צוגעלייגט שלאָפען אויף איין בערגיל ערד. דאָס איז געוועזען אַ קבר. איידער זיי האָבען איינגעשלאָפען האָבען זיי געהערט ווי פונ'ם קבר געהט אַרויס אַ קול און שרייַעט: „אַ מענטש איז געגאַנגען אין דער ערד אַרײַן (ער האָט דאָס געמיינט אויף זיך) עס איז שוין צוועלף ווי איך בין נאָך נישט ערוואַכט נאָר יעצט בין איך ערוואַכט ווייל כ'האָב געזעהן מײַן זוהן". זאָגט רבי יהודא צום קול ווער ביזטו? אַנטוואָרט ער: איך בין איין יהודי, איך בין אין נזיפה און קען נישט קומען אויף יענער וועלט איבער מײַן זוהן. אַן עובד כוכבים האָט צו געגנב'ט מײַן זוהן קליינערהייד אין אַלע טאָג שלאָגט ער איהם און ער איז אין צער, און צוליעב מײַן זוהנ'ס צער קען איך נישט קומען אויף יענער וועלט אויף מײַן אָרט, און פון די גאַנצע צײַט וואָס איך ליג דאָ בין איך נאָך נישט וואַכענדיג געוועזען נאָר יעצט. פרעגען זיי איהם: צו ווייסטו דען דעם צער פון אונז לעבעדיגע? — איהר לעבעדיגע — האָט ער געאַנטוואָרט — דאָ אויפ'ן אָרט שווער איך מײַן קבר זאָל צופיהרט ווערען און אויסגעליידיגט פון מיר, אַז ווען נישט אונז טוידט'ע**ם** געבעט וואָלטען זיי, די לעבעדיגע, קיין קיום אויף דער וועלט נישט געהאַט, אַפילו איין טאָג. און אַצינד בין איך ערוואַכט בעווייל זיי זאָגען מיר אַז מײַן זוהן וועט באַלד קומען אַ הערצו, נאָר איך ווייס אַליין נישט, צו אַ לעבעדיגער וועט ער קומען צו — אַ טוידטער? פרעגט איהם רבי יהודא וואָס זײַן טהוען איז אויף יענע וועלט. פלוצלינג האָט דער קבר געטהוען שטורמען און האָט געזאָגט: „שטעהט אויף און געהט אַוועק פון דאַנען! וואָרום אַ צינד שלאָגט מען מײַן זוהן" האָבען זיי זיך שטאַרק געוואונדערט און זענען אַוועק געלאָפען פון דאָרטען אַ האַלבען תחום שבת, און זיי זענען דאָרטען געזעסען ביז דער מאָרגענשטערען איז אויפגעגאַנגען. אַז זיי האָבען זיך געקליבען צום אַוועק געהן האָבען זיי געזעהן איינער לויפט און פון זײַן אַקסעל גיעסט זיך פיעל בלוט. זיי שטעלען איהם אָפּ, און פרעגען איהם ווי ער הייסט? ער האָט נישט געקאָנט, פון שוואַכקייט שטעהן, האָבען זיי איהם צוגעהאַלטען און ער האָט זיי דערציילט די גאַנצע מעשה, ווער עס שלאָגט איהם און פונוואַנען ער לויפט, און ער האָט זיי געזאָגט אַז ער הייסט ליואי בר לחמא. מעהר מיט איהם צורעדען האָבען זיי געשראָקען און זיי האָבען זיך שוין נישט געוואָלט אומקעהרען צום קבר, ווייל זיי האָבען פערשטאַנען אַז דאָס איז דעם מת'ס וואָס איז אין יענעם קבר, זײַנם אַ זוהן.

20.

די וואונדערליכע הייל.

רבי אלעזר און רבי אבא זענען געגאַנגען פון טבריה קיין צפורי האָט זיי אויפ'ן וועג באַגעגענט איין יוד און ער איז מיט זיי בעזאַמען, זאַלבעדריט, געגאַנגען.

רבי אלעזר האט זיך אנגערופען אז יעדער איינציגער פון זיי בעדארף זאגען עפיס תורה, און ער איז געוועזען דער ערשטער וואס האט געזאגט אויף א פסוק (ויאמר אלי הנבא בן אדם אל הרוח ואמרת אל הרוח) אז פון דארטען איז געדרינגען פון וואנען דער רוח קומט ארויס. דער יוד ווי ער האט די ווערטער דערהערט איז ער פון זיי אפגעשפרונגען. רבי אלעזר האט איהם געפרעגט פארוואס ער איז אפגעשפרונגען, האט ער געענטפערט ווייל ער האט געזעהען איין זאך פון גן עדן. ווארום ער איז א מאהל געגאנגען אין דער מדבר האט ער געזעהען א בוים וואס ער איז געוועזען זעהר טשיקאווע אויף דעם בוים צו קוקען, אונטער איהם (דעם בוים) האט ער געזעהען א הייל איז ער צו די הייל צוגעגאנגען האט ער בעמערקט ווי פון דער הייל גייט ארויס אלע מינים אויסטערלישע ריחות (געשמאקען) פון דער וועלט. ער איז צוגעקומען צו איין ארט פון דער הייל וואס דארטען איז געוועזען פיעל בוימער און א מין געשמאק וואס ער האט עס פאר קיין פאל נישט געקאנט דערטראגען (סובל זיין) אזוי ווי ער שטעהט דארט קומט צו איהם צו איינער וואס האט אין דער האנד געהאלטען א רוט און איז געשטאנען אויף א טהיר. אז דער מענטש האט איהם דערזעהען איז ער צו איהם צוגעגאנגען און האט זיך געשטעלט נעבען איהם, און ער האט זיך געוואונדערט אויף איהם און ער (דער מענטש מיט די רוט אין דערהאנד) האט צו איהם געזאגט: וואס טהוסטו דא? און ווער ביזטו? — ער איז געבליבען שטעהן אין זעהר א שטארקען פחד (שרעק) און ער האט איהם געענטפערט: מיין הערר איך בין פון רבי שמעון בן יוחאי'ס חברים! און ער האט איהם דערצעהלט וואס ער האט אלץ געזעהען וואס ס'האט איהם דא אהער אריין געבראכט. האט דער מענטש (מיט די רוט אין דערהאנד) ווידער צו איהם געזאגט: ווייל די ביזט פון רבי שמעון בן יוחאי'ס חברייא, נעם-זשע דאס בינדעל כתבים און גיעב עס אפ צו דער חברייא בעווייל זיי זענען גרויסע בעלי קבלה און ווייסען גרויסע סודות פון די רוחות הצדיקים. נאכהער האט ער אויף איהם מיט זיין רוט א קלאפ געטהוען, אזוי, אז ער איז באלד איינגעשלאפען. אין מיטען שלאף האט ער געזעהען פיעל וואונדערליכע זאכען: פיעל חיילות און שיירות זענען געקומען אין דעם ארט אריין און דער איינענער מענטש שלאגט אויך זיי מיט זיין רוט און הייסט זיי ארויס-געהן דורך דעם וועג וואס פיהרט צו די בוימער. אין מיטען זייער געהן האבען זיי גאר פליהען אנגעהויבען און וואו זיי זענען געפלויגען האט ער נישט געוואוסט, נאר געהערט האט ער פון זיי פערשידענע קולות פון וואס ער האט זיך פון זיין שלאף אויפגעחאפט, וואכעדיגעהייט האט ער שוין גאר נישט געזעהען. נאכהער איז דער מענטש ווידער צו איהם צוגעגאנגען און ער האט איהם געפרעגט וואס ער האט געזעהען אין מיטען שלאף? האט ער איהם אלסדינג דערצעהלט. אויסהערענדיג דאס אלעס פון איהם, און ווי ער האט שוין געהאלטען ביים ענדע ערצעהלען האט ער אנגעוויזען דעם וועג וואס די רוחות פון די צדיקים געהן א דורך איידער זיי קומען ארויף אין גן עדן ארויף. און ער האט איהם געזאגט אז, אזוי גוט ווי דער גוף ווערט אויף די וועלט צוזאמענגעשטעלט פון פיער יסודות אזוי מוז דארטען דער רוח געבויט ווערען פון דער נשמה פון פיער יסודות פון די אוירים פונ'ם גן עדן. —

רבי אלעזר מיט זיינע חברים האבען איהם אנגעהויבען קושען אויף זיין קאפף און רבי אלעזר האט געזאגט אז געלויבט איז השי"ת וואס ער האט איהם דא צו

זיי אהער געשיקט, ווארום אויף געוויס איז דאס די לויטערע זאכין פון הקב"ה. ער — דער מענטש — האט געגעבען צו ר' אלעזר'ן דאס בינטעל כתבים, און ווי רבי אלעזר נעמט זיי אין די האנד און עפענט אויף צום לייענען איז געקומען א פייער און האט איהם ארומגערינגעלט. ער האט אין די כתבים געזעהען וואס נויטיג איהם איז געוועזען און נאכהער איז עס איהם פלוצלינג פון די הענד ארויס געפלויגען. רבי אלעזר האט פון דעם שטארק עגמת נפש בעקומען און מיט א וויינענדיגע שטימע האט ער געזאגט: ווער קען בייששטעהן אין די גנזי אוצרות די באהעלטעניששען פון מלך אזוי ווי עס שטייט אין פסוק (ד' מי יגור באהליך ומי ישכון בהר קדשיך) גאט, ווער קען וואהנען אין דיינע געצעלטען און ווער קען רוהען אין דיין הייליגען בארג. אנקוקענדיג דעם מענטש האט ער געזאגט: וואויל איז דעם וועג און די שעה וואס איך האב דיך דערקאנט. און פון דענסטמאהל אן האט זיך רבי אלעזר זעהר משמח געוועזען.

21.

די רויז

רבי אבא מיט רבי יצחק זענען געגאנגען אין וועג און זענען צוגעקומען צו אזא ארט וואס דארטען זענען געשטאנען שמעקעדיקע רויזען בוימער. רבי אבא האט גענומען א רויז און איז מיט איהר (מיט די רויז) אוועק געגאנגען. אויפ'ן וועג האט ער זיך געטראפען מיט רבי יוסי'ן. רבי יוסי האט צו איהם געזאגט אז ער זעהט אז די שכינה איז דא אויפ'ן ארט דא, און ער זעהט אין רבי אבא'ס הענד, דאס ער האט גענומען די רויז צום צוועק, חכמה פון איהר ארויס צו לערנען, זעצן זיך אנידער מיין קינד — האט רבי אבא צו רבי יוסי'ן געזאגט — און ער האט א שמעק געטהוען צו די רויז און האט געזאגט אז די וועלט האט נאר א קיום אויפ'ן ריח, ווייל מיר זעהען אז דער נפש האט נאר א קיום אויפ'ן ריח.

22

אַן עוף אויף רבי אלעזר'ס קאפף.

רבי חייא איז געזעסען אין טויער פון אושא, האט ער געזעהען ווי רבי אלעזר מיט רבי אבא געהען און א עוף שוועבט אויף רבי אלעזר'ס קאפף. רבי אבא האט דאס דערזעהען האט ער געזאגט צו רבי אלעזר'ן „אז אפילו אין וועג געליסטען אלע דיר נאך צוגעהן". רבי אלעזר האט זיך ארומגעקוקט צו זעהען דעם עוף און ער האט געזאגט: ס'מוז אודאי א שליחות פון אויבערשטען צו איהם דורכ'ן עוף זיין, ווייל

מיט אלע טהוט הקדוש ברוך הוא שליחות און אלע זענען זיינע שלוחים אפילו א זאך וואס איז נישט קיין בעל חיים. (טארטע באשעפעניש).

23.

דער געפסול'טער.

רבי יצחק און רבי יהודא זענען געגאנגען פון „אושא" קיין „לוד" און מיט זיי איז מיטגעגאנגען דער סוחר יוסף וואס ער האט מיט זיך געפיהרט קעמלען מיט פערשידענע משאות. אין מיטען וועג האט דער יוסף געזעהען אדורך געהן איין כותית, האט ער זיי איבער געלאזט און ער איז נאכגעלאפען די כותית. רבי יצחק און רבי יהודא האבען, דאס דערזעהנדיג, געזאגט אז מען דארף זיך פון איהם שיידען, בעוויל השי"ת האט זיי דא געוויזען אז זיי זאלען זיך מיט איהם נישט חבר'ן. אומקערענדיג זיך פון דעם וועג האבען זיי אנגעהויבען אין דעם סוחר יוסף'ס משפחה אריין צוקלערען, און זיי האבען ארויס געפונען אז ער איז א ממזר א געבוירענער פון א מצרית, און אויך דער פאטער זיינער איז א פסול'ער געוועזען. זיי האבען געזאגט געלויבט איז גאט וואס ער האט אונז פון איהם מציל געוועזען.

24

א כהן געהרגעט דורך זיין חבר א כהן.

רבי חייא מיט רבי יוסי'ן זענען געגאנגען אין דער מדבר, און רבי חייא האט געזאגט צו רבי יוסי'ן קום וועל איך דיר זאגען ווען דער אויבערשטער איז מעביר איין קעניגרייך פון דער וועלט איז ער פריהער מעביר זיין שר אין הימעל, און ער איז איהם פריהער נישט מעביר ביז וואנען ער זעצט אנ'אנדערן אויף זיין ארט, כדי עס זאל נישט אפגיין א ממשלה אין הימעל. רבי יוסי'ן זענען זיינע רייד געפעלען און ער האט אויך אנגעהויבען זאגען גרויסע סודות. פון דערווייטענס האבען זיי געזעהען ווי איינער געהט און שלעפט שווערע משאות, זאגט רבי חייא צו רבי יוסי'ן אז מען בעדארף אוועק געהן פון דאנען און געהן מיט אנ'אנדער וועג, בעוויל טאמער איז דער וואס פיהרט די משא אנ'עובד כוכבים אדער אנ'עם הארץ וואס מיט זיי איז נישט גלייך זיך צו באהעפטען, ענטפערט רבי יוסי: אויף געוויס וואס ער איז ווייסען מיר דאך נישט, לאמיר ווארטען ביז וואנען ער וועט קומען נעהנטער צו אונז וועלען מיר זעהען איז ער א גרויסער מענטש וועלען מיר מיט איהם געהן בעזאמען, אלא טאמער נישט הייבען מיר דאך צייט נאכהער פון איהם זיך צו ערווייטערען, און זיי האבען אזוי געטהוען. דער

מענטש איז צו זיי נעהנטער צוגעקומען און ער האט צו זיי געזאגט: איך וויל מיט אַ חברותא אויסמיידען דעם וועג, און אויך וויל איך נישט עובר זיין אויף אַ פסוק פון דער תורה „ולפני עור לא תתן מכשול" און אייך צו וויסען געבען אז דער וועג וואס איהר ווילט דאַ געהן, שמעקט מיט סכנות נפשות. רבי יוסי האט גע־לויבט גאט וואס עס איז זיי אונטער געקומען אַזוי איינער און האט זיי געפּענט די אויגען, און יעצט זענען זיי באַהעפט געוואָרען מיט איהם און זענען שוין געגאַנגען דעם וועג — זאַלבעדריט. געהענדיג אויפ'ן וועג האט ער זיי דערצעהלט פאַרוואָס דער יעניגער וועג שמעקט מיט סכנת נפשות. ער האט זיי געבעטען גאר נישט צו רעדען נאר אויסהאָרכען וואס ער וועט זיי וועגען יענעם וועג דערצעהלען. אין יענעם וועג וואס מיר האָבען פריהער געוואָלט געהן — האט ער צו רבי חייא און צו רבי יוסי געזאגט — איז אַמאָהל אַ כהן חכם מיט אַ כהן אַ'עם הארץ זאַלבעצאַנד געגאַנגען. און אין מיטען וועג איז דער כהן עם הארץ אויפגעשטאַנען און געהרג'ט זיין חבר, דעם כהן חכם, און פון דעמאָלסט אָן איז דער וועג פּיעל מיט גזלנים און רוצחים וואס הרג'נען יעדערען וואס נאר דאָרט געהט. די חכמים וויסען פון דעם וועג און מיידען איהם שטענדיג אויס, בעוויילע דעם כהן חכם'ס בלוט רוהט נישט און הקב"ה באַנערט אַלע טאָג דאס בלוט פון דעם כהן חכם וואס ער איז דאָרט געהרג'ט געוואָרען.

25.

אַ מענטש וואס איז אַרויס פון אַ שפּאַלט פון אַ שטיין.

רבי חייא און רבי יוסי זענען געגאַנגען אין וועג, און רבי יוסי האט געזאָגט צו רבי חייא'ן: כל זמן מיר זענען אין וועג טהוט השי"ת מיט אונז — נסים, לאָמיר אָנהייבען רעדען און עוסק זיין אין דברי תורה, בעוויילע דער וועג איז דאָך אונז זעהר ווייט, וועט זיך השי"ת מיט אונז באַהעפטען. און זיי האָבען געזאָגט גרויסע סודות אויף „לחם עוני". אין מיטען זייער געהן הערען זיי ווי אַ קול שרייעט: „איהר געוועלטיגער איבער רוחות און מזיקים וואס נידערט נישט אראָפּ און אונזערע גע־צעלטען". זאָגט רבי יוסי אַזוי ווי איך זעה באַנערט השי"ת אין אונזער וועג, איז ענטוועדער אָדער: ענטוועדער מיר וועלען זעהען עפּיס נייעס אָדער עס וועט אונז עפּיס אַ נס געשעהן. זיי זענען ווייטער געגאַנגען, און זיי האָבען דערזעהען אַ שטיין האָבען זיי זיך נעבען דעם שפּאַלט פונ'ם שטיין אַנידער געזעצט. אין דעם זעהען זיי, ווי אַ געשטאַלט אַזוי ווי אַ מענטש געהט אַרויס פון דעם שפּאַלט פונ'ם שטיין און זיי זענען זעהר דערשראָקען געוואָרען. רבי יוסי פרעגט איהם ווער ער איז, איך בין — ענטפערט ער — פון די לייט וואס זענען אין ארקא (דאס איז אַ לאַנד, איינע פון די זיעבען לענדער וואס שטעהט אין פּרשת בראשית אויסגערעכענט) רבי יוסי פרעגט איהם: צו איך דאַרטען זענען פערהאַן מענטשען? יאָ — ענטפערט ער — ביי אונז איז אויך פערהאַנען מענטשען, וואס ערנערען זיך פון זייען און שניידען פעלדער און פון די פארטיגע עסען זיי. אַ טהייל זענען אין אַנאַנדער געשטאַלט

(דמות) ווי איך. נאך וואס ביזטו דא אהער ארויס געקומען? פרעגט איהם רבי יוסי, איך בין געקומען בעקוקען דאס לאנד וואס איהר לעבט דערויף דען עס האט ביי אונז זעהר א גרויסען שם (נאמען) האט ער געענטפערט צו רבי יוסי'ן. רבי יוסי האט איהם געזאגט ווי דאס לאנד הייסט, און אין מיטען דערינען איז ער צוריק אריין אין די שפארע פון שטיין.

26.

דער מענטש מיט די קרייטעכער.

רבי יוסי איז אמאהל געגאנגען אונטער וועגינס און מיט איהם איז מיטגעגאנגען זיין זוהן רבי חייא, ווי זיי געהען אזוי האבען זיי דערזעהען ווי א מענטש קלויבט פערשיעדענע קרייטעכער אויף רפואות, האבען זיי איהם געפרעגט נאך וואס איהם טויג די קרייטעכער, נאר ער האט זיי נישט געענטפערט און האט אפילו דעם קאפף צו זיי נישט אויפגעהויבען. זיי האבען איהם נאך אמאהל געפרעגט און ער האט אבער נאך אלץ נישט געענטפערט. זעהענדיג אז ער ענטפערט זיי נישט, האט רבי יוסי געזאגט צו זיין זוהן, אז ס'ווייזט איהם אויס אז דער מענטש איז, אדער א טויבער אדער אפשר נאר א שוטה; און אפשר איז ער גאר, א גרויסער חכם. זיי האבען זיך נעבען איהם אנידער געזעצט. דער מענטש אז ער האט שוין געהאט גענוג אנגעקליבען, האט ער גענומען די בלעטער פון ווייןשטאק און האט, אין זיי, די קרייטעכער אריינגעוויקעלט, אז ער איז שוין מיט די קרייטעכער פערטיג געוועזען האט ער צו זיי געזאגט אז ווי ס'ווייזט איהם אויס, זאלען זיי (רבי יוסי מיט רבי חייא) זיין יודען, און די וועלט זאגט אז יודען זענען זעהר קלוג. נאכהער האט ער געזאגט אז ווען ער וואלט אויף זיי נישט געהאט רחמנות וואלטען זיי דערווייטערט געווארען פון מענטשען, אזוי ווי איין מצורע וואס מען דערווייטערט איהם פון מענטשען, בעווייל זיי האבען אין זיך אריינגענומען א ריח פון די קרייטעכער, און צוליעב דעם וועלען זיי מוזען קראנק זיין דריי טעג, ער האט זיי געגעבען א רפואה צו עסען די וואלד קנאבלען וואס ער האט געהאט גרייט נעבען זיך, און זיי האבען די וואלד קנאבלען אויף געגעסען פון וואס זיי זענען א היבשע צייט געשמאק געשלאפען. דער שוויס האט פון זיי אזוי ווי קוואל וואסער גערינען, און זיי האבען זיך אויף געחאפט. ער האט צו זיי געזאגט אז בעת זיי זענען געשלאפען איז השי"ת געוועזען מיט זיי, און ער האט זיי בעגליקט מיט דעם וואס ער איז דאביי געוועזען, בעווייל די רפואה פון גאט איז פון איהם געשיקט געווארען. איידער זיי זענען אוועק געגאנגען האט ער צו זיי געזאגט אז יעדער מענטש בעדארף זיך עוסק זיין מיט'ן צווייטען אזוי ווי נאך זיין סדר: א זכר נאך זיין סדר; א נקבה נאך איהר סדר; און א חשובער מאן נאך זיין סדר, רבי יוסי האט, דאס דערהערנדיג, געזאגט צו זיין זוהן רבי חייא אז יעצט ווייסט ער וואס דער פסוק מיינט „כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל" דאס מיינט מען: צו די בני יעקב זאלסטו זאגען לויט זייער כח און

און צו די בני ישראל לויט זייער כח. דער מענטש אַז ער איז שוין געוואָרען
מעהר נעהנטער צו זיי, האָט ער צו זיי געזאָגט פאַרוואָס ער האָט פריהער בעת זיי האָבען
צו איהם גערעדט, נישט אויפגעהויבען דעם קאָפּ און האָט נישט מיט זיי געוואָלט
רעדען, נעמליך, צוליעב דעם וואָס ער איז אַ חכם און ער פערשטעהט אין גראָזען
מעהר פון אַלע מענטשען וואָס אין זיין דור, און די חכמה האָט ער איבערגענומען
פון זיין פאָטער. ווייטער האָט ער צו זיי געזאָגט, אַז די קרייטעכער זענען אַנ־
אֶמת'דיג גוט מיטעל צום בענוצען מיט זיי, און ער — פאַר גרויס חשיבות — וואָהנט
מיט זיין הויזגעזינד נעבען די קרייטעכער. עס איז אין מיין שטוב פערהאַן — האָט
ער מיט אַנ'ערגיע צו זיי געזאָגט — אַ ווינקעל אין צפון זייט וואָס דאָרטען איז
פערהאַן איין מיהל מיט אַ קוואַל וואַסער, און אַלע טאָג געהט פון די מיהל אַרויס
אַ מענטש, אַ צוויי קאָפּעדיגער און אין זיינע הענד האַלט ער אַ שווערד און ער איז
אונז זעהר מצער, ווייל מיר אַלע שרעקען זיך פאַר איהם, און דאַריבער האָב איך
די קרייטעכער אויפגעקליבען. געהט מיט מיר מיט, וועט איהר זעהען דעם כח
פון די קרייטעכער און דעם גרויסען כח וואָס השי"ת גיעבט אַריין אין דעם מענטש
וואָס פערשטעהט די חכמה פון די גראָזען. זיי זענען מיט איהם מיטגעגאַנגען,
און אין מיטען וועג, איז ער אַריין אין אַ לאָך פון די ערד, און האָט עטליכע קריי־
טעכער דאָרט אַהין אַריין געלייגט, פון וואָס עס איז אַרויס אַ שלאַנג, וואָס זיין
אויסזעהן איז געוועזען זעהר העסליך, אַ קאָפּ זעהר אַ גרויסען. נאַכהער האָט ער (דער
מענטש) גענומען אַ שטריק און האָט געבונדען דעם שלאַנג. זיי, רבי יוסי מיט זיין
זוהן רבי חייא האָבען זיך שטאַרק געשראָקען פאַר דעם שלאַנג, געהט מיט מיר
ווייטער — האָט ער, זייער שרעק בעמערקענדיג — צו זיי געזאָגט, און זיי זענען
מיט איהם צוגעגאַנגען צו זיין הויז. אין זיין הויז האָבען זיי געזעהן די צפון וואַנד,
און ווייל עס איז געוועזען פינסטער האָט ער גענומען אַ ליכט. אַזוי ווי איך זעה —
האָט ער צו זיי געזאָגט — שרעקט איהר זיך שטאַרק, אַלזאָ בעטע איך איך אַז
איהר זאָלט זיך נישט שרעקען און אויך קיין וואָרט נישט רעדען. נאַכהער האָט ער
אויפגעבונדען דעם שלאַנג און האָט צוקלאַפּט אַ ביסעל קרייטעכער, און האָט זיי
אויף דעם שלאַנגס קאָפּ'ף אַרויף געשיט. דעם שלאַנג האָט ער אַריין געלאָזט אין
דעם קוואַל וואַסער וואָס איז געוועזען נעבען דער מיהל. אַז דער שלאַנג איז שוין
געוועזען אינ'ם קוואַל האָט זיך דערהערט אַ שרעקליך קול און דאָס גאַנצע הויז האָט
אָנגעהויבען אַרום זיי צו ציטערען. רבי יוסי מיט זיין זוהן רבי חייא האָבען פאַר
גרויס שרעק נישט געקאָנט איינשטעהן אויף זייערע ערטער און זיי וואָלטען אויף
געוויס שוין דאַסמאָהל פון איהם אַוועקגעגאַנגען, נאָר אַזוי ווי זיי זענען שוין גע־
וועזען נעבען די טהיר נאָר וואָס אַוועקצוגעהן, איז דער מענטש צו זיי צוגעקומען,
און זיי געבעטען אַז זיי זאָלען נאָך אַ ביסעל זיין, און זאָלען גאָר נישט שרעקען ווייל
ער איז דאָ מיט זיי, און זיי זענען פאָרט געבליבען, אָנהאַלטענדיג זיך אָן איהם.
דער שלאַנג איז פונ'ם קוואַל צוריק אַרויסגעקומען און בלוט האָט זיך פונ'ם
שלאַנג'ס קאָפּ'ף געגאָסען. ער האָט ווידער אַ ביסעל צוריבענע קרייטעכער אויפ'ן
שלאַנג'ס קאָפּ'ף אַרויף געלייגט, און איהם אַריין געשיקט אין מיהל אַריין. דער
שלאַנג האָט זיך אַ קליינע ווייַלע אין די מיהל געזוימט, און באַלד האָבען זיי געזעהן
ווי אַ צוויי קאָפּעדיגער מאַן געהט פון די מיהל אַרוים און דער אייגענער שלאַנג

איז איהם ארום געוויקעלט אויפ'ן האלדז. ער איז אריין געגאנגען אין קוואל אריין דריי מאהל און האט געשריען: דו שפלה בריה וועה צו די מוטער וואס האט דיך געבוירען און האט דיך אויף דעם ארט געבראכט. די מיהל איז באלד פון איהר ארט אויסגעריסען געווארען און דער מענטש מיט'ן שלאנג ארום דעם האלדז איז ארויס אויפ'ן הויף און דארט, איז ער מיט'ן שלאנג געפאלען — טוידטע. רבי יוסי מיט זיין זוהן רבי חייא זענען שטארק איבערראשט געווארען דערפון, כדי זיי א ביסעל אויפצומונטער'ן איז ער צו זיי צוגעגאנגען און האט געזאגט: זעהט איהר, דאס איז אלץ פון די קרייטעכער וואס איך האב פריהער נעבען איך געקליבען, און דאריבער האב איך צו אייערע רייד פריהער נישט אנגערופען און נישט דעם קאפ'ף אויפגעהויבען. וואלטען האטש מענטשען פערשטאנען אז אין יעדען מינדעסטען גרעזעל שטעקט א חכמה, וואלטען זיי האטש פערשטאנען אז דאס אלעס האט נאר דער איבערשטער בעשאפען. דאריבער האט דאס דער איבערשטער פערבארגען פון דער וועלט, וואס פון די חכמה וויסען נאר געצעהלטע מענטשען, כדי זיי זאלען נישט אפקעהרען פון איהם און זיך פארזיכער'ן אין די חכמה.

אז מיר (רבי יוסי מיט זיין זוהן רבי חייא) — שטעהט ווייטער אין זהר פ' יתרו — זענען געקומען צום געטליכען תנא רבי שמעון בר יוחאי און מיר האבען איהם דערצעהלט דאס אלעס וואס מיר האבען דא געזעהען, האט ער אונז געזאגט אז, מיט דעם מענטש וואס מיר זענען געגאנגען איז אויף געוויס זעהר א גרויסער חכם, בעווייל עס איז טאקי נישט דא אויף דער וועלט קיין איין גראז וואס עס זאל אין דרינען נישט שטעקען א גרויסע חכמה.

27.

די צוויי שטערען.

רבי אלעזר מיט רבי אבא'ן זענען צוזאמען אויף אן'ארט געזעסען ביז וואנען עס איז געווארען — נאכט. ביינאכט האבען זיי ארום געשפאצירט אינ'ם גארטען און, קוקענדיג אויפ'ן הימעל האבען זיי געזעהען ווי, צוויי שטערען זענען צוזאמען שיעור געקומען. איינער איז געגאנגען אהין און דער צווייטער — אהער און נאכהער זענען זיי ביידע געווארען פארבארגען. ווי גרויס זענען דעם איבערשטענס נסים, און ווער קען וויסען וואס זאלכעס בעדייטעט, האט איינער צום אנדערען געזאגט. איך — האט רבי אלעזר צו רבי אבא'ן געזאגט — האב זיי יא גוט בעטראכט און האב איינגעפונען פיעל פרעמדע זאכען וואס דער איבערשטער טהוט שטענדיג אפ מיט זיי.

28.

די מַגֵפָה.

רבי אַחא איז אַמאָהל געגאַנגען צום דאָרף טרשא און צוקומענדיג נעהנטער צום דאָרף האָט ער געהערט ווי די מענטשען פון דאָרטען זאָגען „אַז עס איז שוין יאָ געקומען אַ גרויסער מאַן בעדאַרפען מיר צוגעהן צו איהם און בעהטען איהם אַז ער זאָל אַנ׳עצה געבען אַנטקעגען דעם טוידט וואָס הערשט ביי אונז זיבען טאָג נאָכנאַנד און וואָס אַ טאָג ווערט ער אַלץ שטאַרקער און נעמט מעהרערע קרבנות פון אונז". ער האָט זיי געהייסען געהן אין שוהל אַריין בעהטען ביים איבערשטען אַז ער זאָל זיך אויף זיי מרחם (ערבאַרמען) זיין און זיי העלפען אין זייער נויט. ווי זיי ווילען געהן אין שוהל אַריין מתפלל זיין, אַזוי ווי רבי אַחא האָט זיי געהייסען, קומען צו זיי צולויפען פערשידענע מענטשען, יעדער מיט זיין געוויין אַז דער און דער איז איהם געשטאָרבען. רבי אַחא האָט דאָס דערהערט האָט ער צו זיי געזאָגט אַז יעצט איז נישטאָ קיין צייט אין שוהל אַריין צוגעהן, נאָר מען מוז זיכען אַנדערע מיטלען צו דעם, און ער האָט געהייסען אַז זיי זאָלען פון זיך אָפּשיידען פיערציג מענטשען, גרויסע פרומע לייט, ער וועט זיך אויך באַהעפטען מיט זיי. זיי האָבען אַזוי געטהוען, און די פיערציג מענטשען האָבען זיך פונאַנדערגעטהיילט צו — צעהן. געוועזען איז דאָך פיער מאָהל צעהן, זענען זיי געגאַנגען אין אַלע פיער זייטען שטאָדט און האָבען זיך דאָרטען אָפּגעשטעלט און געזאָגט דעם נוסח פון „קטורת הסמים" מיט גרויס כונה. אַזוי האָבען זיי געטהוען דריי מאָהל, דערנאָך האָט ער זיי געהייסען געהן אין די שטובען דאָ ווי די גוססים ליגען און אויך זאָגען דאָרטען דעם נוסח פון „קטורת הסמים" (דאָס איז דאָס זעלבע וואָס דער איבערשטער האָט געגעבען צו משה רבינו) און ער האָט זיי געהייסען זאָגען עטליכע פסוקים פון משנה תורה און זיי האָבען אַזוי געטהוען. דאָס האָט זיי טאַקי געהאָלפען און זיי זענען ניצול געוואָרען. נאָכדעם האָבען זיי געהערט ווי אַ קול שרייעט: סיתר"א סיתר"א קביית"א חול"י איהר אויבערשטע בעלי דינים בלייבט אויבען אין הימעל און איהר נידערט נישט אַראָפּ זעהען ווי דער דין פונ׳ם הימעל האָט דאָ נישט קיין שליטה דען זיי ווייסען שוין איהם מבטל צו זיין. ר׳ אַחא איז — אין די צייט וואָס דאָס קול האָט די אויבענדערמאַהנטע ווערטער געזאָגט — געשלאָפען, און אין שלאָף האָט ער געהערט ווי מען האָט צו איהם געזאָגט: אַז דו האָסט שוין יאָ אַזוי געטהוען, דאַרפסטו געהן צו זיי און זיי זאָגען אַז זיי זאָלען תשובה טהוען וואָרום זיי זענען גרויסע רשעים. ער איז פון זיין שלאָף אויפגעשטאַנען און איז צו זיי געגאַנגען און ער האָט זיי געהייסען תשובה טהוען און זיי האָבען אויף זיך גענומען פרום צו ווערען און נישט צו בעלאַמוטשען פון לערנען, נאָר אין די לעדיגע צייט צו זיצען און לערנען, און זיי האָבען זייער אָרט וואָס זיי האָבען געוואָהנט אַ נאָמען געגעבען „מתא מחסיא" דאָס מיינט מען די שטאָדט וואָס גאָט האָט אויף איהר חס געהאַט און איהר און צו איהרע מענטשען געטהוען גרויסע נסים.

29.

אֵלִיָהוּ הַנָבִיא.

רבי תנחום איז אמאהל געגאנגען אין וועג און האט געטראפען צו אליהו. ער האט איהם געפרעגט וועלכע זאך איז גוט פאר דעם מענטשען פון דער וועלט, האט אליהו געענטפערט אז דער אויבערשטער האט אינ'ם הימעל גוזר געוועזען מיט א שבועה אז אין וועלכע צייט וואס יודען וועלען דערמאנען די קרבנות אזוי ווי משה רבינו האט זיי געזאגט צו די יודען וועט עס זיי צו אלעם העלפען, אפילו אז די מלאכים וועלען שטעהן און דערמאנען זייערע זינדען וועט עס זיי אויך גאר נישט העלפען, און וועלען דעם מענטשען מוזען מוכיר זיין צום גוטען. אויך — האט אליהו צו איהם געזאגט — אז עס איז פערהאנען חלילה אנ'עונש מיתה רחמנא ליצלן אויף דער וועלט, איז פערהאנען א כרוז אינ'ם הימעל אז, ווען מיינע קינדער געהען אין די בתי מדרשים און אין בתי כנסיות און זאגען דעם ענין פון „קטורת הסמים" מיט א גוטע כונה, ווערט דער עונש באלד בטל.

30.

דֶער מַלְאַךְ הַמָוֶת.

רבי אלעזר מיט ר' יוסי'ן זענען אמאהל געקומען צו רבי שמעון. רבי שמעון אז ער האט זיי דערזעהען האט ער צו זיך צוגערופען זיין זוהן רבי אלעזר און האט צו איהם געזאגט: מיין זוהן אלעזר די און דיין גאנצע חברותא זאלט דא אין שטוב זיך אויפהאלטען דריי טאג נאכנאנ', און איהר זאלט אייך נישט ארוים ווייזען אויף די גאס. ווייל דער מלאך המות איז איצטער פערהאנען אין שטאדט און צו איהם איז געגעבען געווארען רשות צו פערדארבען וועמען ער וויל. און נישט בלויז דאס איז צו איהם געגעבען געווארען, נאר אז א מענטש ווייזט זיך פאר איהם געהט ער ארויף אין הימעל און דערמאנט אויבען זיינע חטאים און איז מקטרג אויף איהם, און וויל א משפט פונ'ם אייבערשטען, און ער געהט נישט פריהער אוועק ביז וואנען ער בעקומט רשות דעם מענטשען צו טוידטען. נאכהער האט רבי שמעון ווייטער צו זיי געזאגט: איך שווער ביי דעם שם „אלהים" אז דאס רוב מענטשען פון דער וועלט שטארבען פריהער ווי זייער צייט איז, ווייל זיי ווייסען נישט ווי אזוי זיי זאלען זיך היטען. ווארום אין דער צייט וואס מען טראגט דעם „ארון המת" אויפ'ן בית החיים איז דער מלאך המות פערהאן צווישען די ווייבער, ווארום אזוי איז זיין פיהרונג פון דער צייט וואס ער האט איבער גערעדט אונזער מוטער חוה און האט מיט איהר גורם געוועזען א מיתה אויף דער וועלט. דאריבער אז ער טוידט א מענטש און ווייבער געפינען זיך דערביי, איז אויך ער דארטען פערהאן ביז

וואַנען זיי קעהרען זיך אים אַהיים און ער האָט רשות צו מזיק זיין ווערען ער וויל נאָר, און דאַריבער איז ער גורם אַ מיתה צו פיעל מענטשען נאָך איידער זייער צייט איז געקומען. אַזוי שטייט אינ'ם פסוק „ויש נספה בלא משפט" אַ טהייל מענטשען שטאַרבען אָהן אַ משפט און נאָך איידער זייער צייט איז געקומען. — ער האָט זיי געזאָגט ווי אַזוי מען ווערט ניצול פון איהם: ווען מען טראָגט דעם אָרון המת אויפ'ן בית החיים אַרויס, זאָלען די מענטשען וואָס געהען גראַדע פערביי דעם וועג, זיך אָפּשטעלען און אומקעהרען זייער פנים און זאָלען וואַרטען ביז ס'וועט אויסקומען אַז די ווייבער זאָלען געהן פאָראויס. און אַז זיי געהען צוריק פונ'ם בית החיים זאָלען זיי נישט געהן מיט דעם זעלבען וועג וואָס זיי זענען געגאַנגען פריהער אַהין, און צוליעב דעם וואָס פיעל מענטשען ווייסען נישט דערפון דאַריבער שטאַרבען זיי טאַקי נאָך איידער זייער צייט איז געקומען. וואָלט דאָך גלייכער געווען — האָט רבי אֶלעזר צו זיין פאָטער רבי שמעון געזאָגט — מען זאָל גאָר נישט געהן בעגלייטען דעם מת. אַז די מלוים זענען טאַקי אַזוי אין אַ סכנה נאָך וואָס זאָלען זיי דאָס דאַזיגע טהוען? האָט איהם דער פאָטער זיינער רבי שמעון — געענטפערט: זיי ווייסען אָבער, אַז דער וואָס היטעט און ווייס ווי אַזוי זיך צו פיהרען ביי הלוית המת, און ער היטעט טאַקי הלוית המת דער איז זוכה צו האָבען לאַנגע יאָהרען און ער איז בטוח אין חלק עולם הבא. וואָרום נישט אומזיסט האָט מען געפלעגט אַמאָהל צו שופר בלאָזען ווען מען האָט דעם מת אַרויס געטראָגען, זאָלסט נישט מיינען אַז דאָס איז געוועזען צוליעב כבוד המת? — ניין, דאָס איז געוועזען אַ סגולה צו מגין זיין אויף די לעבעדיגע אַז זיי זאָלען זיך זעהען צו היטען. און צו מבלבל זיין דעם מלאך המות.

31.

אֵלִיָהוּ הַנָבִיא מִיט אַשְׁלִיחוּת פוּנ'ם הִימֶעל צוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן.

רבי שמעון איז געגאַנגען קיין טבריה, אויפ'ן וועג האָט איהם אֵליהו געטראָפען און האָט איהם אָפּגעגעבען—שלום. רבי שמעון האָט איהם געפרעגט אין וואָס די שכינה איז עוסק איצטער אין הימעל, האָט ער געענטפערט אַז אין „פרשת הקרבנות" איז די שכינה איצטער עוסק. ער האָט איהם דערצעהלט אַז אין הימעל זאָגט מען איצטער די חידושים וואָס ער האָט דאָ אויף די ערד מחדש געוועזען. אֵליהו האָט צו איהם געזאָגט: וואויל איז צו דיר רבי שמעון, איך בין עקסטראָ צו דיר פונ'ם הימעל געקומען און האָב דיר מקדים געוועזען שלום אום דיר אַ שאלה צו פרעגען. פרעג נאָר וואָס די ווילסט האָט איהם רבי שמעון געענטפערט. אֵליהו האָט איהם געפרעגט און ער האָט איהם אַלדינג פאַרענטפערט.

32.

דער מענטש מיט די צרעת אויפ'ן פנים.

רבי חייא מיט רבי יוסי זענען געגאנגען אין וועג. געהענדיג האבען זיי באגעגענט א מענטש וואס האט געהאט א פנים פיעל מיט צרעת. זיי האבען איינער צום אנדערען געזאגט אז דער מענטש מוז זיין א זינדיגער בעוויייל דאס צרעת איז איהם אויפ'ן פנים. זיי זענען צו איהם צוגעגאנגען און האבען איהם געפרעגט ווער ער איז האט ער געענטפערט אז ער איז א יוד. נאכהער האט רבי יוסי געזאגט צו רבי חייא: א ראיה האב איך אז דער מענטש איז א זינדיגער פון דעם וואס ער האט דאס צרעת אויפ'ן פנים. עס איז פערהאנען יסורים של אהבה וואס דער אייבעשטער שטראפט דעם מענטשען איז אזוי: צום ערשטען שטראפט ער איהם מיט יסורים אין די ביינער און רעכענט אז אפשר וועט ער זיך מיישב זיין און וועט שוין תשובה טהוען. ווי באלד אז דאס העלפט נישט, ער האט נאך נישט תשובה געטהוען, שטראפט ער איהם מיט א צרעת אויפ'ן לייב, וואס דאס איז נאך אויך פערבארגען פון מענטשען און ווי באלד אז די צוויי שטראף פועל'ן נאך נישט שטראפט ער איהם עפענטליך אויפ'ן פנים כדי אלע מענטשין זאלען זעהען אז דער איז א זינדיגער. און א מענטש ברויך זיך אויך אזוי צו פיהרען ווען ער געהט זיין צווייטען חבר זאגען מוסר. — דער מענטש וואס האט געהאט די צרעת אויפ'ן פנים האט צו זיי געזאגט: לויט ווי איך זעה מוזט איהר א ודאי זיין פון רבי שמעון בן יוחאי'ס שטוב מענטשען וואס זיי האבען פאר קיינעם נישט קיין מורא און זאגען אלעס אין די אויגען אריין. איהר ווילט אויף מיר מאכען א בונד ווען מיינע קינדער זאלען דא זיין וואלטען זיי זיך אנגענומען פאר מיר. רבי חייא האט איהם געענטפערט: ווען מיר וואלטען זיך פאר דיר געשראקען וואלטען מיר זיך געשעמט פאר'ן אויבערשטען אויף יענע וועלט. דער מענטש וואס זיין פנים איז געוועזען מיט צרעת האט אויפגעהויבען זיינע הענד און האט שטארק אנגהויבען צו וויינען, דערווייל זענען אנגעקומען זיינע קינדער. דער קלענסטער פון זיינע קינדער איז צו זיי צוגעגאנגען און האט צו זיי געזאגט: דאס רוב ווערט גיכער פערלוירען דער צדיק אין זיין צדקות ווי איידער דער רשע אין זיין רשעות ווי קומט דאס עפיס אז עס זאל אזוי זיין? עס איז דא פיעל רשעים וואס דער „דין" הענגט איבער זיי און דער צדיק ווערט גאר געשטראפט פאר זיי, אזוי ווי מיין פאטער איז געשטראפט געווארען איבער זיינע שטאדטס לייט. זיי זענען אלע געוועזען גרויסע „חצופים" אנטקעגען איהם און ער האט זיי גאר נישט מתרה געוועזען און האט זיי נישט געשטראפט און ער האט זיי נישט פארשעמט, וויייל ער פלעגט אלע מאהל זאגען „לדוד אל תתחר במרעים" און דאריבער האט ער זיי נישט פארשעמט און צוליעב דעם איז ער געשטראפט געווארען פאר זיי. דער פאטער זיינער (דער וואס זיין פנים איז געוועזען מיט צרעת) האט זיך אנגערופען: יא, יא, צוליעב דעם בין איך טאקי געשטראפט געווארען, וויייל איך האב געהאט רשות זיי צושטראפען עפענטליך און אין פערבארגעניש און האב דאס קיינמאהל נישט געטהוען. נאכהער האט דער אנדערער זוהן זיינער געזאגט גרויסע סודות און האט אלץ פערטיידיגט דעם פאטער זיינעם.

רבי חייא מיט רבי יוסי אז זיי האבען דאס אלעס אויסגעהערט האבען זיי פערשטאנען אז דאס איז טאקי נישט קיין חוטאים נאר ס'איז אמת דאס וואס זיי זאגען, זענען זיי אראפ פון זייערע אייזלען און זענען צו, צו דעם מענטש און האבען איהם הערצליך געקושט, און דעם גאנצען וועג זענען זיי שוין געגאנגען מיט איהם.

33.

די הייל פון די מכשפים.

רבי יצחק איז געגאנגען צו זיין פאטער וואס האט געוואהנט אין „קפוטקיא", אויפ'ן וועג האט ער געזעהען ווי איינער געהט און טראגט א גרויסע משא אויף זיינע אקסלען. ער פרעגט איהם וואו ער געהט און צו וואס ער טראגט דאס נאר יענער ענטפערט איהם נישט. רבי יצחק, זעהענדיג אז דער מענטש ענטפערט איהם נישט איז געווארען זעהר טשיקאווע און האט בעשלאסען דיעזען מענטשען נאכצוגעהן טריט ביי טריט. ער איז מיט איהם אפגעגאנגען א היבשעס שטיקעל וועג'ס ביז וואנען יענער איז אריין אין א הייל, און רבי יצחק איז אויך אין די זעלבע הייל אריין געגאנגען. אינוועניג האט ער געזעהען ווי א שטארקער רויך זעצט ארויס און דער מענטש איז אריין אין א לאך פון די ערד און פון דארטען אין א צווייטע הייל אריין, און אויגענבליקליך איז דער מענטש פון איהם פערשוואונדען געווארען. רבי יצחק האט מורא געקריגען און ער איז ארויסגעגאנגען פון דער הייל און האט זיך אויף די הייל אנידער געזעצט זיך אבצורוהען. דערווייל איז דורך דעם וועג אדורך געגאנגען רבי יהודא מיט רבי חזקיה. ער דערצעהלט זיי די גאנצע מעשה, אויס־הערענדיג דאס, האט רבי יהודא געזאגט צו רבי יצחק'ן: געלויבט איז השי"ת וואס ער האט דיך דא מציל געוועזען, די האסט געקענט דא גאנץ לייכט אריין פאלען, בעוויייל זיי ווייסען אז די הייל איז פון די שטאדט טרגניא, וואס דארטען זענען אלע מענטשען גרויסע מכשפים, און אזוי ווי צווישען זיי איז דא פיעל מצורעים, איז אלס רפואה, געהען זיי אין דער מדבר דארטען קלויבען זיי פונאנדער שווארצע שלאנגען וואס זענען עלטער פון צעהן יאהר, און מיט די שלאנגען טהוען זיי גרויסע כשפים אין די הייל, טאקי אין די זעלבע הייל וואס דו ביזט געוועזען מיט יעניגען מענטשען דארטען. זיי אלע דריי, נעמליך: רבי יצחק, רבי יהודא און רבי חזקיה זענען אוועק פון דעם ארט געגאנגען און האבען צווישען זיך געשמועסט, אויפ'ן וועג האבען זיי געזעהען ווי איינער געהט און שלעפט אנ'אייזעל, זיי שטעלען איהם אפ, פרעגען איהם ווער ער איז? איך בין א יוד — וואר זיין אנטווארט — און אט דא פיהר איך מיט, מיט זיך מיינעם א יונגעל אנגעבינדען אן דעם אייזעל. זיי האבען איהם שוין נישט אפגעלאזט, ווייל זיי האבען געזעהען אז דאס איז נישט עפיס אזוי פראסט, און ער האט זיי געמוזט אלסדינג דערצעהלען.

ער האט זיי דערצעהלט: שוין דריי יאהר ווי איך וואהן אין א דארף, אין די שטוב וואס איך וואהן איז קיינער נישטא אויסער, איך און מיין זוהן. מיין זוהן —

לערענט, אלע טאג ווען ער קומט אהיים פון זיין לערנען, איז זיין מנהג: איבער־צוחזר'ן דאס געלערענטע, היינט איז ער אהיים געקומען און האט אויך געטהוען אזוי ווי תמיד, פלוצלינג איז געקומען א רוח און האט איהם מזיק געוועזען! זיינע הענד, אויגען און דאס מויל זענען איהם נעבעך פארקרימט געווארען. יעצט געה איך מיט איהם צו די הייל „סגור טרוניא" און מעגליך אז זיי וועלען איהם קענען היילען. רבי יהודא פרעגט צו איז נישט אמאהל זיין הויז גורם צו אזעלכע מזיקים, אדער צו האט זיך שוין אמאהל אזוינס דארטען פאסירט, און ער ענטפערט אז יא, איינמאהל איז טאקי איינער דארטען ניזוק געווארען נאר עס איז שוין אבער גאנץ לאנג. פיעל מענטשען האבען שוין אין יענע דירה פון דאמאלסט אן, נאך יענעם אומגליק געוואהנט, און ס'האט קיינעם נישט געשאדעט. דאס איז — זאגט רבי יהודה צו איהם — מחמת זיי זענען עובר אויף דעם וואס די חכמים האבען געזאגט. און רבי יהודא האט אנגעהויבען צו זאגען גרויסע סודות. נאכהער האט ער געזאגט לאמיר איהם נאכגעהן. זעהען וואס ער וועט טהוען. רבי יצחק האט געזאגט צו רבי יהודא'ן, עס איז אפילו אסור מיט איהם צוגעהן ווייל ער הייסט א חוטא, ווען ער וואלט געגאנגען נעמען א רפואה פון א ירא שמים וואלטען מיר זיך געמעגט מיט איהם באהעפטען, אזוי אדער, טאהרען מיר בפירוש מיט איהם נישט געהן און זיי זענען זיך אוועק געגאנגען זייער וועג. זיי האבען געדאנקען צום אויבערשטען דערפאר וואס זיי זענען חלילה צו איהם נישט אריינגעפאלען: זיי זענען אפגעגאנגען א שטיקעל וועגס האבען זיי געזעהען ווי דער מענטש איז אריינגעגאנגען אין די הייל און בעת ער האט געוואלט דעם זוהן אויך אריין נעמען, איז פון די הייל ארוים א פייער און עס האט דעם זוהן פארברענט צום טוידט. דער פאטער איז פון די הייל ארויס־געגאנגען און גענומען זיין טוידטען זוהן און ער האט איהם אויף דעם אייזעל ארויף־געלייגט און איז מיט איהם צוריק אין דארף אריין געפאהרען. אויפ'ן וועג האט ער גע־טראפען רבי יצחק, רבי יהודא און רבי חזקיה און ער האט זיי דאס אלעס דער־צעהלט. זיי האבען איהם געענטפערט: געלויבט איז גאט און געלויבט איז זיין ליעבער נאמען דאס אלעס וואס ער טהוט איז מיט גערעכטיגקייט.

34.

א מעשה מיט א קבר וואס ס'האט געשטורעמט.

רבי חזקיה און רבי ייסא זענען געגאנגען קיין „גוש חלב", דארטען האבען זיי זיך געזעצט אפרוהען אויף א קבר, די שטאדט איז דעמאלסט געוועזען חרוב. זיצענדיג א ווייל אויפ'ן קבר האבען זיי געהערט ווי דאס קבר הויבט אן זעהר שרעקליך צו שטורימען: „ווי ווי וואס די וועלט רוהט היינט אין צער" איך זעה אז א ספר איז דא צו מיר אנטפלעקט געווארען. (ווייל רבי ייסא האט מיט זיך געהאט א שטיקעל פארמעט פון א ספר תורה) דאס קול איז א מינוט שטיל געוועזען נאכהער האט עס ווידער געשריען: „אפשר זענט איהר לעבעדיגע געקומען קאטאוועס

טרייבען פון אונז טוידטע״? — רבי חזקיה האט איהם געפרעגט ווער ער איז, האט ער געענטפערט אז ער איז א מת וואס ליעגט דא אין דעם קבר וואס זיי זיצען דער־נעבען. רבי חזקיה פרעגט איהם ווייטער פארוואס ער האט עפיס אזוי געשטורימט? האט ער געענטפערט: איך האב געשטורימט צוליעב דעם וואס איך האב מורא געהאט אז כ׳וועל נישט קענען אויספיהרען ס׳מיינינגע. ווארום אזוי איז געוועזען דער מנהג פון דער וועלט אז ווען זיי זענען געוועזען אין א צער, זענען זיי דא אהער געקומען מיט א ספר תורה אין דערהאנד און האבען אונז אלסדינג דערצעהלט. אז מיר האבען שוין אלסדינג געוואוסט זענען מיר געוועזען די ערשטע וואס מיר האבען דאס דערצעהלט אונזערע אבות פון די שטאדט חברון און זיי האבען עס מודיע גע־וועזען צו די „רוחות הצדיקים״. נאך דעם האט מען געפונען אז די ספר תורה איז געוועזען א פסולע, ס׳איז אין איהר געוועזען אן איבעריגע ו׳ אין דעם פסוק „וישוסעת שסע שתי פרסות״ האבען די צדיקים געזאגט אז ווייל זיי האבען ליגענד געזאגט „בשם המלך״ און מיר האבען זיי אומזיסט אויף געוועקט, האבען זיי אונז מרחה געוועזען פון דער ישיבה, ביז אן אלטער מאן וואס איז געוועזען צווישען זיי האט געבראכט א ספר תורה פון „רב המנונא״ איז דערוועקט געווארען רבי אלעזר בר׳ שמעון וואס איז געוועזען מיט אונז באגראבען און ער איז געגאנגען אין גן עדן אריין און האט מתפלל געוועזען זענען זיי געהיילט געווארען. און פון דעם טאג אן וואס מען האט רבי אלעזר׳ן פון אונז צוגענומען און מען האט איהם אויפגעבראכט צו זיין פאטער אין די הייל אריין, איז שוין קיינער נישטא וואס זאל זיך וועלען איינשטעלען און געהן וועקען די אבות. בעוויל מיר האבען מורא טאמער וועלען מיר ווידער געשטראפט ווערען. היינט זענט איהר געקומען צו אונז מיט א שטיקעל ספר תורה אין דערהאנד האבען מיר מורא געהאט טאמער באדארף די וועלט אונזער טובה און מיר וועלען עס נישט קענען טהוען ווייל ווער וועט וועלען געהן וועקען די אבות, דאריבער האט דאס קבר אזוי געשטורימט. ר׳ ייסא מיט רבי חזקיה האבען געענטפערט אז די וועלט איז חלילה נישט אין צער און נישט זיי זענען געקומען, זיי צו מבייש זיין. זיי זענען ביידע פונ׳ם קבר אוועקגעגאנגען, און אויפ׳ן וועג האבען זיי געשמועסט אז קיין צדיקים איז אויף די וועלט נישטא, שטעהט נאר די וועלט צוליעב די תפילות פון די מתים.

35.

דער יוד אלעזר מיט א פלעק אויפ׳ן פנים.

רבי אבא מיט רבי יוסי זענען געגאנגען קיין קפוטקיא און פון דערווייטענס האבען זיי געזעהען געהט איינער וואס אויף זיין פנים איז אויסגעגאסען — צייכענס. רבי אבא זאגט צו רבי יוסי אז מען ברויך אויסמיידען דעם וועג און נישט זיך צו

באנגענומען מיט דעם מענטש ווייל ער האט עובר געוועזען אויף די „עריות" פון די תורה, רבי יוסי האט געזאגט אז מען ברויך איהם נישט אויסצומיידען ווייל מעגליך אז די פלעקען אויפ'ן פנים זענען איהם געקומען קליינערהייד, און עס איז געבליבען אז מען זאל איהם צורופען, ווייל רבי אבא האט געזאגט אז דאס איז נישט א דערשנאר ער האט עובר געוועזען אויף די עריות פון די תורה, מען האט איהם צוגערופען, און זיי האבען איהם געפרעגט פונוואנען ער האט די צייכענס אויפ'ן פנים, האט ער זיי געענטפערט: איך בעט אייך דערמאנט מיך נאר נישט דערפון און איהר זאלט מיך שוין מעהר נישט שטראפען, ווייל מיינע עבירות האבען מיר גורם געוועזען דערצו. רבי אבא האט איהם געבעטען אז ער זאל זיי דערצעהלען די מעשה דערפון ווי אזוי עס איז מיט איהם צוגעגאנגען און ער האט אלעס דייטליך דערצעהלט. איינמאהל ווען איך מיט מיין שוועסטער זענען געוועזען אין וועג — האט ער זיי בתמימות דערצעהלט — און די נאכט איז אנגעקומען זענען מיר געגאנגען אין א גאסט-הויז — שלאפען. איך בין דענסטמאהל געוועזען שכור דאדורך, וואס איך האב זיך מיט פיעל ויין אנגעטרונקען און איך האב מיט מיין שוועסטער מזנה געוועזען. בייטאג אז איך בין פון מיין גילעגער אויפגעשטאנען, האב איך געזעהען ווי דער בעל הבית קריעגט זיך מיט איינעם, איך בין אריין צווישען זיי און האב זיי געוואלט שיידען, איז מען אויף מיר ארויף, און דער — אין איין זייט דער צווייטער — אין די אנדערע זייט און מען האט מיך זעהר שטארק געשלאגען, פון דעם שלאגען האב איך בעקומען א מכה אויפ'ן פנים, די מכה איז געגאנגען ביז'ן מוח און איך בין דענסטמאהל געוועזען זעהר געפעהרליך ווען נישט דער דאקטור. ווער איז דער דאקטור וואס האט דיך געראטעוועט — האבען זיי איהם איילענדיג א פרעג געטהוען — ווייל זיי האבען געוואלט שנעל אלסדינג פון איהם בעקומען. דער דאקטור וואס האט מיך געראטעוועט — האט ער געענפערט — הייסט: רבי אלעזר. זיי האבען איהם געפרעגט וואסערע רפואות ער האט איהם געגעבען, האט ער געענטפערט אז ער האט איהם געגעבען „רפואת הנפש" דאס הייסט ער האט איהם געהייסען תשובה טהוען. פון דאמאלסט אן טהו איך אלע טאג תשובה און, ווען איך זעה מיין צייכען דורך'ן שפיגעל הייב איך אן יאמערליך צו וויינען. און מיט די טרעהרען פון מיינע אויגען וואש איך מיר דאס פנים. רבי אבא האט אויף איהם רחמנות בעקומען און ער האט צו איהם געזאגט; אויב ס'איז אויף דיר נאך נישט נגזר געווארען אז תשובה זאל דיר נישט פועל'ן וועל איך דיר מאכען אז דער צייכען פון דיין פנים זאל דיר אינגאנצען אראפגיין. ער האט מיט איהם געזאגט דריי מאהל דעם פסוק „וסר עונך וחטאתך תכופר" און דער צייכען איז פון זיין פנים באלד פערשוואונדען געווארען. רבי אבא האט צו איהם ווייטער געזאגט: הקב"ה האט דיר דעם צייכען אראפגענומען ווייל די האסט אמת'דיג תשובה געטהוען, האט ער איהם געענטפערט אז ער טהוט א נדר, אז פון היינט און ווייטער זאל ער טאג און נאכט אין תורה עוסק זיין, רבי אבא האט איהם געפרעגט ווי ער הייסט, האט ער געזאגט אז ער הייסט — אלעזר. אזוי, אלעזר הייסטו!? — האט רבי אבא צו איהם האלב פרעגליך האלב וואונדערליך געזאגט — אויב אזוי זאלסטו וויסען אז דיין נאמען האט דיר זעהר פיעל צוגעהאלפען אז דער אויבערשטער זאל אויף דיר רחמנות בעקומען, ווייל אז די הייסט — אלעזר, אין אלעזר מאכט „אל

עזר" דאס אין טייטש נאט האט געהאלפען. רבי אבא האט איהם געבענטשט און ער האט זיך מיט איהם געשיידט.

36.

דער שלאנג וואס פערגיפטעט מענטשען.

רבי אלעזר מיט זיין חברותא זענען געגאנגען אין וועג, דער טאג איז דאמאלסט געוועזען זעהר א הייסער, און די זון האט שרעקליך יעדען איינציגען געברענט. פון דערוויטענס האבען זיי דערזעהען א פעלד וואס איז געוועזען מיט פיעל זעהר שעהנע קרייטעכער און אויך א קוואל וואסער איז דארט געוועזען, האבען זיי זיך דארטען געזעצט אפרוהען. רבי אלעזר האט שטארק בעוואונדערט דאס ארט, וואס זיי זענען דערויף געזעסען און ער האט געזאגט: ווי א שאהן ארט דאס איז, דא איז טאקי גוט זיך אפצורוהען. אזוי ווי זיי זיצען זעהען זיי ווי א גרויסער שלאנג איז מיט א שרעקליכע אומפעט פאר זיי אדורך געלאפען, רבי אלעזר דערזעהענדיג דעם שלאנג האט ער געזאגט: די שלאנג דו, קעהר אפ פון דיין וועג, ווארום דער מענטש האט שוין געטהוען תשובה און האט חרטה אויף זיין עבירה וואס ער האט געטהוען, און ער וועט ווייטער שוין אזוי נישט טהוען. די חברותא וואס רבי אלעזר איז געוועזען צווישען האבען זיך אויף זיינע רייד שטארק געוואונדערט און רבי אבא האט איהם געפרעגט וואס און וועמען ער האט געמיינט האט רבי אלעזר געזאגט: „שווייגט נאר שטיל" און ער האט ווייטער גערעדט צום שלאנג: שלאנג, שלאנג, נאכדעם ווי מען האט דיר געגעבען רשות דעם מענטש צו הרג'נען האט ער חרטה געהאט און ער האט שוין תשובה געטהוען און האט אויף זיך גענומען מעהר אזוי שוין נישט צו טהוען, דאריבער געה צוריק פון דעם וועג. דער שלאנג איז געבליבען שטעהן אויף אנ'ארט און האט זיך פון דעם ארט נישט אוועק גערירט. רבי אלעזר האט דאס אלעם גוט בעמערקט און האט צום שלאנג ווידער געזאגט: שלאנג, שלאנג, איך וויים גאנץ גוט וואס די ווילסט טהוען געה אוועק פון דעם וועג דא אויף אנ'אנדער ארט ביי דער הייל ליעגט א רשע און שלאפט, זיי איהם ממית אויף יענעם'ס ארט. באלד איז דער שלאנג געלאפען און געשפרונגען ריקוועגס. — רבי אלעזר האט נאכהער צו זיין חברותא געזאגט, ווען איך וואלט מיך נישט בארעכענט וואלט דער שלאנג פיעל שלעכט'ס אפגעטהוען, די מעשה דערפון איז אזוי: א יוד האט געטהוען אנ'עבירה און האט באלד חרטה געהאט און תשובה געטהוען אויף זיינע שלעכטע מעשים, און דערווייל איידער ער האט חרטה געקריגען אויף זיינע מעשים רעים האט מען אינ'ם הימעל געגעבען רשות צו דעם שלאנג ער זאל איהם הרג'נען, נאר אזוי ווי ער האט אויף זיך גענומען מעהר שוין נישט צו זינדיגען איז ער ניצול געווארען. פרעגען איהם (רבי אלעזר'ן) די חברותא פונוואנען האט ער דאס אלסדינג געוואוסט האט ער זיי געענטפערט אז זיין פאטער (רבי שמעון) האט איהם איבערגעגעבען א סימן צו דעם, און דורך

דעם סימן האָט ער אַלץ פערשטאַנען. אַלץ איז רעכט — האָבען זיי צו איהם
געזאָגט — אָבער ווי אַזוי האָסטו געוויסט אַז דער מענטש האָט שוין תשובה גע-
טהוען? בעת דער שלאַנג — האָט רבי אֶלעזר צו זיי געזאָגט — איז געלאָפען מיט
גרויס איילעניש און מיט גרויס רוגז איז איין רוח פאָראויס איהם געלאָפען און האָט
גערופען דעם שלאַנג און האָט איהם געזאָגט אַז ער זאָל זיך אומקעהרען פונ'ם וועג
וואָרום דער מענטש האָט שוין תשובה געטהוען, נאָר דער שלעכטער שלאַנג האָט
נישט געוואָלט הערען און האָט שוין געוואָלט אויספיהרען זיין שליחות. אַלענפאַלס
האָט ער געוואָלט אַז מען זאָל איבערגעבען אַנ'אַנדערען מענטש אויף זיין אָרט. —
און ווי אַזוי האָסטו געוואוסט — האָבען די חברותא צו רבי אֶלעזר'ן געזאָגט — אַז
דאָרטען נעבען די הייל ליגט אַ רשע. אַ חוטא? האָט זיי רבי אֶלעזר געענטפערט:
אין דערצייט וואָס דער רוח איז געגאַנגען נאָכ'ן שלאַנג האָב איך געהערט ווי ער
האָט אויסגערופען: דעם מענטש הרג'ע שוין נישט ווייל ער האָט שוין תשובה גע-
טהוען נאָר דאָרטען נעבען דער הייל ליגט אַ רשע גיה אַהינצו און הארגע יענעמען.
און ווי באַלד איהר ווילט קומט-זשע וועלען מיר זעהען וואָס דער שלאַנג האָט
דאָרטען אָפגעטהוען. זיי זענען אַהינגעגאַנגען צו די הייל און האָבען דאָרטען גע-
טראָפען ליגען דעם רשע אַ געהאַרגעטען און דער שלאַנג איז איהם אַרומגעוויקעלט
אויפ'ן האַלדז. זיי האָבען ביים רשע געפונען אַ בייטעל מיט געלד וואָס ער האָט פון
איינעם אַוועקגעגנבעט און האָט נאָך יענעם געשלאָגען אויך. רבי אֶלעזר האָט גע-
זאָגט: „געלויבט איז דער אויבערשטער וואָס ער האָט פיעל שלוחים צו שטראָפען
דעם חוטא" זיי האָבען זיך אומגעקעהרט צוריק צו זייער אָרט (אין פעלד אַריין) ווי
זיי זענען געזעסען און רבי אֶלעזר האָט אָנגעהויבען זאָגען סודות אויף די תורה.

אַזוי ווי זיי זיצען און זענען עוסק אינ'ם לערנען קומט צולויפען אַ יוד,
שרעקליך מיעד (דאָס איז געוועזען דער יוד וואָס דער געהרג'עטער רשע האָט איהם
צוגענומען דאָס בייטעל געלד און האָט איהם געהרגט) און זעצט זיך נעבען זיי
אָפרוהען, אַביסעל שפּעטער האָט דער יוד אָנגעהויבען בעטען ביים רבונו של עולם אַז
ער זאָל אויף איהם מצדיק דין זיין. וואָרום — האָט דער יוד געזאָגט — איך האָב חלילה
נישט קיין צער אויפ'ן געלד וואָס מען האָט מיר צוגענומען, וואָרום מן הסתם האָט
דאָך בעדאַרפט אַזוי צו זיין, נאָר דאָס איינע איז מיר שלעכט: ווי וועל איך נעמען
עפּיס געלד מיט וואָס צו דערנעהרען מיינע אַלטע פאָטער און מוטער, נאָך ערגער
איז מיר דאָס וואָס צווישען די געלד איז געלעגען געלד פון אַנ'אָרימאַן וואָס ער
בעדאַרף דערמיט חתונה מאַכען זיין אָרימע טאָכטער, וואָס וועל איך איצטער
טהוען? עוי זיצט און וויינט זעהר יאָמערליך. רבי אֶלעזר מיט דער חברותא זענען
צו איהם צוגעגאַנגען, און האָבען צו איהם געזאָגט אַז ער זאָל זיך גאָר נישט
שרעקען, און זיי האָבען איהם געזאָגט די ביזט אַנ'אֱמת'ער צדיק וואָס דער אויבערשטער
האָט דיר אַזאַ נס געטהוען, נעם צום ערשטען דיין געלד און נאָכהער קום וועלען
מיר דיר וויזען דיין נס וואָס איז דיר געשעהען. זיי האָבען איהם צוגעפיהרט צום געהרג'-
טען גזלן. זיי האָבען געזעהען ווי דער שלאַנג ליגט נאָך אַלץ אויפ'ן גזלן, גיה
שוין אַוועק — האָט רבי אֶלעזר צום שלאַנג געזאָגט — און פאַר-באָרג זיך וואָרום מיר
האָבען שוין דיינע זאַכען געזעהען דריי מאָהל, דער שלאַנג האָט אַראָפּ געבויגען
דעם קאָפּ און איז אַוועק געגאַנגען. — דער אָרימאַן אַז ער האָט דאָס אַלסדינג מיט

זיינע איינענע אויגען געזעהען האט ער געקושט רבי אלעזר'ן אין די הענד און האט געזאגט: יעצט זעה איך אז אין אייער זכות און אין מיין פאטער און מוטער'ס זכות איז מיר דאס נס געשעהען, און ער האט זיי געוויזען דאס געלד וואס דער ארימאן האט איהם געגעבען צו האלטען, אויך האט ער זיי געוויזען די צייכענס און קלעפ וואס דער גזלן האט איהם געמאכט, און רבי אלעזר האט אויף איהם מתפלל געוועזען, און ער איז אויסגעהיילט געווארען.

נאכהער האט רבי אלעזר געזאגט צו דעם יוד, געה אהין צום גזלן'ן וועסטו זעהען, אז ער האט נאך א בייטעל מיט געלד, וואס זיין זוהן (דעם גזלנ'ס) האט איהם געבראכט פון א שיף, וואס ער (דעם גזלנ'ס זוהן) האט דארטען בערויבט א סוחר'ס א זוהן מיט'ן נאמען שמעון, און גיעב עס אפ צו זיין פאטער. נאר די קליידער זאלסטו פון גזלן'ן נישט צונעמען. דער ארימאן האט זיך געזעגענט מיט די חברותא און ער איז אהין געגאנגען צו דעם סוחר, און האט איהם אוועק געגעבען זיין זוהנ'ס געלד.

די חברותא האט יעצט געפרעגט רבי אלעזר'ן ווי אזוי ער האט געוואוסט וועמענס דער בייטעל געלד איז? האט ער געענטפערט: אז דאס איז נישט געוועזען דורך א סימן נאר אינ'ם כח פון זיין רוח און נשמה האט ער דאס אלסדינג געוואוסט.

37.

רבי יהודא מיט רבי'ן שמעון שמועסען אין לערנען.

רבי יהודא מיט רבי שמעון זענען געוועזען אין וועג האט רבי יהודא איהם געפרעגט א פסוק פון הנ"ך. געה אראפ פון דיין אייזעל — האט רבי שמעון געזאגט צו רבי יהודא'ן — וועל איך דיר זאגען דברי תורה, ווארום דו וועסט קענען בעסער מכוון זיין. דא שווער איך — האט רבי שמעון ווייטער געזאגט צו רבי יהודא'ן — אז די גאנצע וועלט איז נישט מעהר ווי די חכמים וואס זיי זענען זיך משתדל אין די תורה און ווייסען די סודות פון דער תורה.

38.

א וואונדערליכע מעשה פון א יוד וואס ער איז געווארען רבי.

איינמאהל איז רבי אבא געגאנגען צו רבי שמעון, איז ער א דורך געגאנגען פארביי א שטאדט וואס דארטען איז געזעסען איינער אין האט געלערנט מיט אנ'עולם. רבי אבא האט זיך אפגעשטעלט הערען די שהייערע פעריל וואס זענען ארויסגעגאנגען פון א זיס מויל. ער האט געדארשינט אויף א קאפיטל אין תהלים, און ער האט

געגעבען דעם עולם צום פארשטעהן אז, דאס וואס דער מענטש נה״ט אזא צייכען בעקומט ער אויפ׳ן פנים, טהוט ער גוטס ווייזט דער צייכען, אז מען איז פון איהם צופריעדען אויף ביידע וועלטען; טאמער חלילה טהוט ער שלעכט׳ס ווערט ער דערווייטערט פון ביידע וועלטען, און ווער שמועסט אז איינער האט געהאט א קינד על ידי טומאה, איז נישט גענוג וואס ער האט א צייכען, נאר זיין קינד האט אויך א צייכען אז ער איז פון א טומאה. און ווייטער האט ער געזאגט: ווי איז צו דעם נפש וואס מאכט ירשנען אזא ביטערקייט צו זיינע קינדער. רבי אבא איז צו איהם צוגעגאנגען און האט איהם געבעטען אז ער זאל איהם זאגען פון וועמען ער האט דאס אלעס מקבל געוועזען, ער האט איהם דערצעהלט אז ער האט אויך א מאהל געהאט א צייכען אויפ׳ן פנים וואס אלע האבען אין איהם דערקענט וואס דער חטא זיינער איז געוועזען, און ער האט איהם געזאגט זיין חטא און ווי אזוי ער איז גע-היילט געווארען דערפון. רבי אבא האט איהם געפרעגט ווי ער הייסט האט ער געענטפערט אז ער הייסט — אלעזר. רבי אבא אז ער האט פון איהם געהערט אז זיין נאמען איז אלעזר, האט ער זיך דערמאנט אז דאס מוז זיין דער איינער וואס ער (רבי אבא) איז געוועזען זיין דאקטור און ער האט געזאגט געלויבט איז דער אויבערשטער אז איך האב זוכה געוועזען דיך צוזעהען אין אזא גוטען מעמד, און וואויל איז דיין חלק אויף ביידע וועלטען. זיי וויסען — האט רבי אבא צו איהם ווייטער גערעדט — אז איך בין דאס דער יעניגער וואס האט דיר דיין פנים פונ׳ם צייכען געהיילט. — ער (אלעזר) האט גרויס כבוד אפגעגעבען צו רבי אבא׳ן און ער האט איהם געבעטען אהיים צו זיך אין שטוב אריין, דארטען האט ער געמאכט א גרויסע סעודה לכבוד דעם גאסט און ביים טיש האבען זיי גרויסע סודות געזאגט. נאכ׳ן עסען האט זיך רבי אבא מיט איהם געשיידט, און ער האט געדאנקט צום אויבערשטען פאר דעם וואס ער האט פון איהם (אלעזר) די זכייה געהאט אזעלכעס צו הערען, און ער האט אויף איהם געזאגט דעם פסוק „ואתה שלום וביתך שלום״ און איז פון איהם אוועקגעגאנגען.

39.

דער ארימער בעל צדקה.

רבי חייא מיט רבי יוסי זענען געגאנגען אין א וועג וואס איז געוועזען צווישען גרויסע בערג, און האבען געזעהען ווי צוויי מענטשען געהען בעזאמען און צו זיי איז צוגעקומען א דריטער, ווי ס׳האט אויסגעזעהען איז ער געוועזען אנ׳ארימאן, און האט זיי געבעטען אז זיי זאלען איהם געבען ברויט צו עסען. איינער פון די צוויי האט גענומען דאס גאנצע ברויט וואס ער האט געהאט און האט עס אוועק געגעבען צו דעם ארימאן וואס האט ביי זיי, ברויט געפאדערט, און ער האט איהם נאך צוגעגע-בען וואסער ער זאל האבען צו טרינקען אום נישט דורשטיג צו זיין. דער צווייטער וואס איז מיט איהם מיטגעגאנגען, נישט קענענדיג פערטראגען וואס זיין קאלעגע

האָט דאָ געטהוען, האָט זיך אויף איהם אָנגעבייזערט און האָט צו איהם געזאָגט: אַז דיך וועט הינגערין און די וועסט ברויכען עסען, וועסטו דאָך מוזען אָנקומען צו מיר, וואָרום די האָסט דאָך אַלסדינג אַוועק געגעבען, זאָלסטו וויסען אַז איך וועל דיר, פון מיין עסענוואַרג, גאָר נישט געבען צו עסען. וואָס ווילסטו — האָט ער צו איהם צוריק געענטפערט — איך בין דען געגאַנגען מיט דיר עסען אָדער טרינקען! ווער רעדט דיר! און ער האָט זיך געזעצט נעבען אָרימאַן. דער אָרימאַן האָט אָפגעגעסען און האָט געוואָלט דאָס איבערגעבליבענע איהם צוריק געבען האָט ער נישט געוואָלט צונעמען, דער אָרימאַן איז פון זיי אַוועק געגאַנגען. רבי חייא האָט זיך מתקנא געווען אין דעם, וואָס האָט דעם אָרימאַן געגעבען צו עסען און ער האָט צו רבי יוסי'ן געזאָגט: דער אויבערשטער האָט נישט געוואָלט אַז מיר זאָלען טהוען די מצוה. רבי יוסי האָט צו איהם געזאָגט: טאָמער איז אויף דעם מענטשען (וואָס האָט דעם אָרימאַן געגעבען צו עסען) עפּיס אַ גזר דין נגזר געוואָרען, און דעריבער האָט איהם דער אויבערשטער צוגעשיקט דעם אָרימאַן כדי ער זאָל פון זיין עונש ניצול ווערען. זיי זענען ווייטער געגאַנגען, און אין מיטען וועג האָבען זיי געזעהען, ווי דער וואָס האָט פריהער אַוועק געגעבען דעם אָרימאַן זיין גאַנץ עסענוואַרג איז יעצט מיעד געוואָרען פאַר חלשות און דער צווייטער זאָגט צו איהם: „איך האָב דאָך דיר געזאָגט אַז דו זאָלסט נישט אַוועק געבען דיין עסענוואַרג!” רבי חייא האָט אויף דעם חלשות'דיגען יודען רחמנות בעקומען און האָט געזאָגט צו רבי יוסי'ן: מיר האָבען דאָך עסענוואַרג ביי זיך לאָמיר עס איהם געבען כדי ער זאָל צו זיך קומען. וואָס ווילסטו פון דעם יוד האָבען — האָט רבי יוסי געענטפערט צו רבי חייא — די ווילסט זיין זכות צונעמען! איך זאָג דיר די זאָלסט איהם נאָר נישט געבען און ער זאָל ניצול ווערען פון זיין עונש, וואָרום, קום צו אַביסעל נעהנטער, איך זעה אויף זיין פּנים אַ פלאַם פון מיתה, און דעריבער האָט איהם הקב"ה צוגעשיקט דעם אָרימאַן צו זעהן, צו ער וועט אַוועק געבען פאַר איהם זיין עסענוואַרג, און אויב ער האָט טאַקי אַזוי געטהוען ברויך ער דאָך דעם זכות צו האָבען.

דער יוד וואָס האָט זיין עסענוואַרג צום אָרימאַן אָפּגעגעבען, איז אַנטשלאָפען געוואָרען אונטער אַ בוים, און זיין קאָלעגע האָט זיך געזעצט אָפּרוהען אַביסעל דערווייטערט פון איהם. רבי יוסי מיט רבי חייא האָבען זיך אָפּגעשטעלט ביי דעם שלאָפענדיגען יוד צוזעהען וואָס מיט איהם וועט דאָ ווערען, און אַזוי קוקענדיג האָבען זיי געזעהען ווי אַ פלאַם פייער שטעהט נעבען יוד'ס פּנים און רבי חייא האָט דאָס געוויזען רבי יוסי'ן און האָט געזאָגט אַז בודאי וועט דער יוד שטאַרבען. ניין — האָט רבי יוסי צו רבי חייא'ן געענטפערט — ער וועט נישט שטאַרבען, נאָר לאָמיר ווייטער זעהען נאָט'ס נסים וואָס וועט דאָ מיט דעם יודען געטהוען ווערען, און זיי האָבען געזעהען ווי אַ שלאַנג איז אַראָפּ געפאַלען פון די בוימער, וואָס דער יוד איז אונטער זיי געשלאָפען. דער שלאַנג וואָלט אַודאי דעם יוד גע־טוידט, נאָר דאָ האָט מען געזעהען דעם אויבערשטענס נסים, אַז ער שיקט „די רפואה פאַר די מכה” און דאָס פייער וואָס האָט דעם יוד נאָך פון פריהער אַרומגענומען איז יעצט צו נוצען געקומען. דאָס פייער האָט, דעם שלאַנג פאַרברענט און

דער יוד איז געראטעוועט געווארען. רבי יוסי האט זיך געפרייט און האט געזאגט צו רבי חייא'ן: „אבער יעצט זעהסטו שוין אז דעם יוד איז א נס געשעהען". דער יוד איז פון זיין שלאף אויפגעשטאנען, און רבי חייא מיט רבי יוסי האבען איהם פאר די הענד אנגענומען און איהם געגעבען צו עסען. אז דער יוד האט אפגעגעסען האבען זיי איהם געוויזען דעם נס וואס ס'איז צו איהם געטהוען געווארען. רבי יוסי האט אויפ'ן ארט געזאגט אז דא האט מען בעשיינפערליך געזעהען אז „צדקה תציל ממות" (צדקה געבען איז א רעצעפט וואס רעטעט דעם מענטש פון דעם טוידט) און וואויל איז צו דעם, וואס גיעבט צדקה און פארזיכערט זיך אויפ'ן אויבערשטען, ווארום די צדקה האט א כח וואס ציהט צום „עץ החיים" און אנ'ארימאן איז באהעפט צום „אילן המות" אזוי ווי עס שטעהט „עני חשוב כמת" (אנ'ארימאן איז ווי א טוידטער) און אז מען גיעבט צדקה צו אנ'ארימאן דערוועקט מען מיט די צדקה (וואס דאס איז באהעפט אינ'ם עץ החיים) דעם „אילן המות" וואס דער ארימאן איז צו דעם באהעפט, און אזוי ארום ווערט מען ניצול פון טוידט, און מען איז מציל א יוד פונ'ם טוידט.

40

די הרי חושך:

רבי אלעזר רבי יוסי און רבי יצחק זענען געגאנגען אין וועג, און זיי זענען פארביי געגאנגען פאר די „הרי חושך" (פינסטערע בערג) זיי האבען זיך אנגעהויבען שרעקען. נאכהער האט רבי אלעזר צו זיי געזאגט: ווען מיין פאטער (רבי שמעון בן יוחאי) וואלט דא געווען וואלט קיינער זיך נישט געשראקען. נאר אזוי אהן איהם אז מיר זענען דריי פארשוין ברויכען מיר אויך נישט צו שרעקען זיך זיי זענען דארטען א גאנצען טאג ארום געגאנגען און האבען געזאגט גרויסע סודות, אז עס איז נאכט געווארען האבען זיי געזיכט א סטאנציא. זיי זענען פארביי געגאנגען פאר א הייל און זיי האבען ארייין געשיקט רבי יוסי'ן אז ער זאל זעהען צו אינוועניג קען זיין אנ'ארט פאר זיי, צו זיצען אין לערנען. רבי יוסי איז ארויס געקומען פון דער הייל און האט צו זיי געזאגט אז אינוועניג איז יא דא אנ'ארט צו זיצען און צולערנען, ווארום ער האט דארט געזעהען ליכטער ברענען און געהערט א קול וואס האט געלערענט דברי תורה. זיי האט דאס שטארק הנאה געטהוען, און זיי האבען געדאנקט דעם אויבערשטען וואס ער האט זיי אונטער געשיקט אנ'ארט אויף צו לערנען. זיי זענען ארייין געגאנגען אין די הייל ארייין, און האבען געטראפען צוויי מענטשען זיצען ביי ליכטער

און לערנען. זיי האבען זיך מיט זיי באהעפט און האבען דארטען (אין די הייל) עוסק געוועזען אין הויך טיעפע סודות ביז ס'איז געווארען טאג.

41.

דאס פנים פון רבי חזקיה הויבט אן צו שיינען.

רבי חזקיה מיט רבי יוסי זענען געגאנגען אין וועג, אין מיטען וועג האט רבי יוסי געזעהען ווי רבי חזקיה'ס פנים שיינט זעהר, האט ער צו איהם געזאגט: איך זעה אז דיין פנים שיינט זעהר, לאמיר יעצט עוסק זיין אין לערנען. האט רבי חזקיה צו איהם געענטפערט: איך בין יעצט עוסק אין א פסוק פון קהלת און עס אהרט מיך זעהר אויף די אפיקורסים ווי אזוי זיי קענען א טעות האבען און אנדערש דעם פסוק איינטייטשען. זיי זענען ביידע געגאנגען און האבען געשמועסט וועגען דעם פסוק. אין מיטען וועג איז צו זיי צוגעקומען איינער און בעהט ביי זיי וואסער צום טרינקען, ווייל ער איז געוועזען זעהר דורשטיג פון די היטץ, זיי פרעגען איהם ווער ביזטו? האט ער געענטפערט אז ער איז א יוד. אפשר ביזטו מיעד און דארשטיג פון לערנען? — פרעגען זיי איהם ווייטער — איך בעהט אייך רעדט נישט יעצט מיט מיר — האט ער זיי געענטפערט — נאר אויב איהר האט וואסער גיעט מיר וועל איך טרינקען, אויב איהר האט נישט וועל איך ארויף=געהן אויפ'ן בארג און דארטען וועל איך טרינקען וואסער, ווארום איך בין שרעקליך דורשטיג. רבי יוסי האט ביי זיך געהאט א קריגעל וואסער האט ער עס איהם אוועק געגעבען צו טרינקען, מיט די ווערטער: טרינק דאס אויס — אויב עס וועט דיר זיין ווייניג וועלען מיר מיט דיר ארויפגעהן אויפ'ן בארג. ער האט אויס=געטרונקען דאס קריגעל וואסער, און נאכהער זענען זיי מיט איהם ארויפגעגאנגען אויפ'ן בארג, דארטען האבען זיי געפונען א קוואל מיט לויטער ריינע וואסער, און זיי האבען דארטען געטרונקען. אז זיי זענען אראפ געגאנגען, פונ'ם בארג, האט דער יוד צו זיי געזאגט: יעצט קענט איהר רעדען מיט מיר, איך וועל אייך אויף אלעם ענטפערען, בעוויייל איך האב ביז איצטער עוסק געוועזען אין תורה מיט מיין זוהן. זיי האבען מיט איהם געשמועסט אין זעהר הויכע ענינים (וואס דאס קען מען אויף זשארגאן נישט ארויס געבען) זיי האבען פון איהרע פיעל נחת געהאט, ווייל וואס עס האט זיי נאר געהארט האט ער אלץ פארענטפערט זיי האבען זיך מיט איהם צוקושט און האבען זיך געשיידט.

ווי דער יוד איז פון זיי אוועקגעגאנגען האבען זיי געזעהען ווי מענטשען לויפען איהם אנטקעגען. זיי זענען זעהר משיקאווע געוועזען צו וויסען וואס דאס איז עפיס,

און האָבען געפרעגט די מענטשען ווער ער איז. זיי האָבען זיי דערצעהלט אז דאס איז „רבי חגי" און זיי האָבען איהם געשיקט אז ער זאל זיי אפזוכען רבי שמעון בן יוחאי מיט זיין חברותא. רבי יוסי מיט רבי חזקיה אז זיי האָבען געהערט אז דער מענטש מיט וועמען זיי האָבען אין לערנען פערבראכט איז — רבי חגי, האָבען זיי געזאָגט: גליקליך איז דער וואס האָט איהם געקושט.

42.

צוליעב וואס דער צדיק ליידט אויף דער וועלט

רבי אבא איז אמאָהל געזעסען און האָט עוסק געוועזען אין לערנען מיט'ן הייליגען תנא רבי שמעון בן יוחאי. געזעסען זענען זיי אין טהאָל, און וויל עס איז דאמאָלסט געוועזען א גרויסע היטץ האָבען זיי זיך געזעצט אין א לאָך פון א פעלזין שטיין זיצענדיג אזוי, האָט רבי אבא געפרעגט צו רבי שמעון פארוואס אז ווען דער „דין" איז דאָ אויף דער וועלט מחמת עס איז דאָ פיעל פושעים, ווערען די צדיקים געשלאָגען אזוי ווי מיר האָבען געלערענט (דאס רעדט אלץ רבי אבא צו רבי שמעון) אז די צדיקים ווערען געחאַפט צוליעב די זינדען פון זיין דור פארוואס איז דאס אזוי? מען קען נישט זאָגען אז צוליעב דעם געהט דער צדיק פון די וועלט וויל זיי ברויכען די רשעים צו שטראָפען און זיי טהוען נישט אזוי, ווארום מיר האָבען געזעהען אז פיעל צדיקים האָבען שטארק געשטראָפט די רשעים און דאך געהען זיי פון דער וועלט? רבי אבא האָט זיך באלד אליין פארענטפערט: עס מוז זיין אז צוליעב דעם שטארבען די צדיקים כדי עס זאל נישט זיין ווער עס זאל אויף זיי (אויף די רשעים) מגין זכות זיין, ווארום כל זמן דער צדיק לעבט אויף דער וועלט קען קיין דין נישט קומען. רבי שמעון האָט צו רבי אבא'ן געענטפערט: אויף געוויס איז אזוי ווי די זאָגסט, עס איז פונקט גלייך צו א חולה וואס איז געפעהרליך קראנק און דאָקטוירים זאָגען אז מען מוז איהם שלאָגען אנ'אבר, ווי האקען אָדער, וועט איהם קומען די רפואה. דאָ ביי די רשעים איז אויך אזוי, זיי זענען געפעהרליך קראנק, און די גאנצע וועלט איז געגליכען צו איברים, נעמט דער אויבערשטער צו, איין אבר פון דער וועלט נעמליך דעם צדיק. רבי אבא האָט איהם ווידער געפרעגט: דאס איז ריכטיג ווען עס זאל נאָר זיין נישט מעהר ווי איין צדיק אויף דער וועלט ווי איז אבער אז עס איז דאָ פיעל צדיקים אויף דער וועלט וואס ליידען נעבאך אזוי פיעל יסורים און זיי (די רשעים) איז גוט אויף דער וועלט. האָט רבי שמעון געענטפערט: הער אויס, ווען איז גענוג איין צדיק נאָר אז עס איז דאָ קנאפ רשעים אויף דער וועלט, וואס דעם חולה ווערט מיט איין אבר

שלאָגען אויך בעסער, אָבער ווען עס איז דאָ פיל רשעים אויף דער וועלט, און דער חולה איז דעמאָלסט שוין זעהר געפעהרליך, מוז מען שוין עטליכע איברים האַקען, ווי צום ערשטען די איברים פון איין האַנד נאַכהער — פון די צווייטע האַנד. אַזוי איז ווידער ווען מען זעהט אַז אַ צדיק לעבט אויף דער וועלט, כל ימיו אין יסורים, איז דאָס אַ פאַקטישער בעווייז אַז ער איז אַ מגין אויף זיין דור, און אַז ער געהט אַוועק פון דער וועלט ווערען זיי געהאָלפען, בעוויל ער איז זייער אפּלייזער.

43.

רבי פנחס בן יאיר איז נאָכ'ן טוידט געקומען צו רבי אבא'ן און רבי יוסי'ן.

רבי אַבא מיט רבי יוסי זענען געזעסען אונטער דעם שאָטען פון אַ בוים און האָבען געלערנט תורה, פלוצלינג האָבען זיי געזעהען ווי אין אַ הויז געהט אַרום אַ געשטאַלט פון אַ מענטשען, און רבי אַבא איז באַלד געפאַלען אויף זיין פנים. זאָגט רבי יוסי: איך געדענק אַז איך האָב, איינמאָהל אויף דעם אָרט געזעהען רבי פנחס בן יאיר אַז ער האָט געזאָגט טיפע סודות, אין דעם קומט דער געשטאַלט און זעצט זיך נעבען זיי און קושט צו זיי, און זיי האָבען געהערט אַ קול שרייען: „רוימט אוים אַנ'אָרט פאַר רבי פנחס בן יאיר וואָס ער איז דאָ ביי אייך" וואָרום ווען מען לערענט אַ זאַך וואָס אַ צדיק האָט עס מחדש געוועזען און ער איז שוין אויף יענע וועלט, איז דער צדיק דאָ דערביי און פרעהט זיך און זאָגט: וואויל איז מיר מיין חלק וואָס איך האָב זוכה געוועזען צו זיין בחברותא.

44.

דאָס אייזעל וואָס האָט דערשפּירט אַ פּנים חדשות.

רבי שמעון מיט רבי יהודא זענען געגאַנגען פון קפוטקיא קיין לוד און האָבען

בּאַגעגענט צו רבי פנחס בן יאיר. רבי פנחס בן יאיר איז געזעסען אויפ'ן אייזעל און צוויי מענטשען זענען מיט איהם מיטגעגאַנגען. די צוויי מענטשען זעהען אַז דאָס אייזעל שטעלט זיך אָפּ און וויל בּאַין אופן נישט געהן און עס האָט נישט געהאָלפען קיין שום טרייבּען. זאָגט רבי פנחס בן יאיר צו זיינע צוויי מענטשען: טרייבּט עס נישט וואָרום מן הסתם האָט עס דערשמעקט אַ פּנים חדשות און דאַריבּער וויל עס פון דאַנען נישט אַוועקגעהן, אָדער אפשר וועט אונז עפּיס אַ נס געשעהן פונ'ם הימעל. ווי זיי שטעהען אַזוי, קומט רבי שמעון אַרויס פון אַ בּאַרג. יעצט זעהט איהר — האָט רבי פנחס בן יאיר צו זיינע מענטשען געזאָגט — אַז עס איז אֶמת וואָס איך האָבּ צו אייך איצטער געזאָגט, אַז אַ פּנים חדשות וועט אפשר אונטער קומען; רבי פנחס איז פון זיין אייזעל אַראָפּגעגאַנגען און ער האָט געקושט זיין איידעם — רבי שמעון. ער האָט אָנגעהויבּען צו וויינען און ער האָט געזאָגט: איך האָבּ געזעהען אין חלום ווי די שכינה האָט מיר געגעבּען טהייערע אוצרות און מתנות, און היינט איז עס צו מיר מקוים געוואָרען, און דאַריבּער בּין איך זעהר פרעהליך. רבי שמעון האָט איהם געענטפערט אַז ער דערקענט אין די טריט פון זיין אייזעל'ס פיס אַז ער איז היינט — בשמחה. רבי פנחס האָט איהם געבּעטען אַז ער זאָל זיך מיט איהם אַנידערזעצען אויף אַנ'אָרט לערנען. זיי האָבּען געפונען אַנ'אָרט נעבּען אַ קוואַל וואַסער און האָבּען דאָרט געלערענט.

45.

דאָס ערד ציטערניש.

רבי יצחק איז פערבּיי געגאַנגען פאַר אַ בּאַרג און האָט זיך דאָרט אַנידער־געזעצט. אין דעם האָט ער געזעהען ווי אַ מענטש ליגט אויף די ערד און שלאָפט, און די ערד אונטער דעם ליגענדיגען מענטש ציטערט און דער בּוים וואָס איז געזעסען אין דר'ערד נעבּען דעם שלאָפענדיגען מענטש איז אַריינגעפאַלען אין אַ גרוב אַריין, און די ערד האָט זיך געוואָרפען אַרויף און אַראָפּ. פלוצלינג האָט זיך דער מענטש אויפגעכאַפּט און האָט געשריען: יודאי, יודאי, וויין און שריי וואָרום איצטער האָט מען אין הימעל אויפ־געשטעלט אַ „ממונה" ער זאָל איבּער אייך האָבּען צושאַפען אום אייך צוטהוען שלעכטס, אַלעמאָהל איז אַזוי אַז ווען עס קומט־אויף אַ ממונה וואָס זאָל אייך שלעכטס טהוען ציטערט די ערד. רבי יצחק האָט זיך זעהר געוואונדערט און האָט זיך שטאַרק געשראָקען, און ער האָט געזאָגט: ס'שטייט אין פסוק „צוליעבּ דריי זאַכען טהוט די ערד ציטערן" און איינס פון די דריי זאַכען

איז אַז עס שטעהט-אויף אַ נייַער האר ומכל שכן אַז ער איז חלילה איבער די יודען.

46.

מְשַׁנֶּה מָקוֹם מְשַׁנֶּה מַזָּל.

רב חסדא האָט אַמאָהל געוואוינט אין די שטאָדט קפוטקיא, דאָרטען איז ער געוועזען אַ גרויסער אָרימאַן און שטענדיג איז ער קראַנק געוועזען. איינמאָהל האָט ער זיך אַריבערגעצויגען קיין „צפורי" און איז דאָרטען געוואָרען געזונד און אויך אַ גרויסער עושר. אַז ער איז געקומען צו זיך, האָט ער געזאָגט: דאָס וואָס אין די שטאָדט קפוטקיא בין איך געוועזען — אַן אָרימאַן און האָב געליטען פיעל קראַנקהייטען, איז געוועזען צוליעב דעם וואָס דאָרטען זענען געוועזען פיעל רשעים, און דאָ — ווייַל עס איז דאָ פיעל תלמידי חכמים, דאַריבער בין איך געבענטשט פונ'ם אויבערשטען מיט תורה, עשירות און געזונד.

47.

דֶער יוּנְגֶער מַאן אִיז נִתְגַּלֶּה גֶעוָוארֶען.

רבי חייא מיט רבי אַבא האָבען גענאַכטיגט אין אַ נאַכט הויז, אין האַלבע נאַכט זענען זיי אויפגעשטאַנען לערנען תורה, דעם בעל הבית'ס טאָכטער איז אויך אויפגעשטאַנען און האָט זיי אָנגעצינדען אַ ליכט, און איז פון זייער צימער אַרויסגע-גאַנגען און זי האָט זיך אַנידער געשטעלט אונטער די טהיר צו אויסהערען זייער לערנען, ווייַל זי האָט זעהר ליעב געהאַט צו הערען לערנען תורה. זיי האָבען אַוועק געלערענט אַ היבשע צייַט, און פלוצלינג האָט רבי אַבא בעמערקט ווי דעם בעל הבית'ס טאָכטער שטעהט אונטער די טהיר און הערט זיך-איין צו זייער לערנען, האָט ער אָנגעהויבען צו זאָגען אויף די צוויי ווערטער „נר מצוה" אַז דאָס מיינט מען די מצוה פון ליכטער צינדען, וואָס די ווייבער האָבען דערפון אַ גרויסען

זכות, ווייל די מענער זענען דורך דעם זוכה צו תורה און פון זייערע מענער'ס זכות געניסען אויך זיי. דעם בעל הבית'ס טאָכטער האָט זיך גוט איינגעהערט צו זייערע רייד און האָט אָנגעהויבען וויינען, דער פאָטער האָט געהערט איהר וויינען האָט ער זיך פונ'ם געלעגער אויפגעהויבען און איז צו זיין טאָכטער צוגעגאַנגען און איהר געפרעגט פאַרוואָס זי וויינט. זי האָט איהם דערצעהלט דאָס אַלעס וואָס זי האָט פון זיי געהאָרכט און אויך ער (דער פאָטער איהרער) האָט אָנגעהויבען צו וויינען. רבי אַבא האָט זייער וויינען דערהערט האָט ער צום בעל הבית געזאָגט: ס'ווייזט אויס אַז דיין איידעם די טאָכטער'ס מאַן מוז נישט קענען לערנען. ער האָט איהם געענטפערט: ס'איז טאַקי אַזוי אַז ער קען נישט לערנען און אויף דעם וויין איך מיט מיין טאָכטער שטענדיג. און ער האָט זיי דערצעהלט ווי אַזוי עס איז געקומען אַז ער זאָל זיין, זיין איידעם. ער האָט איהם געזעהען אַראָפשפרונגען פון אַ בוידעם, זאָגען „קדושה" האָט ער גערעכענט אַז מן הסתם קען ער לערנען, נאָר ער האָט זיך אָבער אָן איהם גענאַרט. וואָרום — האָט ער ווייטער צו זיי געזאָגט — איך האָב אין אַנפאַנגס געמיינט אַז ער מוז זיין אַ גדול בתורה, לסוף זעה איך אַז ער קען אַפילו נישט בענטשען קיין ברכת המזון. רבי אַבא האָט איהם געגעבען אַן עצה: אָדער ער זאָל איהר אַ גט געבען, אָדער אָפשר וועט ער פון איהר גוטע קינדער האָבען. — אַזוי ווי זיי האָבען אַזוי געשמועסט האָט זיך דער איידעם אויפגעהויבען פון זיין געלעגער, און איז אַריין אין דעם צימער וו זיי זענען געזעסען און האָבען געשמועסט. רבי אַבא האָט איהם גוט בעטראַכט און האָט געזאָגט: איך זעה אָדער, אַז ער אָדער זיינס אַ קינד וועט זיין אַ גדול בישראל. דער יונגערמאַן האָט אָנגעהויבען צו לאַכען. אין אַ פאָר מינוטען אַרום, האָט ער (דער איידעם) אָנגעהויבען זיי צו זאָגען שאַרפע חידושים אויף תורה, אַז זיי האָבען זיך גאָר נישט געקאָנט אויסוואונדער'ן אויף דעם. ער איז מיט זיי אַריין און אַ שמועס פאַרוואָס ער האָט זיך געמאַכט ביז יעצט (שוין 2 חדשים) פאַר אַ גראָבער יונג, ווייל ער האָט געזעהען אַז אין די שטאָדט זענען פערהאַנען זעהר גרויסע תלמידי חכמים וואָס זענען עלטער פאַר איהם, און אויך קלוגער. ער האָט זיי ווייטער דערצעהלט אַז ער איז פון „בבל" און רבי ספרא איז זיין פאָטער, און ער איז פאַרטריבען געוואָרען דאָ אין די שטאָדט אַריין. יעצט — האָט ער ווייטער צו זיי געזאָגט — איז שוין אַריבער דער זמן (2 חדשים) וואָס איך האָב אויף מיר גענומען אַז נישט אויסצוגעבען זיך, האָב איך זיך יעצט דאָ צו אייך באַקענט, און וואויל איז מיין חלק וואָס איך האָב מיך מיט אייך בעקאָנט. רבי יוסי האָט זיך אויפ'ן הויכען קול צוויינט און אַלע האָבען איהם אָנגעהויבען קושען אויפ'ן קאָפף. ער האָט צו זיי ווייטער געזאָגט: איך האָב נישט געקאָנט צוזעהען דעם צער פון מיין וויב און שווער, וואָרום זיי האָבען געמיינט אַז איך קען נישט קיין ברכת המזון, האָב איך זיך נישט געוואָלט מתחבר זיין צו מיין וויב גאַנצע צוויי חדשים. זיי זענען געוועזען זעהר פרעהליך, און דער שווער (דער בעל הבית) מיט זיין טאָכטער האָבען פאַר גרויס שמחה אָנגעהויבען צו וויינען. זיי האָבען איהם שוין נישט געלאָזט אַוועק געהן פון זיי, און ער איז מיט זיי געזעסען און געלערענט. זיי האָבען איהם געמאַכט פאַר אַ ראש איבער די שטאָדט, און האָבען זיך מיט איהם אַ גאַנצען טאָג געפרייהט. זיי האָבען זיי געבענשט און זענען פון זיי אַוועק געגאַנגען.

זיי זענען געגאַנגען צו רבי שמעון. ער האָט זיי דערזעהן האָט ער צו זיי געזאָגט: איך זעה אז איהר זענט געזעסען צוזאַמען מיט א יונגען מאַן און געלערענט תורה און היכבע סודות — צוויי טעג מיט א נאַכט. זיי האָבען איהם אַלסדינג דער־ציילט, און ער האָט צו זיי געזאָגט אַז, וואויל איז זייער חלק וואָס זיי האָבען מיט איהם פאַרבראַכט אַזאַ צייט. ער האָט זיי דערצעהלט אַז ער געדענקט ווי מיט איהם (רבי שמעון) איז מיטגעגאַנגען דעם יונגען מאַנס פאָטער, רבי ספרא אויפ'ן וועג, און ער האָט איהם געבענשט אַז פון איהם זאָל אַרויסקומען אַ זוהן וואָס זאָל זיין אַ לייב אין די תורה, נאָר ער האָט איהם (דעם פאָטער) נישט געבענטשט אַז דאָס זאָל זיין ביי זיין לעבען.

48.

דער אָרימאַן וואָס איז שיעור געשטאָרבען.

אין די גאַס ווי רבי יוסי האָט געוואוינט האָט געוואוינט אַן'אָרימאַן. קיינער האָט זיך אויף דעם אָרימאַן נישט אומגעקוקט און ער איז אויסגעגאַנגען פאַר הונגער, ער מיט זיין גאַנץ הויזגעזונד. ער אַליין ווידער, האָט זיך געשעמט צו געהן רעדען און דער־ציילען פאַר מענטשען זיין אָרימקייט. ויהי היום איז דער אָרימאַן קראַנק געוואָרען, רבי יוסי איז פון דעם געוואָהר געוואָרען איז ער איהם געגאַנגען צו מבקר זיין. זייענדיג ביי איהם אין שטוב האָט ער דערהערט אַ קול שרייען: „סיקל״א סיקל״א״ דאָס איז דאָס אָרט דאָס די נשמות וואָס געהען אַוועק פון דער וועלט פריהער איידער זייער צייט איז, זענען זיי דאָרטען. און דאָס קול האָט ווייטער געשריען: דו זאָלסט וויסען אַז צו דיר קומט צו, נאָך אַ נפש וואָס וועט שטאַרבען פאַר די צייט, ווייל איז צו די שטאָדט לייט וואָס עס האָט זיך צווישען זיי נישט געפונען איינער, וואָס זאָל איהם מחיה זיין מיט עסען און טרינקען. — רבי יוסי איז צו איהם צוגעגאַנגען און האָט איהם געגעבען אַ טרונק, וואָס איז בעשטאַנען פון וואַסער וועלכעס עס איז געוואָרען אויסגעקוועטשט פון דאַרע פייגען, און האָט עס איהם דערלאַנגט דורך אַ רערל אין מויל אַריין, דער אָרימאַן האָט באַלד געקריגען שווייס אויף זיין פנים און דאַן האָט זיך צו איהם אָטהעם ווידערגעקערט. רבי יוסי האָט געזעהען אַז ס'איז איהם בעסער געוואָרען איז ער אַוועקגעגאַנגען פון איהם. אַביסעל שפּעטער איז רבי יוסי ווידער געקומען צום אָרימאַן זעהען וואָס ער מאַכט. דער אָרימאַן אַז ער האָט דערזעהען רבי יוסי'ן האָט ער צו איהם געזאָגט: רבי, איך שווער דאָ אויפ'ן אָרט אַז מיין „נפש״ איז שוין פון מיר געהאַט אויסגע־גאַנגען און די נשמה איז שוין געוועזען פאַר'ן „כסא הכבוד״ און זי האָט דאָרטען

געוואָלט איבערבלייבען, נאָר דער אויבערשטער האָט צו איהר געזאָגט: איך וויל רבי יוסי'ן מזכה-זיין בעוויל ער איז אָנגעברייט אַז זיין גייסט זאָל אַרויף-קומען אינ'ם הימעל אַריין, און דאָרטען ווערען אָנגעקניפּט אין אַ „חדר הקודש" (הייליגעס צימער) וואָס די חכמים זענען אָנגעברייט צו דערוועקען אויף דער וועלט, און צוליעב זייער תורה וועט דאָס חדר בלייבען פאַר דיר, מיט דיינע חברים און דאָרטען איז אָנגעברייט דריי שטוהלען פאַר אייך. — פון יענער צייט-אָן האָט זיך שוין די שטאָדט מעהר אומגעקוקט אויף דעם אָרימאַן און איהם געגעבען אַלעס וואָס ער האָט נאָר געברויכט.

49.

רבי יצחק גיעט אַוועק אַנ'אָרימאַן אַ האַלבען „מעה כסף".

איינמאָהל איז פאַר רבי יצחק'ן פאַרביי געגאַנגען אַנ'אָרימאַן, און האָט צו איהם געזאָגט: זיי מיך, מיין ווייב און מיינע קינדער מחיה, וואָרום מיר אַלע גייען-אויס פון הונגער. רבי יצחק האָט דענסטמאָהל ביי זיך נישט מעהר געהאַט ווי אַ האַלבע „מעה כסף" (אַזאַ מין מטבע) און ער האָט צום אָרימאַן געזאָגט: זעהסט, דאָס איז מיין געלד, און ער האָט איהם געוויזען דעם האַלבען „מעה כסף", גיעב איהם אַ העֶר — האָט דער אָרימאַן צו רבי יצחק'ן געזאָגט — וואָרום אויך איך האָב אַ האַלבען „מעה כסף" און מיט דיינעם וועל איך האָבען — אַ גאַנצען, און איך וועל זיך שוין קענען ראַטעווען. רבי יצחק האָט איהם אַוועק געגעבען זיין האַלבען „מעה כסף". — ביינאַכט האָט מען רבי יצחק'ן געוויזען אין חלום, אַז ער פאָהרט אין אַ שיף אויפ'ן ים הגדול, און די מענטשען פון שיף האָבען איהם געוואָלט אינ'ם ים אַריין וואַרפען, און ער שרייעט צו רבי שמעון אַז ער זאָל איהם העלפען, ווי רבי שמעון וויל צוגעהן איהם ראַטעווען, גיעט דער אָרימאַן (דער איינער וואָס רבי יצחק האָט איהם געגעבען צדקה — דעם האַלבען „מעה כסף") אַלויף אונטער און ראַטעוועט איהם און גיעט איהם אָפּ, צו רבי שמעון אין די הענד אַריין. — רבי יצחק האָט זיך אויפגעהויבען פון זיין שלאָף, און געדענקענדיג דעם חלום וואָס האָט איהם געחלומט, האָט ער געזאָגט דעם פסוק וואָס דוד המלך האָט געזאָגט אין תהלים „אשרי משכיל אל דל, ביום רעה ימלטהו ד'" (וואויל איז דעם בעל צדקה וואָס טהוט גוטס צו דעם אָרימאַן, דען אין אַ שלעכטען טאָג העלפט איהם דער אויבערשטער).

50.

די אראבער.

רבי פנחס איז איינמאהל געגאנגען זיך זעהן מיט זיין טאכטער (זיין טאכטער איז געוועזען — רבי אלעזר'ס מוטער) און איהר צו מבקר זיין, ווייל זי איז דעמסט־מאהל זעהר קראנק געוועזען, ער, רבי פנחס. האט דעם גאנצען וועג גערייטען אויף אנ'אייזעל און זיינע חברים זענען נעבען איהם געגאנגען — צו פוס. אין מיטען וועג האט ער געטראפען צוויי אראבער, ער האט זיי צו זיך צוגערופען און ער האט זיי געפרעגט צו זיי האבען אפשר דא געהערט א קול, האבען זיי געענטפערט: אז אויף דעם וועג האבען גזלנים געפלעגט צו בעגזל'נען וואס איז נאר א דורך־געגאנגען, איינמאהל האבען זיי (די גזלנים) געטראפען צו א חברותא יודען און האבען זיי געוואלט הרג'נען, האט דאס אייזעל — דאס אייגענע וואס די יודען האבען מיט זיך געפיהרט — אנגעהויבען צוויי מאהל שרייען אויפ'ן קול ביז וואנען ס'איז געקומען א פייער מיט א קול און עס האט די גזלנים פארברענט, און אזוי ארום זענען די יודען ניצול געווארען פון די גזלנים'ס הענד. — זאגט רבי פנ.ם צו זיי: אראבער, אראבער. מיט די זאך וואס איהר האט מיר איצטער דערצעהלט, זענט איהר ניצול געווארען פון אנדערע גזלנים וואס האבען אויף אייך געלאקערט, — רבי פנחס האט אנגעהויבען צו וויינען און האט געזאגט: „רבונו של עולם די יודען האסטו געטוהען א נס פון מיינטוועגען און איך האב דערפון גאר נישט געוואוסט" און ער האט וויטער געזאגט: וויפיעל טובות טהוט דער אויבערשטער דעם מענטש וואס דער מענטש אליין ווייסט גאר נישט דערפון. ווארום א כ'ענטש געהט און וועג, וואס גזלנים לאקערען אויף איהם נאר איהם צו דערהרגנ'ען און לסוף קומט זיי (די גזלנים) אונטער, אנ'אדערער און הרג'נען איהם אויף יענעם מענטש'ס ארט, און דער וואס ס'איז איהם א נס געשעהען ווייסט גאר אליין נישט דער פון. דער מענטש. דער פון טוידט אויסגעלייזטער ווייסט גאר נישט די טובה וואס דער אויבערשטער האט מיט איהם געטוהען, קיינער ווייסט דער פון נישט אויסער וואס דער אויבערשטער אליין ווייסט דער פון. רבי פנחס זאגט וויטער צו זיין חברותא: איהר חברותא האט גע־הערט ווי איך האב געפרעגט צו די אראבער — וואס זיי זענען זיך שטענדיג עוסק אין פעלד — צו זיי האבען אפשר געהערט א קול פון די חברים וואס זענען עוסק אין די תורה, ווארום רבי שמעון מיט זיין זוהן רבי אלעזר און זיין גאנצער חברותא געהען פאר אונז און זיי היסען גאר נישט אז מיר געהען זיי אנטקעגען, און דאריבער האב איך צו די אראבער געפרעגט אויב זיי האבען א קול געהערט, ווייל דאס קול פון רבי שמעון מאכט ציטערען די בערג מיט די פעלדער, האבען זיי מיר געזאגט א זוינס וואס איך האב נאך נישט געוואוסט דער פון.

אַזוי ווי זיי געהען (רבי פנחס מיט זיין חברותא) קעהרען זיך די אַראַבער צוריק פון זייער וועג און געהען צו, צו רבי פנחס'ן און זאָגען: סבא, סבא (אַלטער, אַלטער) דו האָסט אונז געפרעגט אויב מיר האָבען אַ קול געהאָרכט, פאַר וואָס האָסטו אונז נישט געפרעגט וואָס מיר האָבען היינט געזעהען? מיר האָבען היינטיגען טאָג געזעהען אַ גרויס וואונדער: מיר האָבען געזעהען — האָבען די אַראַבער צו רבי פנחס'ן ווייטער גערעדט — ווי פינף מענטשען און אַן'אַלטער מאַנן צווישען זיי זענען געזעסען, און די פויגלען פון הימעל האָבען זיך איינגעזאַמעלט און האָבען זייערע פליגעל פערשפרייט איבער זייערע (די פינף מענטשען) קעפּ. נאָכ'ן זענען די פריהריגע פויגלען אַוועקגעגאַנגען און אַנדערע פויגלען זענען אויף זייער אָרט געקומען און האָבען אויף זייער קעפּ אַ שאָטין געמאַכט, און דער זקן האָט גירעדט און זיי אַלע האָבען זיך צו זיינע רייד איינגעהערט. — רבי פנחס האָט צו די אַראַבער געזאָגט: אויף דעם האָב איך אייך פריהער געפרעגט. גאָט זאָל אייך גיבען אַז איהר זאָלט געהן אין אייער וועג און דער וועג זאָל אייך זיין אָנגעברייט מיט אַלעם וואָס איהר פערלאַנגט נאָר, וואָרום איהר האָט מיר געזאָגט צוויי זאַכען וואָס איך בין פון זיי זעהר פרעהליך. די אַראַבער זענען אַוועקגעגאַנגען, איצטער (האָבען די חברותא געפרעגט צו רבי פנחס'ן) אַז די אַראַבער זענען פון אונז אַוועק געגאַנגען ווי אַזוי וועלין מיר וויסען דעם וועג ווי רבי שמעון איז יעצט? לאָזט מיין אייזעל געהן אַליין — האָט רבי פנחס צו זיין חברותא געענטפערט — און זיי האָבען אַזוי געטוהען, אַז דאָס אייזעל איז געהאַט אָפּגעגאַנגען אַ מהלך פון צוויי תחום שבת האָט עס אָנגעהויבען שרייען דריי מאָהל אויפ'ן קול. רבי פנחס איז פונ'ם אייזעל אַראָפּגעגאַנגען און האָט געזאָגט צו די חברותא: מיר וועלען זיך גרייט מאַכען צו מקבל זיין דאָס הייליגע לויטערע פנים (רבי שמעון. האָט ער געמיינט) וואָרום אַ צונד געהען זיי אַרויס אַנטקעגען אונז. — רבי שמעון האָט אויפ'ן וועג דערהערט דאָס קול פונ'ם אייזעל האָט ער געזאָגט צו זיין חברותא: לאָמיר אויפשטעהן דען דאָס קול פונ'ם אייזעל בעווייזט אַז דער „זקן חסיד" (רבי פנחס'ן האָט ער געמיינט) געהנטערט זיך צו אונז, און ער האָט אָנגעהויבען צו זאָגען טיעפע סודות. דערווייל איז רבי פנחס אָנגעקומען און ער האָט זיך געקושט מיט רבי שמעון, און האָט צו איהם (צו רבי שמעון) געזאָגט: איך האָב יעצט געקושט דאָס הייליגע מויל וואָס ס'שמעקט פון די טהייערסטע בשמים פונ'ם „גן של מעלה" און זיי האָבען זיך שטאַרק געפרייט. — אַזוי ווי זיי זיצען זענען די אַלע פויגלען אַוועק געפלויגען און האָבען זיך צושפרייט אויף אַנ'אַנדער אָרט. רבי שמעון האָט צו זיי אויפ'ן קול געזאָגט: פאַר וואָס זענט איהר נישט משגיח אין דעם כבוד פון אייער הערר וואָס ער איז איצטער דאָ? אַזוי זענען אַלע שוין געבליבען שטעהן אויף אַנ'אָרט און זענען מעהר נישט געפלויגען, אָבער נעהנטער צוגעגאַנגען זענען זיי נישט. האָט רבי פנחס געזאָגט צו רבי שמעון: זאָג זיי אַז זיי זאָלין צוריק אַוועקגעהן אויף זייער אָרט, וואָרום מען גיעט זיי פון הימעל איצטער שוין קיין רשות צו דעם ווייל דו האָסט אויף זיי גוזר געוועזען. איך וויים — האָט רבי שמעון געזאָגט — אַז דער אויבערשטער וויל מיט אונז טהוען ניסים דורך די פויגלען. געהט אייך (צו די פויגלען) אייער וועג — האָט ווידער רבי שמעון צו זיי געזאָגט — און זאָגט צו דעם וואָס איז איבער אייך אַ ממונה אַז נאָר ביז פריהער האָט ער איבער אייך געהאַט די דעה. אָדער פון יעצט אָן זענט איהר

און מיין רשות און איך קען מיט צייך טהוען וואס איך וועל נאר וועלען, נאר איך זאג עס אפ אויף אנ׳אנדערע צייט בעוויל יעצט איז דערצו קיין צייט נישטא. די פויגלען זענען באלד נאך זיינע רייד אוועקגעפלויגען. דערווייל זעהען זיי (רבי שמעון און רבי פנחס) ווי די בוימער צושפרייטען זייערע צווייגען אויף דריי זייטען כדי זיי א שאטען צומאכען, און א קוואל וואסער איז אויך דא נעבען זיי. די גאנצע חברותא זענען געווארען שטארק פרעהליך און רבי שמעון האט געזאגט צו רבי פנחס׳ן: א גרויסען צער האבין די פויגלען פריהער געהאט און וויל איך פערטראג נישט קיין צער בעלי חיים האב איך זיי געהייסען אוועקפליהען. איך האב זיי דאך נישט צו דעם געבראכט — האט רבי פנחס געענטפערט צו רבי שמעון — נאר דער אויבערשטער האט דאך אונז דאס גיגעבען פאר א מתנה, און דאריבער קענען מיר עס נישט אפשטויסען. זיי זענען געזעסען אונטער דעם שאטען פון די בוימער, און האבען געטרונקען דאס קוואל וואסער, און רבי פנחס האט אנגעהויבען צו זאגען גרויסען דאנק

51

א קינד בעטעט אויף זיין טוידטען טאטען און דאס געבעט ווערט אנגענומען.

רבי אלעזר מיט זיין חברותא זענען נעגאנגען אין וועג, דערוויל איז צו רבי אלעזר׳ן א טויב געקומען צו פליהען, זאגט רבי אלעזר צו די טויב: דו טויב, דו ביזט דאך שטענדיג כשר און א מועיל אין דיין שליחות ע״כ, געה אהין צו מיין שווער (רבי יוסי בן לקוניא) און זאג איהם אז „א נס וועט איהם געשעהען אין דריי טעג ארום, און ער זאל גאר נישט שרעקען" (רבי אלעזר׳ס שווער — רבי יוסי בן לקוניא איז געוועזען קראנק און עס איז איהם באשערט געוועזען צו שטארבען. און דא איז די טויב געקומען דעם איידעם — רבי אלעזר׳ן — אנזאגען א בשורה טובה אז דער שווער זיינער וועט שוין נישט שטארבען. רבי אלעזר האט אדער געוואוסט אז אויף דעם שווער זיינעם׳ס ארט, וועט געהן פון דער וועלט אנ׳אנדערער וואס הייסט אויך מיט׳ן נאמען רבי יוסי. איז ער דערפון געוועזען טרויעריג. — דאס איז א שטיקעל הקדמה צו די מעשה, כדי מען זאל זי בעסער קענען פארשטיין, דאס איז זעהר א וואונדערליכע מעשה וואס יעדער איינציגער מענטש, קען דערפון פיעל ארויס נעמען). ווארום מיר געהען אהין צו איהם מיט א גרויסע שמחה, נאכהער האט ער געזאגט: אביסעל טרויעריג בין איך דערפאר וואס אנ׳אנדערער וואס הייסט אויך רבי

יוסי וועט געהען אויף זיין אָרט. די טויב איז אַוועקגעפלויגען. צווישען די חברותא איז אויך געוועזען — רבי אַבא — און ער האָט געזאָגט צו רבי אֶלעזר'ן: איך וואונדער מיך זעהר אויף די מעשה מיט די טויב, האָט איהם רבי אֶלעזר געענטפערט: זיי וואונדער זיך נישט און הער אויס וואָס די טויב האָט מיר דערצעהלט, זי האָט מיר דערצעהלט אַז מיין שוואָגער (רבי יוסי בן לקוניא) איז געפעהרליך קראַנק, און פון איהרע רייד האָב איך דאַרקענט אַז ער וועט געזונד ווערען און אויף זיין אָרט וועט שטאַרבען איין אַנדערער (רבי יוסי מפקיען), ווי זיי געהען אַזוי און שמועסען אַלץ וועגען די טויב, קומט צו זיי צופליהען אַ ראָב (אַזאַ מין פויגעל) און האָט זיך נעבען זיי אָפּגעשטעלט און גענומען שרייען אויפ'ן קול. געה זיך דיין וועג — האָט רבי אֶלעזר צו די ראָב געזאָגט — דו ביזט מיר געקומען זאָגען אַ טרויעריגע בשורה (אַז רבי יוסי מפקיען איז געשטאָרבען) און איך ווייס שוין פריהער פאַר דיר, די ראָב איז אַוועק געפלויגען. רבי אֶלעזר האָט געזאָגט צו זיין חברותא: לאָמיר טהוען אַ חסד מיט דעם וואָס איז איצטער געשטאָרבען (רבי יוסי מפקיען) ער איז נאָהענט פון אונז, און קיין אַנדערער אויסער אונז איז נישט ראוי מיט איהם צו מתעסק זיין, און זיי זענען צוגעגאַנגען צו דעם וועג וואָס ס'פיהרט צו צום מת. געהענדיג אַזוי (צום מת) איז זיי די גאַנצע שטאָדט אַנטקעגען געלאָפען און זיי אַריין געפיהרט צום מת אין שטוב אַריין. — דער מת, רבי יוסי מפקיען. האָט נאָך זיך איבער געלאָזט קינדער, צווישען זיי אַ קליין קינד וואָס איז נאָך נישט אַלט געוועזען קיין פינף יאָהר, זייער מוטער איז זיי נאָך פריהער געשטאָרבען. אין דער צייט וואָס דער מת (רבי יוסי מפקיען) איז געלעגען טוידט אויף זיין בעט, האָט דאָס קלייניע קינד, נישט געלאָזט קיינעם צום בעט צוגעהען. ער (דאָס קינד) האָט זיך אַרויף געלעגט אויפ'ן טוידטען פאָטער, זיין מויל צום פאָטער'ס מויל און האָט זעהר ריהרענד געוויינט און געשריען צום רבונו של עולם: עס שטעהט אין דיין תורה — האָט דאָס קינד אַלץ געשריען און הייסע טרעהרען האָבען זיך פון איהם געגאָסען — „כי יקרא קן צפור לפניך וכו' שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך" רבונו של עולם זיי דו אַליין מקיים דיין תורה. מיין פאָטער און מיין מוטער האָבען איבערגעלאָזט צוויי קינדער אויף דער וועלט: מיך מיט מיינס אַ שוועסטער'ל, האָסטו בעדאַרפט אונז צו צונעמען און זיי לעבען לאָזען מקיים צו זיין דעם פסוק. רבונו של עולם אויב דו וועסט זאָגען ס'שטייט נאָר אין פסוק „את האם" ואָר די מוטער אָבער דעם פאָטער — נישט, אוי דו האָסט דאָך שוין אונזער מוטער פון לאַנג צוגענומען. און ווידער עס איז דאָך אַלץ איינס „אַ פאָטער צו אַ מוטער". היינט אַז מיר וועלען נישט האָבען אונזער פאָטער (וואָס ער איז געוועזען אונזער מוטער'ס פאַרטרעטער) וואָס וועלען מיר טהוען? ווי איז דער דין פון די תורה? אדרבה פסק'ן אַליין דיין תורה. ער האָט זעהר געוויינט און רבי אֶלעזר מיט זיין חברותא האָבען מיט איהם מיט געוויינט. אין מיטען זייער וויינען האָט רבי אֶלעזר אָנגעהויבען זאָגען אויף אַ פסוק, דערווייל איז אַראָפּ פונ'ם הימעל אַ פייער, און דאָס פייער האָט געמאַכט אַ צווישען-שייד, צווישען דעם מת (רבי יוסי מפקיען) און צווישען די חברותא וואָס זענען דאָרטען געשטאַנען. און דאָס קינד איז אַלץ, אַזוי ווי פריהער, געליגען אויפ'ן פאָטער'ס פנים און האָט יאָמערליך געוויינט. רבי אֶלעזר האָט דערזעהען דעם עמוד האש (פייערדיגען זייל) האָט ער צו זיין חברותא געזאָגט: אָדער דער אויבערשטער וויל דאָ טהוען אַ נס, אָדער ער וויל נישט אַז מיר

זאָלען זיך מיט דעם מת מתעסק זיין, נאָר, דאָס געוויין און די טרעהרען פון דעם קליינעם קינד קען איך נישט פאַרטראָגען. ווי זיי קלערען אַזוי דאָ אַריין וועגען דעם „עמוד האש" הערען זיי ווי אַ קול שרייט: „וואויל איז צו דיר רבי יוסי (דאָס מיינט מען דעם מת — רבי יוסי מפקיען) און פיעל זוכה געוועזען האָסטו, דען די רייד, טרעהרען און געוויין פון דיין קליין ציקעלע (דאָס קינד מיינט מען) זענען אַרויף געגאַנגען אין הימעל פאַר דעם „כסא המלך" און האָבען געמשפט דעם דין, און הקדוש ברוך הוא האָט פאַר דיר מוסר געוועזען דרייצעהן אַנדערע מענטשען צום מלאך המות, און דיר האָט מען מוסיף געוועזען צוויי-און-צוואַנציג יאָהר, ביז דו וועסט דיין קליין ציקעלע ברענגען צו דעם אויבערשטען ער זאָל לערנין תורה". — רבי אלעזר מיט זיין חברותא האָבען קיינעם פון די פרעמדע מענטשען נישט געלאָזט זיין אין שטוב. דער „עמוד אש" האָט זיך באַלד פונ'ם מת אָפּגעטהוען און דער מת האָט געעפינט זיינע אויגען. דאָס קינד האָט נאָך אַלץ געהאַלטען באַהעפט זיין מויל צו זיין פאָטער'ס מויל. וואויל איז צו אונזער חלק — האָט רבי אלעזר, דאָס דער-זעהענדיג, צו זיין חברותא געזאָגט — וואָס מיר האָבען בעשיינפערלעך געזעהען „תחיית המתים". זיי זענען צוגעגאַנגען און האָבען דאָס חלשות'דיגע קינד — דאָס קינד איז בעת דער פאָטער איז צוריק לעבעדיג געוואָרען, געליגען אין חלשות — אַוועק גענומען פונ'ם פאָטער (דער מת רבי יוסי מפקיען) און צו רבי יוסי'ן האָבען זיי געזאָגט: וואויל איז דיין חלק רבי יוסי, און געלויבט איז דער אויבערשטער וואָס ער האָט אונז אַזוי אַ נס געטהוען, אַז דורך די טרעהרען פון דיין קינד ביזטו צוריק לעבעדיג געוואָרען און מען האָט דיר מוסיף געוועזען יאָהרען צו לעבען. נאָכהער האָבען זיי גענומען דאָס קינד און עס אַריין געפיהרט אין אַ בעזונדער צימער אַריין, און האָבען איהם הערצלעך געקישט. זיי האָבען דעם קינד ביסלעכווייז דערצעהלט אַז זיין פאָטער איז צוריק לעבעדיג געוואָרען, כדי עס נישט צו איבער'ראַשען. — זיי האָבען זיך דריי טעג נאָכאַנאַנד געפרייט און רבי יוסי (דער וואָס איז צוריק לעבעדיג געוואָרען) האָט מיט זיי בעזאַמען געזאָגט פיעל חידושים אין די תורה. וואָס ער האָט אינ'ם הימעל געזעהען האָט ער נישט געוואָלט אויסזאָגען, ווייל ער האָט געזאָגט אַז מען האָט איהם אין הימעל קיין רשות דערויף נישט געגעבען, נאָר אין צוועלף יאָהר אַרום וועט ער עס קענען פערצעהלען. און ער האָט זיי דערצעהלט אַז די דריי הונדערט מיט פינף-און-זיעבציג טרעהרען וואָס זיין קינד האָט אויף איהם געלאָזט זענען אַלע אַריין בחשבון פאַר דעם אויבערשטען, און בעת זיין קינד האָט געזאָגט די פאָר פסוקים פון די תורה, זענען דערציטערט געוואָרין צוויי הונדערט שטוהלען פון די „ישיבה של מעלה" און אַלע זענען געשטאַנען פאַר דעם אויבערשטען און האָבען געבעטען אויף מיר. דער אויבערשטער האָט אויף מיר רחמנות באַקומען, און עס איז איהם געפעלען מיין קינד'ס רייד, ווי ער האָט זיך אַזוי „מוסר נפש" געוועזען פאַר מיר, און אין הימעל איז געשטאַנען אַנ'אַפּוטרופּוס און האָט געזאָגט: רבונו של עולם „זאָל איהם ביישטיין דער זכות פון זיין תורה און דער זכות פון זיין קליין קינד וואָס ס'האָט זיך אַזוי „מוסר נפש" געוועזען פאַר איהם. דער אויבערשטער האָט באַלד צוגערופען דעם מלאך המות און האָט איהם געגעבין „ערבות" אַנדערע דרייצעהן מענטשען. און ער האָט מיך אויף די וועלט ווידער אומגעקעהרט, נאָר אויף צוויי-און-צוואַנציג יאָהר, און ווייל דער אויבערשטער האָט אָן איך געזעהען אַז

איהר זענט אֶמת'ע צדיקים דערִיבער איז דער „נס" געשעהען אין אייער אַנוועזענ-הייט". ער האָט אָנגעהויבען זאָגען גרויסע חידושים, און נאָכהער האָט ער ווידער געזאָגט: איהר חברותא זאָלט וויסען אַז אין דער צייט וואָס איך בין אַוועק פון דער וועלט איז מיין רוח אַרויף אין הימעל און ביז דער אויבערשטער האָט זי ניט מחיה געוועזען איז מיין גוף געוועזען געשטאָרבען, און בעת מיין קינד האָט אָנגעהויבען צו ריידען איז איהם די נשמה אויסגעגאַנגען און האָט באַגעגנט מיין נשמה ווי זי איז אַרויס פון טבילה פון דעם גהינם און איז אַריין אין אַזאַ אָרט ווי מען האָט זי געמשפט און די יאָהרען מוסיף געוועזען, דאָס אַלעס איז געוועזען צוליעב די טרערען און רייד פון מיין קליין קינד. פון היינט אָן און ווייטער טאָר איך שוין מעהר ניט עוסק זיין און די נאַרישקייטען פון דער וועלט און מוז זיך זעצען לערנען.

דאָס קינד האָט אויך אָנגעהויבען זאָגען גרויסע חידושים אויף די תורה. רבי אֶלעזר מיט זיין חברותא האָבען פון דעם קינד שטאַרק נחת געהאַט און האָבען זיך דערמיט שטאַרק געפרייט. זעהענדיג אַז זיי פרייען זיך אַזוי שטאַרק מיט זיין קינד, האָט דער פאָטער מורא געהאַט אַז זיי זאָלען איהם חלילה אַ'ן עין הרע געבען, און ער האָט צו זיי געזאָגט: „איך בעהט אייך האָט אין זינען מיר דעם קינד קיין עין הרע ניט צו געבען". זיי האָבען איהם געענטפערט: שרעק זיך ניט מיר קוקען אויף דיין קינד מיט אַ'ן עין טוב, — זיי האָבען זיך ניט געאיילט אַוועקצוגעהן פון דאָרט, וואָרום רבי אֶלעזר האָט געזאָגט צו זיין חברותא אַז זיבען טעג נאָכאַנאַנדער מוזען זיי דאָ זיין, ווייל ביי אַ מענטש וואָס שטאַרבט איז זיבען טאָג פאַר דעם איז זי (די נשמה) ניט מיושב אינ'ם גוף.

רבי אַבא האָט געזאָגט צו רבי אֶלעזר'ן: מיר האָבען דאָך געלערענט אַז אַ פריינד איז פריהער פאַר אַ פרעמדען, און דו האָסט דאָך ליגען אַ שווער וואָס איז קראַנק בעדאַרפען מיר דאָך מבקר צו זיין איהם. רבי אֶלעזר האָט איהם געענטפערט אַז ער האָט רעכט און ס'איז טאַקי אַזוי, נאָר אַז ווען זיי וועלען צוריק געהן פון זיין שווער וועלען זיי ניט פריהער אַהיים געהן ביז וואַנען מיר וועלען אָנטרעטען דאָ, און די גאַנצע צייט וועלען מיר זעהען תחיית המתים. זיי האָבען זיך געזעגענט מיט'ן קינד, האָבען איהם געקושט און געבענטשט אַז ער זאָל גליקליך זיין אין תורה און מיט אַלעם און זיי זענען אַוועק געגאַנגען. אויפ'ן וועג, געהענדיג צו רבי אֶלעזר'ס שווער (רבי יוסי בן לקוניא) האָט רבי אֶלעזר צו זיין חברותא געזאָגט: איך וואונדער זיך זעהר אויף די קינדער פון דעם דור, וואָס זייער כח איז אַזוי גרויס. וואויל איז צום חלק פונ'ם סבא (רבי שמעון) פון דעם דור, וואָרום אין זיין דור וויל דער אויבערשטער מתקן זיין די צוויי ישיבות און מאַכען אַ „ישיבה גדולה עליונה" (אַ גרויסע הימלישע ישיבה) וואָרום נאָך אַזאַ דור ווי רבי שמעון'ס וועט שוין ניט זיין ביז „משיח" וועט קומען.

52.

די פויגלען פיהרען אַ בריעף צו רבי שמעון׳ן.

רבי שמעון בן יוחאי מיט זיין זוהן רבי אלעזר האָבען זיך אַ מאָהל בעהאַלטען אין אַ הייל און קיינער האָט נישט געוואוסט וואו זיי זענען אוועקגעקומען, וואָרום דאָס בעהאַלטען איז געוועזען צוליעב אַ בלבול וואָס מ׳האָט אויף זיי אויסגעטראַכט, אפילו ס׳האָט ווער יאָ געוואוסט וואו זיי זענען האָט ער אויך מורא געהאַט אויסצוזאָגען. דאָרטען אין די הייל איז זיי אַ נס געשעהען עס איז פון דר׳ערד אויסגעוואַקסען אַ בוים מיט באָקסערען וואָס פון דעם האָבען זיי גענעסען און אַ קוואַל וואַסער האָבען זיי געהאַט צום טרינקען, און זיי זענען דאָרטען געזעסען און האָבען געלערענט תורה. אליהו פלעגט צוויי מאָהל אין טאָג צו זיי קומען און האָט מיט זיי געלערענט, און קיינער האָט דערפון נישט געוואוסט.

איינמאָהל האָבען זיך די חכמים שטאַרק מפלפל געוועזען אין אַ זאַך, איינער האָט דאָרט געפרעגט אַ קשיא וואָס קיינער האָט נישט געוואוסט צו ענטפערען, האָבען זיי אָנגעהויבען שטאַרק צוטרויען אויף דעם וואָס זיי ווייסען נישט וואו רבי שמעון בן יוחאי מיט זיין זוהן רבי אלעזר זענען ערגעץ. — אויף צו מאָרגענס איז רבי יוסי געשטאַנען נעבען רבי יהודא׳ן און ער האָט געזעהען ווי פויגלען פליהען און נאָך זיי פליהט נאָך — אַ טויב. ער האָט איהר גערופען און צו איהר געזאָגט: טויב, טויב די אמת׳ע בעגלויבטע וואָס נח האָט מיט דיר שליחות געפיהרט קום אַהער און נעם ביי מיר צו, אַ בריעף צו רבי שמעון בן יוחאי און גיעב עס איהם אַוועק. די טויב איז צו איהם צוגעקומען, האָט ער איהר אָנגעשריבען אַ בריעף און עס איהר אַוועק געגעבען, און זי האָט עס אָפגעגעבען צו רבי שמעון בן יוחאי אין די הייל אַריין. רבי שמעון בן יוחאי מיט זיין זוהן אַז זיי האָבען איבערגעלייענט דעם בריעף האָבען זיי אָנגעהויבען צו וויינען און רבי שמעון האָט געזאָגט: איך וויין צוליעב דעם וואָס איך בין געוואָרען דערווייטערט פון די חכמים און ווידער וויין איך אויף דעם וואָס די חכמים האָבען נישט געוואוסט צו פאַרענטפערען די קשיא, וואָס ווער נאָך זיין מיט די תורה, נאָך אונזער דור. דערווייל איז אליהו צו איהם געקומען און האָט איהם געזאָגט אַז ער איז געגאַנגען טהוען אַן אַנדער שליחות נאָר דער אויבערשטער האָט איהם געהייסען אַז ער זאָל איהם זיינע טרערען שטעלען

53.

דער מלאך המות ווארט אויף רבי יצחק'ן און רבי שמעון הייסט איהם אוועק געהן.

רבי יצחק איז געזעסען נעבען רבי יהודא'ן און ער איז געוועזען שטארק טרויעריג. רבי יהודא האט דאס טרויערקייט בעמערקט און ער האט איהם געפרעגט פארוואס ער איז עפיס אזוי טרויעריג האט ער געענטפערט: איך בין צו דיר געקומען בעהטען דריי זאכען (א) אז דו וועסט זאגען אזעלכע „דברי תורה" וואס שטאמען פון מיר זאלסטו דערמאנען מיין נאמען (ב) מיין זוהן יוסף זאלסטו מזכה זיין מיט תורה און זאלסט מיט איהם לערנען און (ג) אז איך וועל שטארבען זאלסטו געהן אויף מיין קבר זיעבען טאג נאכאנאנד און זאלסט אויף מיר מתפלל זיין. רבי יהודא האט איהם געפרעגט פונוואנען ער ווייסט אז ער וועט שטארבען האט ער איהם דערצעהלט אז שוין עטליכע נאכט וואס ער זעהט נישט זיין שאטען, און אזוי איז ביי דעם מענטש וואס האלט פאר'ן שטארבען, טהוט זיך פון איהם אפ דער צלם. רבי יהודה האט איהם צוגעזאגט אלע דריי זאכען צוליעב צוטהוען נאר בתנאי אז אויף יענע וועלט זאל ער פאר איהם (רבי יהודא'ן) אויסקלויבען אנ'ארט נעבען איהם (רבי יצחק'ן) ווייל — אזוי האט ווייטער רבי יהודא געזאגט צו רבי יצחק'ן — אזוי ווי מיר זענען אויף דער וועלט צוזאמען אזוי וויל איך אז אויך אויף יענער וועלט זאלען מיר זיין צוזאמען. רבי יצחק האט אנגעהויבען צו וויינען און ער האט צו איהם געזאגט: איך בעהט דיך אז א פאר טעג נאכאנאנד זאלסטו זיך נישט שיידען פון מיר. זיי זענען ביידע צוזאמען געגאנגען צו רבי שמעון בן יוחאי און זיי האבען איהם געטראפען — זיצען און לערנען. רבי שמעון בן יוחאי טהוט א קוק זעהט ער ווי דער מלאך המות לויפט נאך רבי יצחק'ן און שפרינגט פאר איהם, רבי שמעון איז פון זיין ארט אויפגעשטאנען און איז צוגעגאנגען צום מלאך המות און האט איהם אנגענומען מיט זיינע הענד און האט צו איהם געזאגט: איך בין גוזר אז דער וואס זיין שטייגער איז צו קומען צו מיר זאל ער ווייטער צו מיר קומען און דער וואס זיין שטייגער איז קיינמאהל צו מיר נישט צו קומען — זאל ער צו מיר נישט קומען. רבי יצחק מיט רבי יהודא'ן זענען אריין געגאנגען אין שטוב אריין און דער מלאך המות איז געבליבען שטעהן אין דרויסען. רבי שמעון האט געזעהען אז עס איז נאך נישט געקומען די צייט אז רבי יצחק זאל שטארבען, ער האט נאך צייט אכט שעה האט ער איהם אנידער געזעצט נעבען זיך און זיי האבען ביידע געלערענט תורה. רבי שמעון בן יוחאי האט געזאגט צו זיין זוהן — רבי אלעזר אז ער זאל זיך אנידער זעצען נעבען די טהיר פון זיין שטוב, און אויב ער וועט וועמען זעהען זאל ער מיט איהם נישט רעדען און אויב עמיצער וועט וועלען אריינגעהען זאל ער איהם נישט לאזען, און ער זאל איהם באשווערען אז ער זאל אין שטוב

נישט אריין געהן. רבי שמעון האט געפרעגט רבי יצחק'ן צו ער האט נישט געזעהען היינט דאס געשטאלט פון זיין פאטער, ווארום אזוי איז דער שטייגער פון דעם וואס האלט ביים שטארבען אז ער זעהט זיינע קרובים און באקענט זיך מיט זיי, אזוי זעהט ער אויך אלע וואס וועלען מיט איהם זיין אינאיינעם. האט רבי יצחק געענטפערט אז ער האט היינט קיינעם נישט געזעהען. —

רבי שמעון האט זיך אויפגעשטעלט פון זיין ארט און האט געזאגט: רבונו של עולם רבי יצחק איז פון אונז אנערקענט און ער איז פון די „שבעה עינים" דאס זענען די זיבען חברים וואס זענען געוועזען אין דער „אידרא" און איך האב איהם צו מיר מקרב געוועזען בעהט איך דיך ער זאל לעבען בלייבען, אזוי ווי ער האט דאס געזאגט איז אראפ א „בת קול" און האט געשריען: „דאס ליכט פון דעם הערר (רבי יצחק'ס נשמה) האט גינעהנט אונטער די פליגעל פון רבי שמעון. ער איז שוין ביי דיר אין די הענד. ער זאל זיין מיט דיר אויף „די וועלט" און די זאלסט איהם מיט ברענגען אויף „יענער וועלט" אין דער צייט וואס די וועסט קומען רוהען אויף דיין ארט" רבי שמעון האט אפגעענטפערט דעם בת קול: „אודאי וועט אזוי זיין". —
דערוויל האט רבי אלעזר (רבי שמעון'ס זוהן) דערזעהען ווי דער מלאך המות איז אוועקגעגאנגען און האט געזאגט: דארט ווי רבי שמעון בן יוחאי איז דא, דארט האט דער ממונה פון טוידט קיין שליטה נישט קיין עונש צו טהוען. רבי שמעון האט אריינגערופען זיין זוהן רבי אלעזר'ן און האט צו איהם באפוילען: געה אריין און האלט אונטער רבי יצחק'ן ווארום ער שרעקט זיך זעהר. רבי אלעזר איז אריין געגאנגען און האט אונטער געהאלטען רבי יצחק'ן. רבי שמעון האט אוועק געקעהרט זיין פנים און האט זיך גענומען לערנען. רבי יצחק איז דערוויל אנטשלאפען געווארען און זיין פאטער איז צו איהם געקומען און האט צו איהם געזאגט: מיין קינד וואויל איז דיין חלק אויף די וועלט און אויף יענע וועלטען, דען די זיצסט צווישען די בלעטער פונ'ם „עץ החיים" אין גן עדן וואס ער איז א גרויסער און שטארקער בוים אויף ביידע וועלטען (דאס מיינט מען רבי שמעון בן יוחאי) רבי יצחק האט געפרעגט דעם פאטער ווי אזוי ער איז עפיס חשוב אויף יענער וועלט האט איהם דער פאטער געענטפערט: עס איז שוין אריבער דריי טעג ווי מען האלט אלץ אין איין רוימען פאר דיר א צימער, און די פענסטער זענען דארטען אפען צו לייכטען דיר אין אלע פיער זייטען. איך האב דאס ארט געזעהען האב איך מיך שטארק געפרייט און כ'האב געזאגט „וואויל איז דיין חלק מיין קינד" נאר איין זאך איז נישט זעהר גוט, דאס וואס דיין זוהן האט נאך נישט זוכה געוועזען צו לערנען תורה, אבער אצונד זענען אנגעברייט עס זאלען צו דיר קומען צוועלף צדיקים פון די חברותא און בעת זיי זענען ארויסגעגאנגען האט זיך דערוועקט א קול און האט געזאגט „וועלכער פון אייך חברותא וואס איז געקרוינט געווארען זאל זיך אומקעהרען אויף זיין ארט" ווארום רבי שמעון בן יוחאי האט געבעטען א געבעהט און ס'איז איהם נאכגעגעבען געווארען זיין געבעט. און נישט דאס בלויז נאר עס ווערט געקרוינט זיעבציג ערטער פון זיינעטוועגען און אין איטליכעס ארט איז געעפענט טהירען אין די זיעבציג וועלטען און פון דארטען זענען זיי געעפענט צום אויבערשטען זיי זאלען לייכטען אזעלכע אורות וואס האט גאר קיין סוף נישט. — רבי יצחק פרעגט דעם פאטער:

ווי לאַנג וועל איך נאָך זיין אויף דער וועלט? מיין קינד — ענטפערט איהם דער פאָטער — דאָס טהאָר איך דיר נישט זאָגען ווייל עס איז מיר קיין רשות דערצו נישט געגעבען געוואָרען, נאָר דאָס קען איך דיר זאָגען: אַז אויף דער גרויסע סעודה וואָס זי איז אָנגעברייט פאַר רבי שמעון'ן וועסטו דעקען די טהישען.

רבי יצחק האָט זיך אויפגעחאַפּט פון זיין שלאָף און אַ לייכטער איראָנישער שמייכעל האָט זיין פנים באַדעקט. רבי שמעון האָט איהם געפרעגט צו ער האָט עפּיס נייעס געזעהען אין'ם שלאָף האָט ער איהם אַלסדינג דערצעהלט. פון דעמאָלסט אָן האָט רבי יצחק געהאַלטען זיין זוהן נעבען זיך און אַליין האָט ער זיך געמיהט מיט איהם תורה צו לערנען.

54.

דער וואונדערליכער דאָקטער.

רבי אֶלעזר האָט דערצעהלט אַ מעשה וואָס ער האָט זי געהערט ווי אַ סוחר האָט נאָך געזאָגט פון זיין פאָטער (דעם סוחר'ס), אַז איינמאָהל איז געוועזען אין אַ שטאָדט אַ דאָקטער וואָס אַז ער האָט נאָר דערזעהען אַ קראַנקען האָט ער שוין געוואוסט צו ער וועט לעבען בלייבען צו — נישט. דער דאָקטער האָט געשם'ט פאַר אַ גרויסער צדיק, וואָרום אַז ער איז געקומען צו אַזאַ קראַנקען וואָס איז געוועזען אַן אָרימאַן האָט ער איהם אויסגעהאַלטען אויף זיינע הוצאות. ער איז געוועזען זעהר אַ גרויסער חכם, ווייל ער האָט פון זיין פאָטער גע'ירשנת אַ ספר וואָס אין דעם ספר איז געשטאַנען גרויסע סודות אויף „חכמת הרפואה". אין דעם ספר איז געשטאַנען די שפּראַך, וואָס בלעם הרשע פלעגט אָנשפּראַכען ביי אַ קראַנקען פון וואָס דער קראַנקער איז באַלד געזונד געוואָרען, מיט דעם ספר האָט ער פּיעל וואונדערליכע זאַכען אָפּגעטהוען: ער האָט — מיט די הילף פון ספר — געוואוסט צו זאָגען וועלכעס ס'איז מותר און וועלכעס ס'איז אָסור; ווער ס'איז אַ ירא שמים און ווער — נישט. אויך איז אין יענעם ספר געשטאַנען אַזעלכע רפואות וועלכע מען ווייסט נאָך עד היום נישט פון זיי. — רבי אֶלעזר האָט דעם ספר ביי זיך געהאַלטען צוועלף חדשים און האָט אין איהם געפונען סודות עליונים.

55.

די פְּטִירָה פוּנ'ם גָאטְלִיכֶען תַּנָא רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי ז"ל.

דעם טאג וואס דער גאָטליכער תנא רבי שמעון בן יוחאי האָט בעדאַרפט אוועקגעהן פון דער גשמי וועלט, האָבען זיך צו איהם איינגעזאַמעלט די גאַנצע חברותא און ער האָט פאַר זיי מסדר געוועזען זיינע הייליגע רייד.

ביי איהם זענען געוועזען זיין זוהן רבי אלעזר, רבי אבא מיט דירעשט חברותא, און די שטוב איז געוואָרען פיעל מיט מענטשען.

דער גאָטליכער תנא רבי שמעון בן יוחאי האָט א קוק געטהוען אויף די שטוב מיט מענטשען, האָט ער אָנגעהויבען צו וויינען און האָט געזאָגט: אַנ'אַנדערש מאָהל אז איך בין קראַנק געוועזען, און רבי פנחס בן יאיר איז געוועזען ביי מיר, און איידער איך האָב מיר אויסגעקליבען אַנ'אָרט אין גן עדן האָבען זיי אויף מיר געוואַרט. אז איך בין צוריק געקומען האָט איין פייער ביי מיר אין שטוב אַרום־געריננגלט מיך און עס איז קיינער צו מיר נישט אַריין געקומען אָהן ערלויבעניש, און היינט זעה איך אז דאָס פייער איז נישטאָ און די שטוב איז פיעל מיט מענטשען.

א פייער פונ'ם הימעל איז אַראָפּ געקומען, און אלע זענען פון זיין שטוב אַרויסגעגאַנגען.

רבי אבא און דירעשט חברותא זענען אויך אַרויסגעגאַנגען.

רבי אלעזר — האָט דער גאָטליכער תנא צו זיין זוהן געזאָגט — געה אַרויס און זעה צו רבי יצחק איז דאָ.

איך האָב פאַר איהם ערב געוועזען (אזוי ווי אויבען שטייט) זאָג איהם (רבי יצחק'ן) אז ער זאָל זיך מסדר זיין זיינע רייד און ער זאָל זיך זעצען נעבען מיר, וואויל איז צו זיין חלק.

דער גאָטליכער תנא ר' שמעון בן יוחאי האָט זיך אויפגעזעצט און האָט געלאַכט.

וואו זענען די חברותא?

רבי אלעזר האָט אַריין גערופען די חברותא.

די חברותא האָבען זיך געזעצט נעבען איהם.

ער האָט אויפגעהויבען זיינע ביידע הענד און ער האָט מתפלל געוועזען.

אַלע פון די חברותא וואָס זענען בײַ מיר געװעזען אין יענער „אידרא קדישא״ די זאָלען נאָר דאָ זײַן.

אַלע זענען אַרויס געגאַנגען.

זײַן זוהן רבי אֶלעזר, רבי אַבא, רבי יהודא, רבי יוסי בר׳ יעקב און רבי חייא זענען אינוויינינג אין שטוב געבליבען.

רבי יצחק איז אַנגעקומען. — — — — — — —

ווי שײַן איז דײַן חלק רבי יצחק, האָט דער גאָטליכער תנא צו איהם געזאָגט — וויפיעל שמחה וועט דיר געמעהרט ווערען דעם היינטיגען טאָג.

אונטער דעם גאָטליכען תנא׳ס אַקסעל האָט זיך געזעצט — רבי אַבא, פאַר איהם האָט זיך געזעצט — זײַן זוהן רבי אֶלעזר.

(דער גאָטליכער תנא רעדט) אַצונד איז אינ׳ם הימעל אַנ׳עת רצון. דאריבער וויל איך אַרײַנגעהן לעולם הבא אָהן חרפה.

די הײליגע רייד וואָס זענען נאָך נישט אַנטפּלעקט געוואָרען ביז אַהער, וועל איך היינט אַנטפּלעקען פאַר די שכינה, און זאָל זי נישט זאָ.ען אַז איך בין אָפּגעטהיגען געוואָרען פון דער וועלט בחסרון.

ביז אַהער זענען אַלע,מײַנע רייד פאַרבאָרגען געוועזען אין מײַן האַרץ. אָבער אַ צונד וועל איך אייך מגלה זײַן די סודות „צו געהן לעולם הבא״.

איך בין צו אייך מסדר:

רבי אַבא זאָל אַלסדינג וואָס איך וועל מגלה זײַן — אויף שרײַבען.

מײַן זוהן רבי אֶלעזר זאָל זיך אין דארינען מיזהען.

דיִרעשט חברותא זאָל נאָר טראַכטען אין האַרצען.

רבי אַבא איז אויף געשטאַנען פון אונטערן אַקסעל אין זײַן זוהן (רבי שמעון׳ס) האָט זיך אויף רבי אַבא׳ס אָרט אַנידער געזעצט.

שטעה אויף מײַן קינד — האָט ער צו זײַן זוהן רבי אֶלעזר׳ן געזאָגט — דאָ אויף רבי אַבא׳ס אָרט ברויכט אַנ׳אַנדערער צו זיצען.

רבי אֶלעזר האָט זיך אויפגעשטעלט.

ער איז אַרום געגאַנגען איבער די שטוב, נאָכהער האָט ער זיך אַנידער געזעצט.

ער האָט אָנגעהויבען זאָגען גרויסע סודות.

רבי פנחס בן יאיר געהט, גרייט איהם אן אנ'ארט.

די חברותא זענען פון די רייד דערשראָקען געוואָרען, און זיי האבען זיך געזעצט נידעריגער אויף די שטוב.

רבי אלעזר און רבי אבא זיצען ביי איהם. (רבי שמעון).

ער (רבי שמעון) זאָגט ווייטער: אז מיר זענען געוועזען אין יענער „אידרא" האבען אלע געזאָגט סודות און איך אויך מיט זיי, היינט וועל איך אליין זאגען.

הערט אלע צו, מיינע רייד. עליונים ותחתונים וועלען אויך הערען.

וואויל צו מיין חלק „היינטיגען" טאג.

ער האט געזאָגט גרויסע סודות. און ווייטער האט ער געזאָגט:

דו רבונו של עולם ווייסט אז איך האב דאס נישט געטהוען (די סודות געזאָגט) פאר מיין כבוד וועגען, אדער פאר מיין פאטער'ס כבוד וועגען, נאר פון וועגען מיר, איך זאל נישט אריינגעהן בחרפה פאר דיין היכל, — איך האב געזעהען אז הקדוש ברוך הוא מיט אלע צדיקים זענען מסכים (איינשטימונג) מיט מיר.

איך זעה ווי אלע זענען זיך משמח מיט מיין שמחה אזוי ווי א חתונה און אלע זענען אנגעבריים לעולם הבא אין מיין שמחה.

וואויל איז צו מיין חלק.

רבי אבא זאגט: ווען די הייליגע ליכט (רבי שמעון) האט אויסגעלאָזט די רייד, האט ער אויפגעהויבען זיינע הענד און האט אנגעהויבען — ווינען און לאכען.

ער האט געוואָלט נאך עפעס מגלה זיין.

ער זאגט: אויף א זאך וואס איך האב מיינע גאנצע יאהרען זיך מצער געוועזען, אצונד גיעט מען מיר נישט קיין רשות דאס מגלה צו זיין.

ער האט זיך געשטארקט און האט זיך אויפגעזעצט און האט זיך געבוקט דריי מאהל, און קיינער פון זיי האט נישט געקאנט קוקען אויף זיין ארט. אויף איהם אליין האבען זיי זיך גאר נישט איינגעשטעלט צו קוקען

ער זאגט: מויל, מויל, דו האסט זוכה געוועזען צו דעם אלעם, דיין קוואל איז נישט דערטרונקען געוואָרען, דיין קוואל גייט אויף און הערט נישט אויף. אויף דיר (צום מויל) איז געזאגט געוואָרען דער פסוק „ונהר יוצא מעדן" און ווידער שטייט „כמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו" — אצונד בין איך אויף מיר מעיד, אז מיינע אלע יאהרען האב איך געהאפט אויף דעם „היינטיגען" טאג, ווארום דער טאג איז געקרוינט געוואָרען.

אצונד וועל איך מגלה זיין, זאכען פאר דעם אויבערשטען, ווארום אלע זענען געקרוינט אויף מיין קאפף.

ער האט אנגעהויבען זאגען סודות.

נאכהער האט ער געזאגט „כי שם צוה ד׳ את הברכה חיים" אז ער האט אויסגעלאזט דאסווארט „חיים" זענען זיינע רייד שטיל געווארען.

רבי אבא האט די ווערטער געשריבען און ווייטער האט ער שוין נישט געוואוסט צו שרייבען. ער האט אויפגעהויבען זיין קאפ, ער האט אבער גאר נישט געקאנט זעהען, ווארום די-ליכטיגקייט איז געוועזען „צו" גרויס.

ער איז זעהר דערשראקען געווארען און האט אנגעהויבען ציטערען.

א קול האט געשריען „אורך ימים ושנות חיים ושלום יוסיפו לך"

א צווייט קול האט געשריען „חיים שאל ממך נתת לו אורך ימים עולם ועד".

דעם גאנצען טאג איז דאס פייער געוועזען אינ׳ם הויז.

קיינער האט נישט געקענט צו איהם צוקומען איבער די גרויסע ליכטיגקייט און פלאם פייער וואס האט געבען איהם געהערשט.

א גאנצען טאג איז רבי אבא געפאלען אויף דרערד און האט געשריען.

דאס פייער איז אוועקגעגאנגען...

די הייליגע ליכט רבי שמעון „קודש קדשים" איז אפגעטהוען געווארען פון דער וועלט. ———————

ער איז געלעגען אינ׳ם בעט, זיין פנים האט געלויכטען מיט א גלאנצקייט.

זיין זוהן רבי אלעזר איז צו איהם צוגעגאנגען. ער האט גענומען זיינע הענד און האט זיי געקושט.

רבי אבא האט געקושט צו די ערד וואס אונטער זיינע פיס.

די חברותא האבען אנגעהויבען וויינען און האבען נישט געקאנט רעדען.

רבי אלעזר (דער זוהן) איז געפאלען דריי מאהל און האט נישט געקאנט עפענען די מויל.

נאכ׳ן האט ער (דער זוהן) אנגעהויבען:

אבא, אבא, אצונד פארוואגלען די חיות, און די פויגלען טהוען שוועבען און זערען איין געטהוען אין דעם „גרויסען טאג" און די חברותא טרונקען בלוט.

רבי חייא האָט געזאָגט: ביז איצטער האָט אויף אונז משתדל געוועזען דער „בוצינא קדישא״, און היינט איז נישטאָ קיין צייט נאָר מען זאָל זיך מיט איהם, מיט זיין כבוד משתדל זיין.

רבי אֶלעזר און רבי אבא האָבען איהם געבּראַכט אויף דער מטה.

די שטוב האָט אָנגעהויבּען שמעקען מיט זעהר אַ טהייערען געשמאַק.

קיינער אויסער רבי אֶלעזר און רבי אבא האָט איהם נישט משמש געוועזען.

עס איז געוואָרען אַ „וויכוח״ צווישען די שטעדט וואָס אַרום איהם, איטליכער האָט געוואָלט אַז ער זאָל ביי זיי ליגען.

די „מטה״ איז פון שטוב אַרויס אין דער לופטען, און אַרום איהר (די מטה) האָט געפלאַמט אַ גרויס פייער.

אַ קול האָט געשריען: „זאַמעלט אייך איין צו די הילול״.

אַ צווייטע קול האָט געשריען: דאָס איז דער מענטש וואָס האָט געמאַכט שטורימען די ערד און האָט געמאַכט ציטערען די ממלכות, וויפיעל דינים ווערען היינטיגען טאָג געשטילט, צוליעב רבי שמעון בן יוחאי.

וואויל איז צו זיין חלק „למעלה ולמטה״.

אויף איהם איז געזאָגט געוואָרען דער פסוק: „ואתה לך לקץ ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין״.

56.

די קראַנקהייט פון רבי אֶליעזר׳ן.

ווען די תלמידים זענען געגאַנגען מבקר זיין ר׳ אֶליעזר׳ן (וואָרום ער איז דעמאָלט געווען קראַנק געוועזען) האָבען זיי איהם געבעטען אַז ער זאָל זיי זאָגען ווי אַזוי זיי זאָלען זיך פיהרען כדי זיי זאָלען קענען זוכה זיין צו עולם הבא. האָט ער זיי געענטפערט: איהר זאָלט זעהען צו אָפּהיטען די דריי זאַכען: א) איהר זאָלט זעהען צו בכבוד האַלטען אייערע חברים. ב) אייערע קינדער זאָלט איהר האַלטען צווישען

תלמידי הכמים און ג) אַז איהר דאַוונט זאָלט איהר אין זינען האָבען פאַר וועמען איהר דאַוונט, און אַזוי אַרום וועט איהר זוכה זיין צו עולם הבא.

57.

די קראַנקהייט פון רבי יוחנן בן זכאי.

רבי יוחנן בן זכאי איז קראַנק געוועזען און זיינע תלמידים זענען צו איהם געקומען מבקר זיין. אַזוי ווי ער האָט זיינע תלמידים דערזעהען האָט ער אָנגעהויבען שטאַרק צו וויינען, זיי האָבען איהם געפרעגט פאַר וואָס ער וויינט האָט ער געענטפערט: ווען מען וואָלט מיך געפיהרט צו אַ מלך אַ פראָסטער „בשר ודם" וואָס אויך ער איז „היינט דאָ און מאָרגען דאָרט" וואָס אַז ער כעס'ט איז עס נישט קיין אייביגער כעס און וואָס ער טהוט איז נישט אויף אייביג, וואָרום מען קען דאָך איהם איבערבעטען מיט רייד אָדער זיך אָפּלייזען פאַר געלד וואָלט איך אויך געוויינט. מכל שכן יעצט וואָס מען פיהרט צו דעם „קעניג איבער אַלע קעניגען" וואָס אַלעס זיינס איז אַנ'אייביגקייט און איהם קען מען פאַר קיין געלד נישט אונטערקויפען, און נאָך מעהר ער האָט צוויי וועגען פאַר מיינטוועגען, אַ גהינם און אַ גן עדן, און איך ווייס נישט ווי מיין אָרט וועט זיין דאָ מוז איך דאָך אויף געוויס שטאַרק וויינען, די תלמידים האָבען איהם געבעטען אַז ער זאָל זיי בענטשען האָט ער זיי געבענטשט מיט דעם: „עס זאָל אויף אייך זיין דער ווילען אַז איהר זאָלט מורא האָבען פאַר'ן אויבערשטען אַזוי ווי פאַר אַ בשר ודם". האָבען איהם די תלמידים געפרעגט: רבי וואָס מיינט מען דערמיט? האָט ער זיי געענטפערט: אַז אַ מענטש בעת ער טהוט אַנ'עולה אַנטקעגען אַ צווייטען היטעט ער זיך אַז יענער זאָל דאָס נישט זעהען וואָרום ער האָט שטאַרק מורא דערפאַר.

בעת ער האָט געהאַלטען פאַר די פטורה האָט ער געהייסען זיי זאָלען אַרויסנעמען פון שטוב אַלע כלים כדי זיי זאָלען נישט טמא ווערען, און נאָכ'ן האָט ער געהייסען מאַכען אַנ'אָרט פאַר חזקיהו דער קעניג פון יהודא.

58.

רַבִּי עֲקִיבָא אִין גֶעפֶענְגֶענִישׁ.

דאָס „מלכות־יון" האָט אַמאָהל גוזר געוועזען אַז ווי מען וועט זעהען אַ יודען זיצען און לערנען זאָל מען איהם איינזעצען אין אַרעסט. רבי עקיבא איז געזעסען און האָט געלערענט מיט אנ'עדה יודען, און אין מיטען לערנען איז צו איהם צו געקומען פפוס בן יהודא און האָט צו איהם געזאָגט: דו האָסט גאָר נישט קיין מורא פאַר דער גזירות המלכות, דו ווייסט דאָך אַודאי גאַנץ גוט דעם איסור וואָס איז חל אויף אַייך, און דעם פסק וואָס ס'קומט אַייך פאַר אַזאַ זאַך ווי צו זיצען און לערנען, העֶר אוים — האָט איהם רבי עקיבא געענטפערט — אַמאָהל איז אַ פוקס פאַר אַ טייך אַ דורך־געגאַנגען און האָט געזעהען ווי פיש זאַמלען זיך אַיין אויף אַנ'אָרט. וואָס לויפט איהר — האָט זיי דער פוקס געפרעגט — מיר אַנטלויפען פאַר די נעטצען וואָס די פישער פערשפרייטען אונז צו חאַפּען — האָבען זיי דעם פוקס געענטפערט. ברויכט איהר דאָך נישט צו אַנטלויפען — האָט דער פוקס צו זיי ווייטער גערעדט — קומט אַרוים אויף די יבשה וועל איך מיט אַייך בעזאַמען וואהנען אַזוי ווי מיינע עלטערען האָבען צו זאַמען מיט אייערע עלטערען געוואהנט. דו ביסט דאָס דער קלוגסטער פון אַלע חיות אַזוי ווי מען זאָגט אויף דיר — האָבען די פיש צו איהם געענטפערט — מיר זעהען אַז דו ביסט אַ גרויסער טפש, דאָ ווי מיר קענען לעבען האָבען מיר מורא צו זיין, אַ קל וחומר אויף דעם אָרט וואָס שאַדט אונז צום לעבען אַז מיר קענען אויף קיין פאַל נישט זיין, (דאָס האָט רבי עקיבא געזאָגט צו פפוס בן יהודא בדרך משל) — אַזוי איז דאָ — האָט רבי עקיבא צו איהם (פפוס בן יהודא) געזאָגט — מה דאָך אַז מיר זיצען אין לערנען האָבען מיר מורא אַז מיר וועלען גאָר נישט לערנען וועט דאָך אונז ערגער זיין.

אין אַ גאַנץ קורצע צייט איז דער מלך דער פון געוואָהר געוואָרען און מען האָט רבי עקיבא'ן איינגעזעצט אין תפיסה. אויך פפוס בן יהודא האָט מען אינאיינעם מיט רבי עקיבא'ן איינגעזעצט. פפוס בן יהודא האָט — אין די תפיסה — צו רבי עקיבא'ן געזאָגט: וואויל איז דיר וואָס מען האָט דיך פון די גמרא אַוועקגענומען, שלעכט און ביטער איז מיר, וואָס מיך האָט מען פון די נאַרישקייטען אַוועק גענומען (אין תפיסה אַריין) געוועהנטלעך האָט מען רבי עקיבא'ן גע'פסק'נט — מיתה. —

אין דער צייט וואָס מען האָט רבי עקיבא'ן אַרויסגענומען אויסצופיהרען זיין שטראָף, איז געוועזען דער זמן קריאת שמע, מען האָט איהם זיין לייב געקעמט מיט אייזערנע קאַמען, און בעת מעשׂה האָט ער אויף זיך געהאַט אַנ'עול מלכות שמים. נאָכהער האָט ער געזאָגט: מיינע גאַנצע יאָהרען האָב איך געקלערט ווי אַזוי איך זאָל מקיים זיין דעם ובכל נפשך (אפילו נוטל את נשמתך) יעצט אַז עס איז מיר

אונטער געקומען וועל איך עס אויף געוויס מקיים זיין. ער האט געזאגט שמע ישראל אז ער איז געקומען צו „אחד" האט ער אזוי לאנג געצויגען ביז וואנען די נשמה איז פון איהם ארויסגעגאנגען. פונ'ם הימעל איז איין בת קול אראפ און האט געזאגט: וואויל איז צו דיר רבי עקיבא וואס דיר איז די נשמה אויסגעגאנגען ביים ווארט — אחד. א צווייט בת קול האט געזאגט: וואויל איז צו דיר רבי עקיבא וואס דו ביזט אנגעברייט צו האבען עולם הבא.

59.

רבי חנינא האט געבעטין אז דער רעגען זאל נישט גיין און עס איז מקוים געווארען.

רבי חנינא בן דוסא איז געגאנגען אין וועג און א רעגען האט אנגעהויבען צו גיסען, דער רעגען האט איהם שטארק מצער געוועזען. „רבונו של עולם — האט ער געזאגט — די גאנצע וועלט איז אין נחת און איך בין אין צער צוליעב דעם רעגען וואס איז פונקט אנגעקומען אין מיטען מיין וועג" — האט באלד אויף געהערט צו רעגענען. אז ער איז אהיים געקומען האט ער ווידער געזאגט „רבונו של עולם די גאנצע וועלט איז אין צער ווייל זיי ברויכען צו האבען רעגען און איך זאל זיין אין נחת" — ארויסזאגענדיג דאס האט באלד ווידער אנגעהויבען צו רעגענען.

60.

די מעשה פון רבי נחום איש גם זו (זעהר װאונדערליך).

רבי נחום איש גם זו *) איז געלעגען אין א שטוב וואס איז געוועזען זעהר

*) גם זו, איז דער טייטש: אויך דאס, ווייל וואס פאר א זאך עס האט זיך איהם

אַנ'אַלטעֶ און האָט געֶהאַלטעֶן בּײַם אײַנפאַלעֶן. עֶר איז געֶװעֶזעֶן רחמנא ליצלן בּלינד אויף די אויגעֶן, געֶלעֶנקט די העֶנד און קײן פּיס האָט עֶר אויך נישט געֶהאַט, אויסעֶר דעֶם אַלעֶם איז זײַן קעֶרפּעֶר פיעל געֶװעֶזעֶן מיט פעֶרשידעֶנעֶ צרעת'ן. עֶר איז געֶלעֶגעֶן אין אַזאַ בּעֶט װאָס די פּיס פונ'ם בּעֶט זעֶנעֶן געֶשטאַנעֶן אין שיסלעֶן װאַסעֶר, כּדי קײן מילבּעֶן זאָלעֶן צו איהם נישט קעֶנעֶן צוקומעֶן. אײנמאָהל האָבּעֶן איהם די תלמידים געֶװאָלט פון שטוב אַרױסנעֶמעֶן, געֶװעֶהנדליך איז אין שטוב אַנדעֶרעֶ זאַכעֶן אַחוץ עֶר — געֶװעֶזעֶן און זײ האָבּעֶן געֶװאָלט פריהעֶר איהם אַרױסנעֶמעֶן נאַכהעֶר — די זאַכעֶן. נעֶמט די זאַכעֶן פריהעֶר פון שטוב אַרױס נאַכהעֶר װעֶט איהר מיך אַרױסנעֶמעֶן — האָט עֶר צו זײ געֶזאָגט — װאָרום כּל זמן איך בּין דאָ אין שטוב איז די שטוב אויך דאָ. זײ האָבּעֶן די זאַכעֶן פריהעֶר פון שטוב אַרױסגעֶנומעֶן אַזױ װי עֶר האָט זײ געֶהײסעֶן און נאָכ'ן האָבּעֶן זײ איהם פון שטוב אַרױס געֶנומעֶן, אַזױ װי זײ האָבּעֶן איהם פון די שטוב אַרױס געֶנומעֶן איז די אינגאַנצעֶן צופאַלעֶן, רבּי — האָבּעֶן איהם די תלמידים — פאַר גרױס װאונדעֶר — געֶפרעֶגט — אַז די בּיסט יאָ אַזאַ גרױסעֶר צדיק טאָ פאַרװאָס זעֶנעֶן אויף דיר אַזעֶלכעֶ יסורים? העֶרט אוים װעֶל איך אײך דעֶרצעֶהלעֶן האָט עֶר צו זײ געֶזאָגט און עֶר האָט דעֶרצעֶהלט: געֶװעֶזעֶן איז דאָס אין דעֶר צײַט װאָס איך בּין צו מײַן שװעֶר געֶגאַנגעֶן און האָב מיט זיך מיט געֶפיהרט דרײַ אײזלעֶן, אויף אײן אײזעֶל האָב איך געֶהאַט — עֶסעֶנװאַרג, אויפ'ן צװײטעֶן — געֶטראַנקעֶן און אויפ'ן דריטעֶן — פעֶרשידעֶנעֶ קלײדעֶר. אין די זעֶלבּעֶ צײַט איז צו מיר אַנ'אָרימאַן צו געֶקומעֶן און האָט מיך אָפּגעֶשטעֶלט אין װעֶג און עֶר האָט בּײַ מיר געֶבּעֶטעֶן — עֶפּיס עֶסעֶן, און איך האָב איהם געֶענטפעֶרט: װאַרט אונטעֶר אַבּיסעֶל בּיז װאַנעֶן איך װעֶל דעֶם אײזעֶל אויפבּינדעֶן. דעֶרװײַל, אײדעֶר איך האָב דעֶם אײזעֶל אויפגעֶבּינדעֶן, איז דעֶר אָרימאַן פאַר שרעֶקליכעֶן הינגעֶר נױט — געֶשטאָרבּעֶן. דאָס טרעֶפונג האָט אויף מיר אַ שטאַרקעֶן אײנדרוק געֶמאַכט און איך בּין אויף זײַן פּנים געֶפאַלעֶן און האָב געֶזאָגט די אויגעֶן װאָס האָבּעֶן זיך אויף דײַנעֶ אויגעֶן נישט דעֶרבּאַרעֶמט — זאָלעֶן בּלינד װעֶרעֶן, די העֶנד — זאָלעֶן געֶלעֶנקט װעֶרעֶן און די פּיס מײַנעֶ — זאָלעֶן אָפּגעֶהאַקט װעֶרעֶן, און עֶס איז נאָך מיר װײניג געֶװעֶזעֶן, איך האָב נאָך צו זיך נישט געֶקעֶנט קומעֶן און האָב נאָך געֶשאָלטעֶן מײַן גאַנצעֶן קעֶרפּעֶר אַז עֶר (דעֶר קעֶרפּעֶר) זאָל פיעל װעֶרעֶן מיט צרעת. — די תלמידים האָבּעֶן דאָס דעֶרהעֶרט האָבּעֶן זײ אין אַ געֶװײן געֶזאָגט: װײ איז צו אונז װאָס מיר זעֶהעֶן דיך אין אַזאַ מעמד (שטאַנד). האָט עֶר (רבי נחום איש גם זו) צו זײ (צו די תלמידים) געֶזאָגט: װײ װאָלט מיר געֶװעֶזעֶן אַז איהר װאָלט מיך אין אַזאַ מעמד װי איצטעֶר — נישט געֶטראָפעֶן.

געֶטראָפעֶן, אַפילו עֶפּיס שלעֶכטס האָט עֶר געֶזאָגט „גם זו לטובה" אויך דאָס איז צום גוטעֶן. דעריבּעֶר האָט מעֶן איהם געֶרופעֶן „נחום איש גם זו".

61.

די וואונדער וואס חוני המעגל האט בעוויזען מיט א רעגען.

ד... שטייגער איז אז ראש חדש אדר — רעגענט, איינמאהל האט זיך געטראפען (בימי חכמי התלמוד) אז עס איז שוין געהאט באלד פאריבער דער גאנצער חודש אדר און קיין רעגען האט מען נישט געזעהען. מען האט געשיקט צו חוני המעגל*) אז ער זאל עפּיס זעהען צוטהוען דערצו. ער האט מתפלל געוועזען צום אויבערשטען אז ער זאל שיקען — רעגען. ער האט (צום רבונו של עולם) געזאגט: איך שווער ביי דיין נאמען דעם גרויסען אז איך וועל פון דאנען נישט אוועקגעהן ביז וואנען ס'וועט אנהויבען צו רעגענען.

באלד האט אנגעהויבען א גאנץ קליינער רעגען צו געהן.

האט ער (חוני המעגל) ווייטער געזאגט: רבונו של עולם נישט אזוי האב איך געמיינט. און באלד איז זעהר א שטארקער רעגען פונ'ם הימעל אראפּ. דער רעגען איז געוועזען אזוי שטארק אז מען הייט איבערגעמאסטען א קראפּלע האט זי געהאט — א קווארט. זיי האבען געזעהען אז דער רעגען איז זעהר א שרעקליכער האבען זיי איהם געפרעגט צו דער אויבערשטער וויל חרוב מאכען די וועלט, האט ער ווידער מתפלל געוועזען און דער רעגען איז געגאנגען שוין לייכטער. נאכהער האבען זיי איהם געבעטען אז אזוי ווי ער האט געפּוילט אז ס'זאל געהן רעגען זאל ער ווידער פּועל זיין מיט זיינע תפילות אז דער רעגען זאל אויפהערען. ער האט אפילו נישט געוואלט צוליעב טהוען ווייל אז מען האט צופיעל טובה ברויך מען נישט צושטערען נאר פונדעסטוועגען האט ער זיך געהייסען ברענגען אנ'אקס (ס'איז געוועזען ווען ס'בית המקדש איז נאך געוועזען) וואס ער זאל דערויף מתודה זיין און ער האט מתודה געוועזען פאר'ן אויבערשטען מיט דעם לשון: רבונו של עולם, דאס פאלק וואס די האסט פון לאנד מצרים ארויסגענומען קען נישט בייששטיין צופיעל פורעניות (שטראף) אדער צופיעל טובה דאריבער בעהט איך דיך אז דער רעגען זאל זיך ענדיגען. — באלד איז געקומען א ווינד, די וואלקענעס זענען זיך פונאנדער געגאנגען, די זון האט אנגעהויבען צוריק ווי תמיד צושיינען, און דער עולם איז ארוים אויפ'ן פעלד און האט געקליבען — שוואמען.

רבי שמעון בן שטח איז פון די מעשה געוואהר געווארען, האט ער צו איהם געזאגט: ווען די ביסט נישט „חוני" וואלט איך דיך אינ'ם חרם געלייגט, נאר וואס זאל איך טהוען אז דער אויבערשטער פיהרט זיך מיט דיר ווי א געטרייער

---

*) אינ'ם צווייטען נומער (№ 62) שטייט ווער דער חוני המעגל איז געוועזען.

פאַטער וואָס חאַטש דאָס קינד האָרבט איהם נישט, פונדעסטוועגען ברענגט ער איהם פערשידענע צוקערקעס.

62.

געשלאָפען זיעבציג יאָהר.

איינמאָהל איז חוני המעגל געגאַנגען אין וועג און האָט געזעהען ווי איינער פלאַנצט ביימער, האָט ער איהם געפרעגט ווי לאַנג ברויך דויערען אַז די ביימער זאָלען פון זיך עפּיס אַרויס געבען, האָט ער געענטפערט אַז זיעבציג יאָהר ברויך דויערען ביז וואַנען די ביימער וועלען קענען עפּעס אַרויסגעבען. רעכנסטו נאָך צו לעבען זיעבציג יאָהר? — האָט איהם חוני המעגל געפרעגט — ניין, האָט דער פלאַנצער צו חוני המעגל געענטפערט, איך רעכען נישט אַזוי לאַנג צולעבען נאָר אַזוי ווי מיין טאַטע האָט איינגעפלאַנצט פאַר מיינטוועגען אַזוי פלאַנץ איך אַז עס זאָל זיין פאַר מיינע קינדער און קינד־קינדער'ס וועגען. — חוני המעגל האָט זיך דאָרט אַנידער געזעצט און ער איז איינגעשלאָפען.

אַ פעלזען שטיין האָט איהם באַדעקט און ער איז אַזוי געשלאָפען זיעבציג יאָהר. ענדע זיעבציג יאָהר איז ער אויף געקומען, און האָט געזעהען ווי איינער קלויבט פירות פון די געפלאַנצטע ביימער, האָט ער איהם געפרעגט צו ער איז דאָס דער איינער וואָס האָט די ביימער געפלאַנצט, האָט ער געענטפערט — ניין, איך בין נישט דער איינער וואָס האָט די ביימער געפלאַנצט, די ביימער האָט מיין זיידע פערפלאַנצט. אַזוי — האָט חוני המעגל צו זיך גערעדט — אַזוי, בין איך דאָך אויף דעם אָרט זיעבציג יאָהר געשלאָפען!

ער איז געגאַנגען אין שטאָדט אַריין און האָט זיך נאָך געפרעגט צו ווער ווייסט ווי חוני המעגל'ס זוהן וואָהנט, האָבען זיי איהם געענטפערט אַז חוני המעגל'ס זוהן איז שוין פון לאַנג געשטאָרבען, נאָר זיינס אַן'איינינקעל איז יאָ נאָך דאָ. — ער האָט זיי דערצעהלט אַז ער איז דאָס „חוני המעגל" האָבען זיי איהם נישט געוואָלט גלויבען. ער איז אַוועקגעגאַנגען אין בית המדרש אַריין, און פונקט האָט ער געטראָפען ווי די רבנן רעדען צווישען זיך אַזעלכע חידושים וואָס ער (חוני המעגל) האָט זיי מחדש (אויפגעטהוען) געוועזען. די אַלע זאַכען וואָס זיי (די רבנן) איז שוועהר געוועזען אין'ם לערנען, האָט ער (חוני המעגל) זיי פאַרענטפערט. — ער האָט זיי געזאָגט אַז ער איז „חוני המעגל" האָבען זיי איהם אָנגעקוקט און האָבען

איהם נישט געוואָלט גלויבען, און זיי האָבען איהם נישט אָפּגעגעבען דעם כבוד ווי איהם געקומען איז, ער האט דערפון געהאט שטארק חלשות הלב און ער האָט געבעטען ביים רבונו של עולם אז ער זאָל איהם דעם טוידט צושיקען, און ער איז געשטאָרבען.

63.

רבי ינאי האט געיאגט א שלאנג.

רבי ינאי בעת ער האָט געדרשנט האָט ער דערזעהען א בייזען שלאנג געהן. פון וועלכע זייט ער האָט איהם (דעם שלאנג) גענומען יאָגען, איז ער אלץ צוריק געלאָפען. רבי ינאי האָט דאָס דערזעהען האָט ער געזאָגט: איהר זאָלט וויסען אז דער שלאנג איז געשיקט געוואָרען טהוען א שליחות. — אביסעל שפּעטער איז מען אין שטאָדט געוואָהר געוואָרען אז דער שלאנג האָט געביסען צו א מענטש און ער האָט איהם געהרג'ט.

64.

אין וועלכען זכות מען לעבט.

רבי ישמעאל בן רבי יוסי האָט געפרעגט צו רבי'ן אין וועלכען זכות די פון בבל לעבען האָט ער געענטפערט: די פון בבל לעבען אין דעם זכות פון די תורה וואָס דאָרטען ווערט געלערענט; די פון די שטאָדט ירושלים לעבען — אינ'ם זכות פון מעשר וואָס זיי גיעבען און די פון חוץ לארץ לעבען — אינ'ם זכות וואָס זיי האַלטען דעם שבת און רוהען אין איהם.

65.

רבי תנחומא האט געבעהטען אויף רעגען.

אין רבי תנחומא'ס צייטען האט זיך געמאכט א הונגער ווייל עס איז נישט געגאנגען קיין רעגען. די שטאדט איז געקומען צו איהם פרעגען וואס זיי זאלען טהוען האט ער זיי געהייסען גוזר תענית זיין. זיי האבען געהאלטען דעם תענית און קיין רעגען איז נאך אלץ נישט געגאנגען זענען זיי ווייטער צו איהם געקומען פרעגען וואס זיי זאלען טהוען. געהט און גיעט צדקה. — האט ער זיי דאס מאהל געזאגט — זיי האבען אנגעהויבען צו געבען צדקה. — איינמאהל האבען זיי געזעהען ווי איינער גיעט צדקה זיינם א געוועזען ווייב — א גרושה, זענען זיי געגאנגען און האבען דאס דערצעהלט צו רבי תנחומא'ן. ער האט געהייסען אז זיי זאלען איהם ברענגען און זיי האבען איהם געבראכט צו רבי תנחומא'ן. רבי תנחומא האט איהם געפרעגט פארוואס ער האט געגעבען צו זיין גרושה — געלד האט ער געענטפערט: איך האב געזעהען אז זי איז אין א צרה האב איך אויף איהר רחמנות בעקומען און האב איהר — געלד געגעבען. רבי תנחומא האט דאס דערהערט האט ער זיין פנים צום הימל אויפגעהויבען און האט געזאגט: רבונו של עולם מה דאך די גרושה וואס איהר קומט נישט ביי איהם קיין מזונות און אויך ער ברויך איהר קיין מזונות נישט צוגעבען און פונדעסטוועגען האט ער אויף איהר רחמנות געקריגען און ער האט איהר יא געגעבען, מיר — וואס מיר זענען דיינע געליעבסטע קינדער, די קינדער פון אברהם, יצחק און יעקב און די ביזט א גאט אנ'ערבארמיגער ברויכסט דאך אודאי אויף אונז רחמנות צו האבען. — נאך די רייד האט אנגעהויבען צו רעגינען.

66.

דער ויכוח פון די מטרוניתא מיט רבי יוסי'ן.

די מטרוניתא האט געפרעגט רבי יוסי בר חלפתא און וויפיעל טעג דער אויבערשטער האט בעשאפען די וועלט האט ער געענטפערט אז אין זעכס טעג האט דער אויבערשטער די וועלט בעשאפען. וואס טהוט ער פון דענסטמאהל אן ביז היינט? האט די מטרוניתא ווידער געפרעגט רבי יוסי'ן — פון דאמאלסט אן איז ער

עוסק אין מזווג זיווגים, די פרוי זאָל געהערען צו יענעם מאַן א. ז. וו. אַזוי דאָס איז עס — האָט די מטרוניתא זעהר פערוואונדערט צו רבי יוסי'ן געזאָגט — דאָס וועל איך דאָך אויך קענען טהוען. ווארום איך האָב אַזוי פיעל קנעכט אין דיענסטען קען איך זיי דאָך מזווג זיין אין איין שעה. אַזוי — האָט איהר רבי יוסי געענטפערט — אַז ביי דיר איז דאָס טאַקי אַזוי גרינג איז עס אָדער ביים אויבערשטען שווערער ווי קריעת ים סוף. — זי איז פון איהם אַוועקגעגאַנגען און זי האָט צוזאַמען בערופען איהרע אַלע בעדינער: טויזענד קנעכט און טויזענד דיענסטען. זי האָט זיי אויסגעשטעלט אין שורות און זי האָט געזאָגט: „דער זאָל נעמען די און יענע דעם" אַזוי האָט זי מזווג געוועזען איהרע צוויי טויזענד דיענער'ס אין איין נאַכט. — אויף צומאָרגענס האָט קיין איינער פון די בעדיענער נישט געהאַט קיין גאַנץ אָבער ווארום זיי האָבען נישט בעשטאַנען אויף זייער הערינטע'ס בעפעהל.

זי האָט דאָס דערזעהען האָט זי געשיקט רופען רבי יוסי'ן. אַז ער איז צו איהר געקומען האָט זי איהם געזאָגט: יעצט זעה איך אַז ס'איז אמת וואָס דו האָסט מיר געזאָגט. אייער תורה איז אמת און אַלעס וואָס ביי אייך איז שעהן און גוט.

67.

אַ שלאַנג האָט פערגיפטעט אַחתן אין דערצייט פונ'ם „חתן מאָהל".

איינער פון די גאַנץ רייכע לייט האָט התונה געמאַכט זיין זוהן און האָט פאַר־בעטען געסט צו זיך אויף די מאָהלצייט. אין מיטען עסען האָט ער געזאָגט צום חתן „געה אין קעלער אריין און ברענג ארויף — ווייןˮ דער חתן איז אראָפּ געגאַנגען אין קעלער טהוען דאָס וואָס דער פאָטער האָט איהם געהייסען. זייענדיג אין קעלער איינער אַליין איז צו איהם אַ שלאַנג צוגעגאַנגען האָט איהם אַ ביס געטהון און ער איז געפאַלען — טוידט. דער פאָטער זיינער האָט געזעהען אַז ער זאָמט זיך אַ צייט און ער איז נאָך נישטאָ איז ער אַליין אראָפּ אינ'ם קעלער זעהען די סיבה פארוואָס דער זוהן זיינער איז נאָך נישטאָ. ווי ערשטוינט איז ער אָדער געוואָרען אַז ער האָט געזעהען אין וואָס פאַר אַ לאַגע זיין זוהן, דער חתן, געפינט זיך. העלפען האָט ער זיך גאָר נישט געקאָנט, און ער האָט זיך געשטאַרקט און איז ארויף אין שטוב. זעהענדיג אַז ס'האַלט שוין ביים בענטשען האָט ער צו די געסט געזאָגט: בענטשט נישט קיין

ברכת חתנים נאָר בּענטשט ברכת אבלים. זיי האָבּען אַלע פערשטאַנען וואָס ער מיינט דערמיט און האָבּען זיך שטאַרק מצער געוועזען דערויף.

68.

רַבִּי חֲנַנְיָה אִיז מִיט זַיין תְּפִלָּה מְחַיֶה דָאס וַוייבּ.

רבי חנניה בן חכינאי און רבי שמעון בן יוחאי האָבּען בּיידע געלערענט בּיי רבי עקיבא'ן. געלערענט האָבּען זיי דרייצעהן יאָהר נאָכאַנאַנד. רבי שמעון בן יוחאי האָט געוויסט וואָס בּיי איהם אין שטוב הערט זיך, רבי חנניה — האָט ניט געוויסט. איינמאָהל האָט רבי חנניה'ס ווייבּ געשיקט צו איהם אַ בּריעף אַז ער זאָל אַהיים קומען און זאָל חתונה מאַכען זייער טאָכטער. ער האָט נישט געוואָלט מבטל זיין פונ'ם לערנען און ער האָט רבי עקיבא'ן נאָר נישט דערצעהלט פונ'ם בּריעף. איינמאָהל האָט רבי עקיבא אין מיטען לערנען געזאָגט: דער וואָס האָט אַ טאָכטער חתונה צו־מאַכען זאָל ער אַהיים פאָהרען צו הויז און איהר חתונה מאַכען. רבי חנניה האָט פערשטאַנען אַז דאָס מיינט מען — איהם וואָרום רבי עקיבא האָט דאָס געזעהען מיט רוח הקודש. ער האָט געבּעטען בּיי רבי עקיבא'ן רשות (ערלויבּעניש) און ער איז אַהיים געפאָהרען. אַהיים קומענדיג האָט ער געטראָפען זיין דירה נישט אויף דעם איינענעם אָרט, וואָרום זיי האָבּען זיך נעהאַט איבּערגעטראָגען דורך די צייט אין אַנ'אַנדערע וואָהנונג אַריין. ער האָט נישט געוואוסט וואָס ער זאָל טהוען, איז ער גע־גאַנגען אויף דעם אָרט ווי זיי נעמען וואַסער אָפשר וועט ער דאָרט וועמען טרעפען און אַזוי אַרום וועט ער שוין וויסען ווי זיין דירה איז. ער איז צוגעקומען צום יענעגען אָרט האָט ער געהערט ווי די ווייבּער זאָגען „חכונאי'ס טאָכטער נעם אַ קריג וואַסער" ער האָט בּאַלד דערזעהען זיין טאָכטער און ער איז איהר נאָכגעגאַנגען בּיז צו זיך אין שטוב אַריין. אַריינקומענדיג אין שטוב האָט דאָס ווייבּ זיינס פאַר גרויס איבּערראַשונג בּעקומען דעם טוירט אויפ'ן אָרט. — — —

רבונו של עולם — האָט רבי חנניה מתפלל געטהוען — דאָס איז דער שכר איהרער פאַר מיין תורה? — זיין תפלה איז אָנגענומען געוואָרען אינ'ם הימעל און דאָס ווייבּ זיינס איז לעבּעדיג געוואָרען.

69.

א מעשה פון מדרש.

דער מדרש זאגט, *) ס'איז אמאהל געוועזען א גרויסער עושר וואס האט געהאט א בת יחידה זעהר א שעהנע. די טאכטער זיינע האט שוין געהאט דריי מענער און קיין איינער האט ביי איהר לענגער נישט געלעבט ווי א טאג ווארום די אלע דריי זענען אויף צומארגענס נאך די חתונה רחמנא ליצלן געשטארבען. זי האט ביי זיך אפגעמאכט — נישט חתונה האבען ווארום זי האט נישט געוואלט אז עס זאלען צוליעב איהר נאך מענער געהן פון דער וועלט. (זי ווערט אנגערופען — קטלנית).

די קטלנית'ס פאטער (דער עושר) האט געהאט אנ'ארימען ברודער, דער ברודער האט געהאט צעהן קינדער, זיין פרנסה איז געוועזען אז ער מיט די קינדער פלעגען האקען האלץ אין וואלד און עס פיהרען אין שטאדט אריין צום פערקויפען. איינמאהל האט זיך עפיס געטראפען א סבה און זיי האבען נישט געהאט קיין האלץ צום פערקויפען און דערפאר האבען זיי א גאנצען טאג געהונגערט, ווארום זיי האבען קיינמאהל נישט פערדיענט מעהר ווי אויף דעם טאג עסען, און קיין איבעריגעס אויף צומארגענס האבען זיי קיינמאהל נישט געהאט. ויהי ממחרת, אויף צומארגענס נאך דעם הונגער טאג זענען זיי ווייטער, אזוי ווי זייער שטייגער איז געוועזען, געגאנגען אין וואלד האקען האלץ. קומענדיג אין וואלד האט דער פאטער זייערער געחלש'ת מחמת דעם וואס ער איז געוועזען אויסגעהונגערט פונ'ם נעכטיגען טאג. איינער פון די זיהן בעמערקענדיג דעם פאטער זיינעמ'ס אויסזעהן האט זיך שטארק צום הארצען גענומען און האט הייסע ביטערע טרעהרען געלאזט, ער האט ביי זיך אפגעשטומט אוועק צופאהרען אין די שטאדט ווי זיין פאטער'ס ברודער, דער גביר, וואנט, און דארט אפשר וועט איהם גאט העלפען אז ער וועט עפיס קענען דעם פאטער זיינעם א טובה טהוען אין דער פרנסה אז ער זאל שוין מעהר נישט ברויכען אזוי שוועהר צו ארבייטען, און צו הונגערען טעג. אזוי האט ער טאקע געטהוען: ער האט גענומען ערלויבעניש ביי פאטער און מוטער זיינע און ער האט זיך געזעגענט און איז פון זיין שטאדט אוועק געפאהרען.

ער איז אריינגעקומען צו זיין פעטער אין שטוב אריין. אזוי ווי זיי האבען איהם דערזעהען זענען זיי שטארק פרעהליך געווארען, און האבען איהם אויפגענומען זעהר איידעל. זיי האבען איהם געפרעגט וואס ביי איהם און שטוב הערט זיך וואס די עלטערען מאכען און ער האט זיי אלסדינג דערצעהלט. ער האט זיך מיט זיי אוועק

*) מדרש תנחומא פרשת האזינו —

געפרעהט זיעבען טאג. זייענדיג דארט א וואך צייט האט דעם פעטער זיינעם'ס טאכטער געפונען חן ביי איהם אין די אויגען און ער האט געוואלט דוקא מיט איהר חתונה האבען. ער האט בעשלאסען דאס דאזיגע איבערצוגעבען זיין פעטער. איינמאהל ביי א פאסענדע געלעגענהייט איז ער צוגעגאנגען צו זיין פעטער און ער האט געזאגט: פעטער איך באגער פון אייך א שטיקעל טובה אז איהר זאלט עס מיר טהוען נאר איך קען דאס אייך פריהער נישט פערטרויען ביז וואנען איהר וועט מיר שווערען אז איהר וועט עס מיר צוליעב טהוען. דער פעטער האט גערעכענט אז סיי ווי סיי מעג ער איהם צו שווערען, ווייל — האט ער גערעכינט — מן הסתם וויל ער עפעס געלד אדער מתנות פון איהם און דאס וויל ער טאקי צוליעב טהוען, ווייל דער בחור האט ביי איהם אין די אויגען — געפעליגקייט געפינען. (אין אמת'ן איז דער בחור געוועזען זעהר א שעהנער און אויך א קלוגער) דער פעטער האט איהם געשוואוירען און ער האט איהם דערצעהלט אז זיין פערלאנג איז — חתונה צו האבען מיט זיין טאכטער — ער (דער פעטער) האט איצטער דערהערט וואס זיין ברודער'ס זוהן'ס באגער איז געוועזען און וואס ער האט דערמיט געמיינט, האט ער שטארק חרטה געהאט אויף די שבועה וואס ער האט געשוואוירען, נאר דאך האט ער גערעכענט זיך צולאזען די שבועה מתיר זיין און אבי עס זאל ווידער נישט געהן א'נפש פון דער וועלט. ער האט צו איהם געזאגט: אלעס אין דערוועלט וועל איך דיר צוליעב טהוען נאר דאס איינע ווי חתונה צו האבען מיט מיין טאכטער — נישט, ווייל איך וויל נישט איינשטעלען דיך, נאר איך וועל דיר געבען וואס דיין הארץ נאר געליסט און אבי שלאג דיר דאס פונ'ם קאפ ארויס. ער האט נישט געוואלט הערען קיין איינרעדעניש און ער האט זיך געהאלטען ביי זיינס „דער פעטער האט געשוואוירען וועט נישט געהן פערלוירען". ער — דער פעטער — האט געזעהען אז ער וועט מיט איהם גאר נישט מאכען, ס'איז פערפאלען ער וועט איהם מוזען צוליעב טהוען איז ער אריינגעגאנגען צו זיין טאכטער אין צימער אריין און ער האט איהר אלסדינג דער־צעהלט. זי האט זיך שטארק פונאנדער געוויינט און האט געזאגט. רבונו של עולם איך בעהט דיך טהו מיר צוליעב און זאל ער חאטש שוין בלייבען לעבען און זאל אויף איהם נישט זיין אויסגעגאסען דער צאר'ן פון מיינע געוועזענע מענער. ער דער פאטער איהרער האט מיט איהר צוזאמען מיט געוויינט און זיי האבען איינגעוויליגט צום בחור'ס פערלאנג.

זיי זענען געווארען „חתן כלה" און האבען אין א קורצע צייט דערנאך — חתונה געהאט. דער עושר האט געמאכט א גרויסארטיגע סעודה פאר אלע אלטע חשובע לייט פון זיין שטאדט און זיי האבען זיך שטארק געפרייט.

בעת ווען דער חתן איז געגאנגען צו די חופה איז צו איהם צוגעקומען אנ'אלטער גרויער מאנן, דאס איז געוועזען אליהו הנביא ז"ל און האט צו איהם געזאגט: בעת די וועסט זיצען און עססען וועט צו דיר צוקומען אנ'ארימאנן, אז דו וועסט איהם דער־זעהען זאלסטו איהם צו דיר צו רופען, איהם זעצען נעבען דיר און זאלסט איהם געבען צו עססען און צו טרינקען וויפיעל ער וועט נאר אליין וועלען, אז דו וועסט אזוי טהוען וועט דיר גאט העלפען.

דער אַלטער גרויער מאַנן איז פערשוואונדען געוואָרען און דער חתן האָט זיך אַ נידער געזעצט עססען צווישען עולם. באַלד ווי מען האָט אָנגעהויבען עססען איז אריין געקומען אַנ'אָרימאַן און דער חתן האָט איהם שטאַרק מקרב געוועזען, אַזוי ווי ער האָט פריהער צוגעזאָגט. נאָכ'ן עססען האָט דער אָרימאַנן געבעטען דעם חתן אַז ער זאָל מיט איהם אריין געהן אין אַ באַזונדערען צימער, און זיי זענען אריין געגאַנגען.

הער אוים מיין קינד — האָט דער אָרימאַנן צום חתן געזאָגט — איך בין אַ שליח פונ'ם אויבערשטען, און בין געקומען דיר צונעמען יעצט דיין נשמה. איך בעהט דיך — האָט דער חתן צום אָרימאַנן געזאָגט — גיעב מיר צייט אַ יאָהר אָדער לכל הפחות אַ האַלב יאָהר אום איך זאָל מיך קענען פרייען מיט מיין ווייב. ניין האָט ער איהם געענטפערט. גיעב מיר — האָט זיך דער חתן ווידער ביים אָרימאַנן געבעטען — וואָטש לכל הפחות די שבעת ימי המשתה מנוחה צו לעבען. ניין האָט ער איהם ווידער געענטפערט: אַפילו אַ טאָג וועל איך דיר אויך נישט געבען וואָרום שוין לאַנג איז געקומען דיין צייט צו שטאַרבען. — הקיצור ער האָט זיך אָפגיבעטען אַז ער זאָל איהם ערלויבען אַריין צו געהן זיך געזעגענען מיט זיין ווייב און פון איהר רשות נעמען, און ער האָט דאָס איהם — ערלויבט.

קיין מענטשליכע פעדער איז גאָר נישט אומשטאַנד צום בעשרייבען ווי די אינערליכקייט פון זיין ווייב מיט איהרע עלטערענס הערצער האָט אויסגעזעהען; וואָרום ווען ער האָט געוואָלט אריין געהן אין זיין ווייב'ס צימער, האָט ער געטראָפען — אַ פערשלאָסענע טהיר. — פאַר וואָס די טהיר איז געוועזען פאַרשלאָסען און וואָס זי האָט אינווייניג געטהוען איז זיך לייכט פאָרצושטעלען. וואָרום ווי אַליין שוין פערשטענדליך איז, איז זי אינווייניג אייניג אַליין געזעסען און האָט מיט שטאַרקע הייסע טרעהרען געוויינט און געבעטען ביים רבונו של עולם אויף איהר יעצטיגען מאַנן, אַז זיין גורל זאָל חלילה נישט זיין אַזוי ווי איהרע געוועזענע דריי מענער'ס גורל. אין די וועלכע צייט וואָס זי איז מיט איהרע הייסע טרעהרען געוועזען בעגאָסען האָט זי דערהערט דעם קלאַפּ אין די טהיר און זי האָט די טיהר געעפינט.

דערזעהענדיג איהר מאַנן, איהר יעצטיגען מאַנן וואָס גענוג גרויסע נסים ברויך זי צו האָבען אַז ער זאָל „איהר מאַנן פערבלייבען" און זי זאָל זיך מיט איהם קענען פרייהען. איז זי מיט אַ שטאַרקען אימפעט אויף איהם אַרויף געפאַלען און מיט ברענענדע — אויסגעמישט פון גרויסע שמערצליכע ליידען און קליינע טיעף פער־באָרגענע פריידען — קושען האָט זי איהם זיין פנים באַדעקט.

נאָר באַלד האָט זי אַ ציטער נעגעבען.

ער האָט איהר דערצעהלט: הער אוים מיין ווייב: איך מוז זיך מיט דיר שיידען! און שיידען זיך טאַקי אויף אייביג וואָרום אַ מלאך אֱלקים איז דאָ און וואַרט אויף מיין נשמה, ער וויל מיר צונעמען מיין נשמה וועלכע איז שטענדיג

געוויינען פיעל מיט שמערצליכע ליידען וואָס קיינמאָהל האָט זי פון קיין נחת נישט געוויסט; די נשמה וואָס האָט יעצט געוואָלט אָנהייבען בליהען, זיך אַביסעל דערפרישען און עפּיס גוטס אויף דער וועלט צוטהוען; די נשמה, די זעלבע וואָס האָט יעצט געוואָלט דיר דיין און אויך מיין לעבען זיס מאַכען; די נשמה וועלכע איז שוין פון לאַנג דורשטיג עפּיס אַ טובה צוטהוען פאַר אייגענע אָרימע קראַנקע עלטערען. אַח ווי גרויס איז מיין אומגליק מיין! שרעקליך אומגליק! נאָר פערפאַלען „אַז מען רופט מוז מען געהן" — איך וויל זיך מיט דיר געזעגענען וואָרום עס איז שוין שפּעט.

די טהאָלען וועל איך מיט מיינע טרעהרען פאַר ימים מאַכען, און אין אַ ים פון טרעהרען, אייגענע בלוטיגע טרעהרען וועל איך מיין זינדיגע זעעלע באָדען; איך וועל טהוען כל'ע התפעלות אין דערוועלט און אַבי דיר נישט צו פערלירען. דו וועלכער האָסט מיין הארץ פערנומען; דו, וועלכער ביזט ווערטה גרעסערע גליקען אויף דיין לעבען צו האָבען; דו יונגער שעהנער בוים! וואָס שמעקענדע, זיסע און גוטע פּירות קענען פון דיר זיין! דו וועסט נישט צוליעב מיר פון דער וועלט'ם געהן.

זי האָט זיך פון איהם אַרויסגעריסען און איז אַריין געלאָפען אין דעם זעלבען צימער ווי דער „מלאך אלקים (דער אָרימאַנן) איז געזעסען און האָט מיט אונגעדולד אויסגעוואַרט דעם חתן'ס אַריין קומען.

— נישט דיר מיין איך שעהנע בלום, נישט דיר, דו קענסט נאָך לעבען אויף דער וועלט, דיין חתן מיין איך.

— מיין חתן מיינסטו? מיין גליק מיינסטו! מיין לעבען מיינסטו! מיין נשמה מיינסטו! מיינע עלטערענס לעבען מיינסטו! — מיר זאָגסטו איז נאָך דאָ צייט, וואָרום צו קען איך דען בלייבען לעבען און זעהען ווי די ווילסט מיר מיין עוויג גליק רויבען?!

זיי וויסען אַז דו מוזט מיט דעם וואָס דו ביזט געקומען — אַוועקגעהן, מיין גליק וויל נישט און וועט מיט דיר יעצט נישט אַוועקגעהן, דו האָסט נישט דאָס רעכט צו באַרויבען מיין גליק!

ווער האָט דיך דאָ אַהער געשיקט — גייט, געה און זאָג איהם אַז אין זיין הייליגער תורה שטייט: „כי יקח איש אשה חדשה וכו' ושמח את אשתו אשר לקח" (אַז איינער האָט חתונה מיט אַ ווייב און אין שטאָדט האַלט ביים ווערען אַ מלחמה, זאָל ער אין די מלחמה נישט געהן, זיין זאָל ער ביי זיך אין דער היים, פרייען זאָל ער זיך מיט זיין ווייב) און ער און זיין תורה זענען וואָהר, דאַריבער זאָלסטו מיר מיין גליק נישט שטעהרען אויף אַ האָהר! און די הייליגע תורה פאָדערט נישט אַזוי! דו הערסט וואָס איך רעד צו דיר! אומפאַלל עס איז פאַר דיר דאָס אַלעס ווייניג, כום זשע מיט „מיר" צום „בית דין הגדול" זאָלען זיי פסק'נען הייליג, אדרבא זאָלען

זיי מיר געבען א פסק, זאלען זיי זאגען צו בעדארף מיין גליק נאך אלץ ווערען אפ געהאקט.

איהרע בלוטיגע טרעהרען האבען זייער ציעל דערגרייכט. נאט האט געהיסען דעם „מלאך אלקים״ אוועקגעהן און ער איז אוועקגעגאנגען.

זי איז אריין געגאנגען צו איהר מאנן, האט איהם אלעס איבערגעגעבען, און פון יענען נאכט האבען זיי אנגעהויבען פיהרען — א יודיש פאמיליען לעבען.

ענדע